

İnsanlık, günümüz demokratik sistemlerinin ana omurgasını oluşturan ve ilk formülasyonu Montesqueu tarafından tasarlanan yasama, yürütme ve yargının birbirini denetleme mekanizması olmasını bile yeterli bulmazken; karşılıklı iletişim mekanizmalarıyla halkın yönetime geniş katılımını sağlayacak ve günlük plebisitlere başvurmayı öngören "elektronik demokrasi", "Prigogineci demokrasi" kavramlarının telaffuz edildiği bir dönemde, Türkiye'de yasama, yürütme ve yargıyı elinde tutan MGK diktasına demokrasi deniyor. ■ Sayfa 5'te

Özgürlüğe kardeş kanı lekesi

Çatışmaların seyri ile, ölü ve yaralıları konusunda çeşitli ajans ve yayın organlarının verdiği bilgiler çelişkilidir. İRNA binlerce ölü ve yaralıdan söz ederken Türk basını çatışmanın topyekün savaşa dönüştüğünü bildiriyor. Ancak KDP kaynaklarından aldığımız bilgilere göre, Süleymaniye, Qeladiza ve Salahaddin bölgesinde meydana gelen çatışmalarda 20 kişi öldü. Yine KDP kaynaklarına verilen bilgilere göre YEKBÜN, PSK ve İ-KDP heyetlerinin iki taraf arasında arabuluculuk yaptıkları ve çatışmaların sona erdiği belirtildi. Hewlêr'de halk çıkan çatışmaların son bulması için protesto gösterileri düzenledi.

Bu tehlikeli gidiş bir an önce durdurulmalıdır. Özgür Kürdistan'ın geleceği son derece hassas dengelere bağlıyken ulusal çıkarları herşeyin üstünde tutan ve siyasal rekabeti dışarıya karşı dayanışmacı bir temele oturtan, devlet ciddiyetiyle siyaset yapmayı öngören, çoğulculuğu demokratik ve vazgeçilmez bir ilke olarak kabul eden yaklaşımlara ihtiyaç vardır. Güney Kürdistanlı yurtsever güçlerin, bu gerçekleri görmüyor-bilmiyor olduklarını düşünmüyoruz. Me-sele, toplumsal-siyasal dinamikleri ulusun geleceğine duyarlanmış politik öngörülere tabi kılacak yeteneğin açığa çıkarılmasında ve "çıkar" kavramının "ulusal" ölçekte tanımlanabilmesindedir.

Sosyalistlerin birliğine doğru bir adım daha

KUK-RNK, TSK ve YEKBÜN tarafından oluşturulan birlik platformu, "Siyasi ve örgütsel birliğin niteliği ve biçimi üzerine ortak saptamalar" başlıklı bir deklarasyon yayınladı. Deklarasyondan adı geçen örgütlerin, birliğin biçim ve içeriğine ilişkin genel bir çerçeve üzerinde anlaşmaya vardıkları belirtildi.

✓ RNK: Sosyalist güçler sürece daha aktif olarak müdahale etmek, ulusal kurtuluş mücadelesinin etkin bir gücü olmak ve sürecin dayattığı tarihsel rolü oynamak istiyorlarsa, siyasal bir örgüt içinde biraraya gelmelidirler.

✓ TSK: "Siyasal sürecin önümüze koyduğu görev ve sorumluluklarımızı yerine getirebildiğimiz ölçüde, yakıcı bir hale gelen sosyalistlerin siyasal birliğini gerçekleştirmemizle ancak tarihi misyonumuzu oynayabilir ve sürece radikal müdahale yaparak mevcut durumu ilerletebiliriz."

✓ YEKBÜN: "Partimiz, sosyalistlerin siyasal birliği sorununu, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelemizde sosyalist kimliği bir politik program sorunu olarak görüp bu birliği bir zaman dilimi içinde yoğunlaşarak sağlamayı esas almaktadır. Bu yaklaşım, mevcut birlik çalışmalarımızın sonuç alıcı olmasını da kolaylaştırmıştır." ■ Sf. 6-7'de

Yeni süreç yeni oluşum

DEP'ten sonra HADEP

Kürt kimlikli parti mi Türkiye partisi mi tartışmaları çeşitli yurtsever çevreler tarafından sürdürülürken, 11 Mayıs 1994 tarihinde Murat Bozlak başkanlığında 40 kişilik kurucular kurulunun İçişleri Bakanlığı'na verdiği bir kuruluş dilekçesiyle HADEP (Halkın Demokrasi Partisi) resmen kuruldu.

■ Sf. 3'te

Bedelê ronakbîriyê...

Bi vî mêjiyê paşverû doh nivîskar-sosyolog Doç. Dr. İsmail Beşikçi, nivîskar Av. Ahmet Zekî Okçuglu, Dr. Başkaya, weşanker Ayşe Nur Zarakolu û hwd. avêtin zindanê. Îro jî dixwazin nivîskar-ekonomîst Dr. Halûk Gerger, nivîskar-weşanker Sirri Ozturk û bi sedan ronakbîrên din bavê binê zindanê. Her wiha, bi sedan pirtûk, kovar û rojname tèn qedexekirin û komkirin. Li gor rapora Federasyona Rojnamegeriya Navnetewî, piştî Çînê dewleta Tirkiye welatê duwem e ku bi dehan rojnamevan girtiye û kuştîye.

■ Sf. 4'te

Azadi ve Mücadele kapatıldı

Yurtsever ve devrimci basına yönelik baskılar bütün hızıyla devam ediyor. Öldürmeler, cezalandırmalar, işkence ve kapatmaların ardı arkası kesilmiyor. Son iki hafta içerisinde; Mücadele ve Azadi gazeteleri de 15'er günlük kapatma cezalarına çarptırıldılar, Azadi ve gazetemiz Medya Güneşi'nin son sayıları toplandı, Özgür Ülke gazetesinin Yazışları Müdürü Mustafa Kemal Akkaya da tutuklandı.

■ sayfa 13

- Legal siyasette kimlik yanılması.....4
- Perodayîsê Meksîka.....8
- Şefika Ana ve tükenmeyen umut.....9
- Paradigma: Donma!.....11
- Tarih hırsızlığı.....12
- Rakamlarla Diyarbakır ekonomisi.....12
- Hevpeyvînek bi Diya Ciwan re.....16

Kardeş kavgasının diyeti özgürlük olabilir!

Bu tehlikeli gidiş bir an önce durdurulmalıdır. Özgür Kürdistan'ın geleceği son derece hassas dengelere bağlıken; ulusal çıkarları herşeyin üstünde tutan ve siyasal rekabeti dışa karşı dayanışmacı bir temele oturtan, devlet ciddiyetiyle siyaset yapmayı öngören, çoğulculuğu demokratik ve vazgeçilmez bir ilke olarak kabul eden yaklaşımlara ihtiyaç vardır.

Güney Kürdistan'da YNK ve IKDP güçleri arasında Mayıs ayının ilk günlerinde Kaladız'da başlayan ve zaman zaman durmakla birlikte edindiğimiz bilgilere göre Akre, Ranya, Diyana ve Selahaddin kentlerine de sıçrayarak devam eden kardeş kavgası, halkımızın geleceğine ipotek koyan tarihsel bir bela olarak maalesef bir kere daha ulusal gündemimizi işgal etmiştir.

1992 Ekim'inde PKK ile güneyli güçler arasında meydana gelen ve hala giderilemeyen kapsamlı tahribatlara yol açan kardeş kavgasının üzerinden henüz iki yıl bile geçmemişken bölge devletlerinin Federe Hükümet'in varlığını tehdit eden çok önemli girişimlerinin yaşandığı, dengelerin zorlandığı kritik bir süreçte bu kez güneyli güçler kendi aralarında çatışmaya başladı.

Onlarca yıl süren sıcak savaştan sonra, nice fedakarlıklar, yıkımlar ve onbinlerce yurtseverin kanı pahasına yakalanan özgürlük şafağı; arkaik ilişkilerin, yapıların belirleyiciliğinde gelişen ve ulusal birikimi devlet olarak örgütlemenin önündeki en büyük engel durumundaki kabilesel ve grupsal çıkarların ulusal çıkarlarla bağdaştırılması mümkün olduğunda kalıcı ve istikrarlı bir geleceğe taşınabilecektir.

Güney Kürdistanlı yurtsever güçler, halkımızın yüzlerce yıllık özleminin bir parça vatan toprağında gerçekleşme şansını yakaladığı fakat olağanüstü zorluk ve sıkıntılarla karşı karşıya bulunduğu tarihsel bir süreçte, özgürlük ve bağımsızlık için ödenen bedellerin sorumluluğunu her zamankinden daha duyarlı bir tutumla taşınmalıdır.

Ulusal dayanışma ve işbirliğinin tarihimizin öğrettiği bir başarı koşulu olduğunu en iyi bilmesi gerekenler güneyli güçlerimiz olmalıdır. Yüzyılın başında, birliğin sağlanamaması ve ulusal güçlerin birbirine karşı kullanılmasıyla kaçırılan tarihsel fırsatlar bir yana, yakın geçmişte Barzani ve Talabani'nin kişilikleri etrafında ge-

lişen ayrılıkların ulusal mücadelede ve Kürt halkının toplumsal yapısında ne tür tahribatlar yarattığı biliniyor. Kardeş kavgalarının ve sonuçta her iki tarafın da maruz kaldığı yenilgiyle gelen hunharlıkların halkımızın belleğindeki canlılığını henüz koruduğu bir geleceği yaşıyor; geçmişin hatalarından öğrenmemiş olmanın getireceği yıkım ve hayal kırıklığı; birbirine mecbur olmayı kabullenemeyenleri, düşmana mecbur edecek bir sürece zemin hazırlayacaktır.

Federe Hükümet biçiminde şekillenen Kürt siyasi-idari oluşumu, toplumsal bir meşruiyet ve bu meşruiyetten kaynaklanan ulusal bir güven ve desteğe sahip olmadan hayatta kalamaz. Oysa, en başta bu çatışma ve daha önceden meydana gelen lokal bazı olaylarla parlamento ve hükümete yansıyan birtakım anlaşmazlıklar, halkın, yönetenlerin yönetebileceklerine ilişkin güvenini ve buna bağlı olarak siyasete katılma hevesini dumura uğratabilecek gelişmelerdir. Yarını belirsiz kılan bölgesel ve uluslararası ortama, siyasal güçler arasındaki ihtilafların çatışmalara dönüşmesi de eklenince, halkta siyasal güçlere, siyasal güçlerin de birbirlerine karşı bir güven bunalımının ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır. Böylesi bir atmosferin, halkı, istikrarı ve güveni başka birtakım güçlerden beklemeye yöneltmesi ise, giderilmesi kolay olmayacak handikaplar yaratacaktır. Federe Hükümet'in gerek deneyimsizlikten ve gerekse olanaksızlıklardan kaynaklanan yetmezlikleri, zaten ciddi yönetsel boşluklar oluşturmaktayken; halkın bu boşluklardan kaynaklanan açlığa, işsizliğe, barınma, sağlık vb. karşılaştığı zorluklara katlanma direncini tamamen kırarak böylesi bir güven bunalımına tahammülü yoktur. Halk, şimdilik çatışmaları protesto eden gösteriler düzenleyerek yöneticileri-siyasetçileri sağduyuya davet eden girişimlerde bulunuyor. Güney Kürdistan halkının, ulusal demokrasinin

yerleşik değerlere kavuşmasına da katkıda bulunan eylemci duyarlılığı ulus adına politika yapanların siyasal ufkuna kılavuzluk etmelidir. Federe Hükümet'in geleceğinin, bölgesel denklemlerde bir istikrar unsuru olarak yer alabilmesi ile yakından ilişkili olduğu biliniyor. Uluslararası demokratik humaniter kuruluşların ve batı ülkelerindeki demokratik kamuoyu ile bazı ülke yönetimlerinin desteği, bölgede güvenlik ve istikrarın sağlanabilmesine bağlıdır. Bölge devletlerinin potansiyel bir tehlike olarak algıladıkları Kürt oluşumunu destabileze etmek için çeşitli faaliyetler yürüttükleri provakasyon ve tertipler düzenledikleri ise sır değil. Federe Hükümet'in bölgesel güvenlik ve istikrar konseptinden dışlanmasını sağlamayı amaçlayan bölge devletleri, federe oluşumun otoritesini zayıflatacak girişimlerini iç politikada çelişkileri körükleme ve provake etme boyutuna vadmaktadırlar.

Bu tehlikeli gidiş bir an önce durdurulmalıdır. Özgür Kürdistan'ın geleceği son derece hassas dengelere bağlıken ulusal çıkarları herşeyin üstünde tutan ve siyasal rekabeti dışa karşı dayanışmacı bir temele oturtan, devlet ciddiyetiyle siyaset yapmayı öngören, çoğulculuğu demokratik ve vazgeçilmez bir ilke olarak kabul eden yaklaşımlara ihtiyaç vardır.

Bu tehlikeli gidiş bir an önce durdurulmalıdır. Özgür Kürdistan'ın geleceği son derece hassas dengelere bağlıken ulusal çıkarları herşeyin üstünde tutan ve siyasal rekabeti dışa karşı dayanışmacı bir temele oturtan, devlet ciddiyetiyle siyaset yapmayı öngören, çoğulculuğu demokratik ve vazgeçilmez bir ilke olarak kabul eden yaklaşımlara ihtiyaç vardır.

Güney Kürdistanlı yurtsever güçlerin, bu gerçekleri görmüyor-bilmiyor olduklarını düşünmüyoruz. Mesele, toplumsal-siyasal dinamikleri ulusun geleceğine duyarlanmış politik öngörülere tabi kılacak yeteneğin açığa çıkarılmasında ve "çıkarcı" kavramının "ulusal" ölçekte tanımlanabilmesindedir.

Medya Güneşi olarak, Özgür Kürdistan'ın varlığını tehdit eden, geleceğini gölgeleyen kardeş kavgasının koşulsuz durdurulmasını ve ardındaki nedenlerin ulus adına sorgulanmasını IKDP ve YNK'nın yetkili kurumlarından istiyoruz. PDK-İ, YEKBÜN, PKK ve PSK'nin de aralarında bulunduğu Kürdistanlı örgütlerin çatışmaları durdurma ve diyalog sağlama yönündeki çabalarını destekliyoruz.

***

Devlet, HEP ve ÖZDEP'ten sonra DEP'i de kapatmak üzeredir. DEP'in kapatılma olasılığı da gözönünde bulundurularak, Kürt seçmenleri için oluşabilecek boşluğu şimdiden doldurmak amacıyla HADEP kuruldu.

40 kurucu üyenin başvurusuyla 11 Mayıs günü resmen kurulan HADEP, HEP ve DEP gibi Türk ve Kürt emekçi halklarının ortak partisi olma iddiasındadır. DEP kurulurken oluşan platform, bir bütün olarak HADEP'in kuruluşunda yer almadı. Deng ve Hev-dem çevreleri yeni partinin kuruluş çalışmalarına katılmadılar.

Legal partiyle ilgili düşüncelerimizi okuyucularımız yakından biliyor. Kürt kimlikli legal parti tezimizde ısrarlıyız ve bu düşüncemizi öteden beri savunuyoruz. Legal partiyle ilgili düşüncemiz esas olarak bugün de böyledir. DEP'in kuruluş ça-

lışmalarında pek taraftar bulmayan Kürt partisi tezimizi, HADEP'in kuruluş çalışmalarında da gündeme getirdik. Anlaşılan o ki, bu düşüncenin geniş bir kamuoyu oluşturabilmesi için olgunlaşmaya ihtiyacı var. Ve biz, bu sürece hizmet edecek tartışmalarla konuyu gündemde tutmaya devam edeceğiz.

Legal Kürt partisinin yasal ve yasal olmayan engellemelerle karşılaşacağı ve bugünden yarıya seçimlere katılma olanağı bulamayacağı gerçeğini de dikkate alarak geliştirdiğimiz, seçimlerde Kürt insanının seçeneksiz bırakılmamasını hedefleyen bir seçim partisinin kurulabileceği yönündeki görüşümüz de bilinmektedir. Biz bu düşünceyle DEP'i destekledik ve HADEP'i de bir seçim partisi olarak değerlendirerek destekliyoruz.

DEP, dar grupçu anlayışın egemenliğiyle misyonunu yerine getiremedi. Olağanüstü ve olağan Kongrelerde izlediği sektör anlayış tabanını daralttı, çalışma şevkini kırdı. Seçimlere girmemekle tarihi bir hata yaptı. DEP yöneticilerinin yanlış ve dönemin koşullarını ve gereklerini dikkate almayan açıklamaları, kamuoyunda yanlış imajlar yaratılmasına yol açtı.

Devlet DEP'in Kürt halkı içindeki desteğini kırmak, mesajlarının Türk kamuoyunda etkili olmasını engellemek için, fiziki, psikolojik her türlü baskı ve şiddete başvurdu. Parlamentoerleri cadde ortasında kurşunlandı, onlarca yönetici ve üyesi öldürüldü. Binaları bombalı saldırılarla kundaklandı. Kısacası azgın bir devlet terörünü göğüslemek zorunda kaldı. DEP kapatılmak üzeredir ve 6 parlamenterleri de tüm dünyanın tepkisine rağmen halen tutukludur.

DEP sürecine yönelik düşünce ve eleştirilerimiz biliniyor. HADEP'in kuruluş sürecinde de çeşitli vesilelerle dile getirdiğimiz bu düşünceler, HADEP yöneticilerinin önemli bir kesimi tarafından paylaşılması HADEP'in geleceği konusunda iyimser olmamızı gerektiriyor. Legal siyaset sahnesinde ihtiyaç duyulan kişilikli bir politik çizginin tutturulabilmesi, HEP ve DEP deneyimindeki hataların tekrarlanmaması ile mümkün olacaktır. Konuyla ilgili daha geniş değerlendirmeleri sonraya bırakarak bazı noktalara şimdiden dikkat çekmek istiyoruz:

-HADEP, her ne kadar Türkiyeli bir parti olarak lanse edilse de, tabanının Kürt olacağı gerçeğinden hareketle Türkiyeli parti kimliğini öne çıkarmamalıdır.

-HADEP, DEP'te yaşanan dar grupçu anlayışlardan ders çıkararak, bugünkü taban ve desteğini genişletmelidir; aksi takdirde kendisini artık daralamayacak bir zeminde bulacaktır. DEP'te yeralan bazı çevrelerin HADEP'in kuruluş çalışmalarına katılmama gerekçeleri ciddiyetle ele alınmalı ve değerlendirilmelidir.

-Devlet'in baskıları altında paniğe kapılmayıp soğuk kanlılığını korumalı, döneme denk düşen, akılcı politika ve açıklamalarla ulusal demokratik mücadelenin önünü açmaya çalışmalıdır

-Devletin baskılarını kararlılıkla göğüsleyen HADEP organları, politik bağımsız kişiliğine gölge düşürmemelidir.

Özgürlüğe kardeş kanı lekesi

Haber Merkezi- Kürdistan topraklarını kendi aralarında bölüşüp dört parçaya ayıran sömürgeci devletlerin Kürdü Kürde kırdırma politikalarını anlamak mümkün. Dörtlü ya da üçlü sömürgeci ittifakın özgürleşen Kürdistan topraklarında sinsî komplolar peşinde olduğu da biliniyor. Ancak Kürt hareketlerinin özgür Kürdistan parçasında kardeş kanı akıtmalarını anlamının mümkünü yok.

Mayıs ayı başında KDP ile YNK güçleri arasında toprak davası nedeniyle başladığı iddia edilen çatışmaların zaman zaman durmasına rağmen hala devam ettiği bildiriliyor.

İlk çatışmanın Qeladıza kentinde, KDP yanlısı bir toprak ağası ile YNK yanlısı diğer bir aşiret yanlısı arasında arazi yüzünden çıktığı iddia ediliyor. Qeladıza'da başlayan çatışmanın kısa bir sürede Soran ve Behdinan bölgelerine de yayıldığı öğrenilirken, çatışmalara ilişkin sağlıklı bilgi edinilemiyor.

Çatışmaların seyri ile ölü ve yaralıları konusunda çeşitli ajans ve yayın or-

ganları çelişkili bilgiler veriyor. İRNA binlerce ölü ve yaralıdan söz ederken, Türk basını çatışmanın topyekün savaşa dönüştüğünü bildiriyor. Ancak KDP kaynaklarından aldığımız bilgilere göre, Süleymaniye, Qeladıza ve Salahaddin bölgesinde meydana gelen çatışmalarda 20 kişi öldü. Yaralıların sayısı hakkında ise bilgi edinemedik. Yine KDP kaynakları verilen bilgilere göre YEKBÜN, PSK ve İ-KDP heyetlerinin iki taraf arasında arabuluculuk yaptıkları ve çatışmaların söne erdiği belirtildi.

Bu arada yerel kaynaklardan edindiğimiz bazı bilgilere göre ise, Qeladıza'da cereyan eden çatışmalar sonucunda YNK taraftarlarının o bölgede KDP taraftarlarına karşı düzenlediği saldırıda 28 KDP'li öldürüldü. KDP ise, Behdinan bölgesinde bulunan YNK'nin radyo-TV istasyonlarına ve bazı askeri karargahlarına el koyduğunu bildirdi. YNK'nin Soran bölgesinde denetimi ele geçirdiği kaydedildi. Ayrıca KDP lideri Mesut Barzani'nin KDP radyosunda çatışmaların durdurulmasına yönelik sü-

rekli anons yaptığı ve bir an önce her iki hareketin merkez yürütmelerinin biraraya gelip çatışmalara son vermelerini istediği gelen haberler arasında.

Hewlêr'de halkın her iki kardeş hareket arasında çıkan çatışmaların son bulması için protesto gösterileri düzenlediği öğrenildi.

KDP ve YNK yanlıları arasında çıkan çatışmaların durdurulması amacıyla PKK, YEKBÜN, PSK, KDP-Devrimci Önderlik, Kürdistan Bağımsız Emek Partisi, Kürdistan Kurtuluş Partisi, Kürdistan Demokrat Liberal Partisi, Tekeşin gibi parti ve örgütlerin harekete geçtiği kaydedildi.

Bazı siyasi gözlemciler, Türkiye, İran ve Irak'ın Güney Kürdistan'da çatışma ortamı yaratmak suretiyle Federe Kürt hükümetinin istikrarını bozarak, müdahale zemini hazırlamaya çalıştıklarına dikkat çekerken bazıları da çatışmaların KDP ve YNK arasındaki iktidar rekabetinden kaynaklandığını belirtiyorlar.

Öte yandan DEP Genel Başkan Yar-

dımcısı **Osman Özçelik**, Genel Sekreter Yardımcısı **Şehmuz Çağro**, Siirt milletvekili **Zübeyir Aydar**, Adıyaman milletvekili **Mahmut Kılınc** ve Şırnak milletvekili **Selim Sadak**'tan oluşan bir DEP heyetinin KDP ile YNK arasında çıkan çatışmaların durdurulmasına yönelik arabulucu olmak üzere Güney Kürdistan'a gideceği öğrenildi.

Bu arada İsveç'te Kürdistan Dernekleri Federasyonu Başkanı **Vildan Tanrikulu**, çatışmaların bir an önce son bulması için federasyon adına Kürdistan Meclis Başkanı **Cevher Namık** ile Kürdistan Federe Hükümeti Başkanı **Abdullah Resul**'a bir mektup gönderdi.

Vildan Tanrikulu tarafından 9 Mayıs'da Güney Kürdistan hükümetinin her iki taraf yetkililerine gönderilen mektupta, "Değerli başkanlar özgür vatan parçasının yüce organlarına seçilen sizler, tarihi rollerinizi oynayıp kardeş kavgasını durdurarak, Güney Kürdistan özgürlüğünün ve demokrasininin geleceğinin elden gitmesini önleyebilirsiniz" denildi.

Yeni süreç yeni oluşum

DEP'ten sonra HADEP

■ **HADEP, programında Türkiye'de demokrasinin ve barış ortamının gerçekleşmesinin Kürt sorununun çözümüne bağlı olduğunu kaydetti.**

■ **Murat Bozlak (HADEP Genel Başkanı): DEP'ten fazla bir farkımız yok ancak devamı da değiliz.**

■ **Sicacettin Kırıcı (HADEP Genel Sekreter Yard.): DEP'teki yanlış dar grupçu politikardan ders çıkararak HADEP'i kurduk.**

Haber Merkezi- Kürt kimlikli parti mi Türkiye partisi mi tartışmaları çeşitli yurtsever çevreler tarafından sürdürülürken, 11 Mayıs 1994 tarihinde **Murat Bozlak** başkanlığında 40 kişilik kurucular kurulunun İçişleri Bakanlığı'na verdiği bir dilekçeyle kuruluş çalışmalarını tamamlayan HADEP (Halkın Demokrasi Partisi) resmen kuruldu.

Yeni kurulan partinin ambleminin özgürlüğü çok seven, gece karanlığında bile parlayan ve nadiren bulunan mavi kelebek figürü olduğu öğrenildi.

Programında kendini Türkiye partisi olarak tanımlayan HADEP, özgürlükten, demokrasiden, barıştan; adil bir ekonomik ve toplumsal yaşamdan yana olan tüm kesimleri kendi saflarında örgütlemeye iddiasında.

HADEP, programında Türkiye'de demokrasinin ve barış ortamının gerçekleşmesinin Kürt sorununun çözümüne bağlı olduğunu kaydetti.

Genel Başkanlığı'na **Murat Bozlak**'ın getirildiği HADEP Genel Başkan yardımcılıklarına **Cabbar Leygara** ile **Z. Abidin Kızılyaprak** getirilirken Genel Sekreterliğe **Şahabettin Özarslaner**, Genel Sekreter yardımcılıklarına ise **Siracettin Kırıcı** ve **Abdullah Saydın** belirlendi.

HADEP Genel Başkanı **Murat Bozlak**, gazetemize yaptığı açıklamada, insan hakları ihlalleri bakımından Türkiye'nin dünya şampiyonu olduğunu belirterek, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik, sosyal sorunları çözmek ve demokrasiyi tüm kurum kuruluşlarıyla

yerleştirerek iç barışı sağlamak amacıyla HADEP'i kurduklarını belirtti.

Bozlak, mücadele anlayışı olarak DEP'ten pek fazla bir farklılıklarının olmayacağını ancak DEP'in de devamı olmadıklarını ifade etti.

HADEP'le ilgili görüşlerine başvurduğumuz HADEP Genel Sekreter Yardımcısı **Siracettin Kırıcı** ise, HADEP olarak kitlelerin istemlerini yanıtlayacak, geçmişin yanlış, dar grupçu, ben merkezci tutumlarından arınmış, olarak yüzü halka dönük tüm devrimci, demokrat ve yurtseverleri kucaklayacaklarını öne sürdü. **Kırıcı**, HADEP'in her alanda özgür toplumun özgür bireyini hedeflediğini belirterek şunları söyledi: "DEP'e yönelik saldırılar ve kapatma davası yeni bir süreci beraberinde getirdi. İşte bizler böylesi bir süreçte biraraya gelerek DEP'teki yanlış dar grupçu politikardan ders çıkararak HADEP'i oluşturmaya karar verdik". **Kırıcı**, ne DEP'in ne de başka bir partinin devamı olduklarını; değişik anlayıştaki ulusal ve toplumsal çevrelerden gelen grupların demokratik partisi olduklarını vurguladı.

Öte yandan HADEP kurulmadan bir hafta önce İstanbul DEP il binasında DEP Genel Başkan vekili **Remzi Kartal**, **Ertuğrul Kürkçü**, Prof. Dr. **Gencay Gürsoy**, İstanbul İHD Şube Başkanı **Ercan Kanar**, ÇHD İst. Şube Baş. **A. Rıza Dizdar** Av. **Selim Okçuoğlu**, **İbrahim Gürbüz** ve bazı demokratik kitle örgütü temsilcilerinin katıldığı, yeni kurulacak olan partinin kimliğine, yapısına ve iç işleyişine ilişkin bir toplantı ya-

pıldı.

Toplantının açılış konuşmasını yapan **Remzi Kartal**, yeni partinin kimliğine ilişkin, Kürt partisi kurmama fikri Kürt halkının menfaati icabı olduğunu vurgulayarak, Kürt kimlikli bir partiden kaçındıkları veya gocundukları için değil, Kürt ve Türk halkının çıkarına hizmet etmediği için kurmadıklarını ifade etti.

Toplantıda söz alan **Ertuğrul Kürkçü**, Kürt kimliğine anayasal bir statü kazandırmayı hedefleyen bir program oluşturulmasının gerekliliğini vurguladı. **Kürkçü**, Türkiye partisi kimliğine yapılan vurgunun pek önemli olmadığını, DEP'in kimliğiyle, kaynağıyla belli olduğunu belirterek, yeni kurulacak bir partinin Kürt kimlikli olmasının gerekliliğini savundu. **Kürkçü**, "Trakya'da örgütlenip örgütlenmemeniz pek önemli değil. Ancak Cizre'de örgütlenemezseniz olmaz. Bu nedenle yeni parti Kürt kim-

liğiyle kurulmalıdır" dedi.

Toplantıda söz alan MKM Başkanı **İbrahim Gürbüz** ise, özgürlük hareketinin mücadelesi ile Kürt halkının düşürülmüş bir durumdan kurtulup, kendine geldiğini ancak bugün Türk halkının düşürülmüş bir durumda yaşadığını ve bu halkın da kurtarılıp kendine gelmeye ihtiyacı olduğunu belirterek, bu nedenle kurulacak olan partinin Türkiye partisi olmasının doğru olduğunu vurguladı.

Daha sonra söz alan **Selim Okçuoğlu**, **Remzi Kartal** ve **İbrahim Gürbüz**'ün düşüncelerine katılmadığını belirterek; "devletin bile Kürt partisini kurmaya çalıştığı bir dönemde bizim hala meleklerin cinsiyeti konusunda tartışmamız trajikomiktir" dedi. **Okçuoğlu**, iddialı bir parti söylemini doğru bulmadığını ve kurulacak olan partinin bütün yurtsever çevreleri kapsayacak; bir misyon ve geçiş süreci partisi olmasının daha gerçekçi olduğunu belirtti.

HADEP'in kurucular kurulu şu isimlerden oluşuyor: **Murat Bozlak**, **Şahabettin Özarslaner**, **Vakkas Dalkılıç**, **Müslüm Kurucu**, **Veli Aydoğan**, **İlhan Çalar**, **Naci Arslan**, **Hikmet Fidan**, **Süleyman Savaş**, **Tarık Söylemez**, **Ebubekir Karer**, **Salih Şahin**, **Cabbar Leygara**, **Muhsin Melik**, **A. Rıza Dizdar**, **Mustafa Ayzit**, **Ragıp Zarakolu**, **Aziz Baran**, **Musa Kulu**, **A. Rıza Yurtsever**, **Emin Özdemir**, **Nimetullah Okumuş**, **Nihat Türkmenoğlu**, **Ali İncesu**, **Mehmet Turan**, **Abdullah Soydan**, **Nevzat Sağıncı**, **Tahir Han**, **İzzet Çelebi**, **Nizamettin Balaz**, **Siracettin Kırıcı**, **Abdullah Çağır**, **Enver Karahan**, **Z. Abidin Kızılyaprak**, **Selahattin Önal**, **Hasan Buran**, **Serap Mutlu**, **Şemsettin Kara**, **Orhan Tural**, **Rıza Köse**, **Hasan Celalettin Ezman**, **Ali Göçmen**, **Metin Kumruaslan** ve **Vedat Kaya**.

HADEP Parti Meclisine ise şu isimler getirildi: **Şahabettin Özarslaner**, **Naci Arslan**, **Necmettin Salaz**, **Veli Aydoğan**, **İlhan Çalar**, **Hikmet Fidan**, **Cabbar Leygara**, **A. Muhsin Melik**, **Salih Şahin**, **Süleyman Savaş**, **Müslüm Kurucu**, **Serap Mutlu**, **Musa Kulu**, **Aziz Baran**, **A. Rıza Dizdar**, **A. Rıza Yurtsever**, **Ali Göçmen**, **Siracettin Kırıcı**, **H. Celalettin Ezman**, **Emin Özdemir**, **Nihat Türkmenoğlu**, **Ali İncesu**, **Mahmut Turan**, **Abdullah Saydın**, **Tahir Han**, **İzzet Çelebi**, **Z. Abidin Kızılyaprak**, **Enver Karahan**, **Abdullah Çağır** ve **Hasan Buran**.

Merkez Yürütme Kurulu'na ise; **Şahabettin Özarslaner**, **Siracettin Kırıcı**, **İlhan Çalar**, **Hikmet Fidan**, **Süleyman Savaş**, **Cabbar Leygara**, **A. Rıza Yurtsever**, **Z. Abidin Kızılyaprak**, **Nihat Türkmenoğlu** ve **Abdullah Saydın** seçildiler.

Bedelê ronakbîriyê...

Aştî Koçer

Wek her rejimên kevneperest rejima nijadperest a Tirkî jî, ji çirayên ronahî û azadiyê, jî ronakbîran, wek cinê ji hesin bi tirse, ditirse. Heman (eynî) rejimê di destpêkê de, xwest bi dadgehên xwe yên ku mû ji dadgehên engzîsyonê li serdema navîn li Ewrûpa bernedane, ronakbîrên me zindan û neman bike û bi vî awayî wan bitirsene lê, bi serket. Îja, ev serê çar-pênc sala ye dixwaze bi kuştinên bikuj "ne" diyar rê li xebatên wan bigre.

Bi vî mejiyê paşverû doh nivîskar-sosyolog Doç. Dr. İsmail Beşikçi, nivîskar Av. Ahmet Zekî Okçuğlu, Dr. Başkaya, weşanker Ayşe Nur Zarakolu û hwd. avêtin zindanê. Îro jî dixwazin nivîskar-ekonomîst Dr. Halûk Gerger, nivîskar-weşanker Sirri Oztürk û bi sedan ronakbîrên din bavê binê zindanê. Her wiha, bi sedan pirtûk, kovar û rojname tên qedexekirin û komkirin. Li gor rapora Federasyona Rojnamegeriya Navnetewî, piştî Çînê dewleta Tirkîye welatê duwem e ku bi dehan rojnamevan girtiye û kuştîye.

Ji vê hejmara mezin a nivîskar, rojnamevan û waşankerên girtî nimuna herî balkêş, Doç. Dr. İsmail Beşikçi ye ku, di derheqê wî de heta niha 81 dawê vebûne. Ji van dawan, jî 15 yên ku bi dawî hatine 30 sal û 11 heyv hefs, 1 milyar û 668 milyon û 280 hezar cezê pera jê re hatiye dayin. Ji 66 dawên mayî jî, jê re jî 132 heta 330 sal hefs, jî 3 milyar û 300 milyon heta 6 milyar û 600 milyon Lîre cezê peran tê xwestin. Ji çapa duwem a 6 pirtûkên ku berê cezê wan kişandibû, dubarê tê mahkemekirin û ji van dawan jî jê re 12 sal hefs û 300 milyon cezê pera tê xwestin.

Ev dawê hemû jî "Qanûna Dijî Terorê" jimare 3713 madda 8'an û bendên wê bi tawanbariya propaganda "cudaxwazi"yê vedibin. Li gor vî "qanûn"ê, ev nivîskar, doktor, mamostayên zanîngehê, avukat û herwiha jî nivîskar, "terorîst û cudaxwaz" in.

Ji nivîskarên girtî, Ahmet Zekî Okçuğlu û Sirri Oztürk nasên me yên nezîk û dostên me yên kevn in. Okçuğlu avukatê rojname me bû lê, gelek caran em pêk de bi tawanbariya "cudaxwazi"yê meh-

keme dibûn. Dema ez Bepirsê Nivîsan bûm, rojekê ez diçûm îfade, min dît ew jî li ber deriyê dadgehê ye. Min got, xêr e! Wî sixurên dora xwe nişandan û got, hatin bi dest û milên min girtin, gotin îfade te heye. Paşê zivirî ser sixuran û ji bo min got ev jî muwekilê min e. Sixur got, diyar e hûn rêwiye rêkê ne...

Sirri Oztürk jî, di destpêka derxistina rojname de pir alîkariya me kir û dostaniya me hîn jî berdeyam e. Her çend paşnavê wî Oztürk be jî, ew bi xwe Kurd e û di warê çapemeniya çep de xebatek bêhempa kiriye. Bîranînek min bi wî re jî heye. Ji ber ku bi temenê xwe jî min gelekî mezintir bû, diyar bû bi min şa dibû, deme ku diçûm cem wî, hertim jî mir re digot "Beranê Hezretî İbrahîm" tu bi xêr hatî. Min ne dixwest bêreziyê bikim lê, min bersiva wî jî dida.

Li gor mîtolojiya İslamê, "Beranê İbrahîm Pêxember" qurban e. Lê wateya gotinê di folklor û zimanê Kurdî de "Bexê nêr ji bo kêrê" ye. Ango ji bo kar û xebatê, di kîjan warî de dibe bera bibe, "qurbanî" û "fedakarî" divê. Xebata civakî û pêşkêta civakê jî, bi fedakariya ronakbîran mumkune.

Ji bo wê, Beşikçi bi sedema pirtûkên xwe, Zarakolu bi sedema weşana kitêbek Beşikçi, Okçuğlu bi sedema nivîsek xwe di kovara "Demokrat"de, Oztürk bi sedema weşana antolojîyek şîran û bi dehan nivîskar û rojnamevanên din, bi sedemên cûre cûre di zindanê de ne. Hîn min nivîsa xwe bi dawî neanî bû, hevkarê min, rojname anî li ber min danî û got, Mehdî Zana jî hatiye girtin. Mi li rojname nêrî ku ew jî, bi sedema axaftina xwe ya di civîna Konseya Ewrûpa Komîsyona Mafên Mirovî de, dişan bi tawana "cudaxwazi"yê hatiye girtin. Zana, piştî 12 İlonê dema ku Serokê Şarewanî (bedleye) ya Diyarbekir bû, bi heman sedeman jî 6 salan zêdetir raza bû. Wek tê zanîn xêzana wî Leyla Zana jî, ji dawa DEPê girtî ye.

Eşkere ye ku li Tirkîyê û li Bakûrê Kurdistanê bedelê ronakbîriyê girtin, îşkence, zindan û kuştin e.

Wek şairê Tirk Nazim Hikmet dibêje: "Ez ne şewitim/ Tu neşewitî/ Wê çawa ronahî bi ser tariyêkeve?"

Legal siyasette kimlik yanılsaması

● Vildan Tanrikulu

Politikada tekdüzelik ve legal parti sorunu başlıklı yazımda belirtmiştim. Legal alanlar tüm dünyada insanların tercihlerini daha rahat olarak ortaya koyabildikleri alanlardır. Bu gerçek, ülkemizde de son yıllarda daha açık bir biçimde görülebilmektedir. Bu alanlar yarattıkları olanaklar ile, bu çalışma biçimine dün "polis yuvaları" diyenler tarafından bile politik mücadelede uzak durmak istemedikleri mevziler durumuna gelmiştir. Ancak, bir çarpıklık hala varlığını, hatta egemenliğini korumaktadır. Bu çarpıklık aşılmadığı sürece de, legal çalışma alanlarından ve araçlarından istenilen ve mümkün olan verimi elde etmek mümkün olamamaktadır. HEP ve DEP deneyimleri ile gelinen nokta, özellikle de 27 Mart yerel seçimlerine ilişkin DEP'in izlediği politika ve seçim sonuçları bu konuda açık örneklerdir.

Bu çarpıklığı saptamak ve nitelendirmek gerekmektedir. Örgütlenme, amaca varmada en temel araçtır. Kürt politik mücadelesinin temel amacı, "Kürt kimliğinin özgülleşmesi ve dolayısıyla bu kimliğin en basitinden en üst düzeye kadar, devlet biçimine kadar örgütlenebilmesi"nde ifade edilebilecek bir muhtevaya sahiptir. Bu şekilde ifade etmenin bu yazı kapsamında özel bir önemi vardır. Bu önem de, Kürt politik kadro ve hareketlerinin önemli bir kesiminin legal çalışma alan ve araçlarında "Türkiye"li olmayı elden bırakmak istememeleridir. Bu isteksizlik, sözkonusu perspektif sahiplerinin iradelerine bağlı olmaksızın, Kürt kimliğinin ve dolayısıyla politik hedeflerinin tasfiyesi anlamına gelmekte ve böyle bir uğraşa dönüşmektedir.

Kürt politik hareketi, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelemiz bu çarpıklığı illegal planda aşmış ve örgütlenmesinin kimliğini (ideolojik-politik değerleri yanında) etnik ve coğrafya olarak da belirlemiştir. Bu belirginlik, aynı düzeyde olmasa bile, 60'lı, 70'li yılların kısıtlı ve alt düzeydeki legal örgütlenmelerinde de elde edilebilirdi. Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO) ve Devrimci Demokratik Kültür Derneği (DDKD) bu alanda iki örnek teşkil etmektedir. Sözkonusu örgütlenmeler "Doğu"lu ya da "Ülkemiz gençliği" kavramı ve dolayısıyla kimliğini "Türkiye"li kimliğine tercih etmişlerdir. Burada isimden öte kendi kendisini tanımlama önemlidir ve bu temelde soruna yaklaşım gösterilmelidir.

Şimdi, yeniden HEP-DEP deneyimlerine ve bunların "devamı" olabilecek çalışmalarda, bu konudaki çarpıklığa dönelim. "Edirne'deki ayçiçeği üreticisinden Rize'deki çay üreticisine, Zonguldak'taki maden işçisinden Hakkari'deki çobana (nedense Hakkari'dekiler hep çoban oluyor bu perspektif sahiplerinin dilinde!) kadar demokrasiden yana olanların partisi" olmak ne HEP'i ve DEP'i devletin zulmünden kurtarmaya

yetti ne de "Kürt" partisi olarak kabul edilmelerini engellemeye. Parti genel başkanı ve 6 milletvekili hala tutuklu. Anayasa Mahkemesi "bölücülük" iddiası ile kapatma davası yürütüyor. DEP Genel Başkan Vekili Remzi Kartal başta olmak üzere, Kemal Okutan, İzzet Gezgör ve daha bir dizi DEP yöneticisi ya da köşe yazarı, daha dün DEP kapatılınca onun yerine yeni bir parti kurmayacağız buyuruyorlardı. Bu konuda ağırlıklarını koyarak Parti Meclisi'nden karar bile çıkardılar. Her ne hikmetse, bir anda değiştiler ve "boşluk yoktur, olsa bile doldururuz" diyerek yeni bir "Türkiye"li parti oluşturmak için kolları sıvadılar. Bu tavir değişikliğini bir yana bırakalım. Bunu anlamak mümkün. Ve fetvası da hazır. Koşullara göre politika üretiyorlar! Ancak, bu arkadaşlar bir konuda karar vermek durumundadırlar. Eğer bir kimlik mücadelesi veriyorlarsa ve bunun bir parti isminde telaffuz edilmesinin hukuksal koşulları yoksa, hiç olmazsa söylemlerini başka bir kimlik, yani "Türkiye"li kimliğine oturtmalarının anlamsızlığını anlayabilmeleri gerekiyor. Yok, telaffuz ettikleri parti kimliği yani "Türkiye" kimliği asıl hedeflerini dile getiriyorsa, başka bir kimliği, yani "Kürt, Kürdistanî" kimliğini öne çıkaranlar ile uğraşmaktan vazgeçmelidirler.

Kürt kimliğinin, kendi hukuksal meşruiyetini elde etmesi, temelde Kürtlerin örgütlenme hakkını elde etmeleridir. En alt düzeyinden en kapsamlısına kadar, Türkiye'nin ve/veya Ortadoğu'nun mevcut sınırları temelinde ya da bu sınırlar bozularak, hangi biçimde ve siyasal coğrafyada olursa olsun bu bir örgütlenme hakkıdır.

Kürt kimliğinin, kendi hukuksal meşruiyetini elde etmesi, temelde Kürtlerin örgütlenme hakkını elde etmeleridir. En alt düzeyinden en kapsamlısına kadar, Türkiye'nin ve/veya Ortadoğu'nun mevcut sınırları temelinde ya da bu sınırlar bozularak, hangi biçimde ve siyasal coğrafyada olursa olsun bu bir örgütlenme hakkıdır. Kimlik ve örgütlenme hakkının bu iç içeliğidir ki bu kimlik adına hareket edenlerin ya da böyle bir iddiada olanların, "legal parti" sorununa da diğer sorunlarda olduğu gibi "Türkiye"li penceresinden bakmalarını gerektirmektedir. Aksi tutum, Kürt kimliğinden ve dolayısıyla Kürtlerin kendi adlarına, kendileri için örgütlenme haklarından feragat etmeleri anlamına gelecektir.

İşte bu temel çarpıklıktır ki, Kürt politik hareketi ve kadroları, son yıllarda koşulları daha da güçlenmesine rağmen, legal zeminlerden istenen verimi alabilecek pratik adımları atamamaktadırlar. Yakın tarihin canlı pratik deneylerine rağmen bu çarpıklıkta ısrar edilmesinin anlaşılır yanı yoktur. Kürt kimliği için mücadelede kimse imtiyaz sahibi olmadığı gibi, çarpıklıkta ısrar edenlerin bu çarpıklığı aşma uğraşlarında bu çarpıklığı aşma uğraşlarında hak-hukuk iddiasına sahip olmaları da anlaşılır değildir. Kürt ulusal demokratik hareketi, 25-30 yıl önce aştığı perspektiflere geri çekilmemelidir. Bu konuda herkes üzerine düşeni yerine getirmeye özen göstermelidir. Aynı zamanda "Türk-Türkiye" demokrat güçlerinin sorumluluğu vardır. Bu konuyu da bir sonraki sayıda tartışalım.

Bir ülkenin yaşamından kesitler

● Kemal Bernas

Yıl 1981. Mardin'in Derik ilçesinde devlet güçleri, caddede dolaşan gençlerin sırtlarındaki parkaları askeri parkalara benziyor diye yırtıyor, ayaklarındaki ayakkabıları Esem veya Mekaptır diye elindeki maket bıçağı ile yırtarak hakaret ediyor.

Ülkenin bir başka yerinde, Urfa'nın Viranşehir, Ceylanpınar ilçelerinde caddede sokakta dolaşan insanların başlarındaki kafiye (Çefi) yi görünce devletin güvenlik güçleri dayanamayıp hırsla "gel buraya ulan" diye yanına getirerek kefiyi alır. Temiz bir dayak atar ve "haydi defol bir daha görmeyeyim" diye gönderir.

Yıl 1992. Ülkenin bir başka yerinde, yıl 1992. Diyarbakır'ın Bismil ilçesinde caddede dolaşan insanları kaymakamın talimatı ile, her zaman olduğu gibi terbiyeli bir edayla şalvarla gezenlere hakaretler yağdırılır ve şalvarları yırtılır.

Bütün bunları 12 Eylül'ün barbar döneminde günlük burjuva basını bile yazmıyordu. Cumhuriyet, Tercüman gibi gazetelerin de kapatıldığı hatırlanmalıdır. Bütün bunlardan sonra baskıya karşı olduğunu, 12 Eylül'ün izlerini sileceğiz, demokrasiyi ge-

tireceğiz, insan ve hak ve özgürlükleri, şeffaf karakollar dönemi yaratacağız diye diye Süleyman Demirel'in DYP'siyle Erdal İnönü'nün SHP'si iktidara geldiler. Bir süreden beri söylenenin tam tersine döndü herşey. Hatta daha ağırlaşarak sürdü. Özgür Gündem gazetesi kapatıldı. Diğer basın üzerindeki baskılar devam ediyor. Demokrasi dendi demokrasinin D'si kalmadı. 12 Eylül'ün izlerini sileceğiz dendi, 12 Eylül'ü aratır durumlar yaratıldı. Anti-demokratik uygulamalar en barbar ve faşizan uygulamalarıyla sürüyor.

Yıl 1994, Mayıs ayı. Mardin'in Derik ilçesi demokrasi vaadiyle iktidara gelenlerin büyük operasyonuna sahne oldu. Caddede veya sokakta dolaşanlar pala bıyıklı oldukları gerekçesiyle götürülüp bıyıkları kestirildi. (Derik'te ikamet eden Eshed adındaki vatandaşın çocuklarıdır, bıyıkları kesilenler.) Böylece devlet "terör"den kurtulmanın yolunu ve yöntemini keşfetmiş olup, operasyonu başarıyla bitirmiştir.

Bu sonuca göre devlet nefes almış, ekonomiyi düze çıkarmış, güvenlik güçleri güvenlik içinde halka bıyiksiz bir huzur ortamı sağlamıştır.

Prigogineci demokrasi ve MGK diktası

Sertaç Hevedanlı

Darbe söylentileri, "partilerüstü hükümet", "teknokrat hükümet" arayışları, Başbakan Çiller'in iki yakın bakanıyla yaptığı ve basına yansıyan telefon konuşmasının içeriği, buna bağlı olarak Başbakan-Genelkurmay Başkanı-Cumhurbaşkanı üçlüsü arasında cereyan eden, devletin en üst tepesinde patlayan kavga ile Türkiye'yi kimlerin yönettiği tartışması bir kez daha gündemimize girdi. Bu tartışmalarda Türkiye'nin idari ve yönetsel sistemi derin ve detaylı olmasa bile geniş kesimlerce sorgulandı, değişti. Kürt sorununda devlet politikasını belirleme ve yürütmede askerlerin belirleyici rolüne pek ses çıkarmayan ve hatta onaylayan partiler, politik çevreler ve basın-yayın kuruluşları, "aydınlar" askerlerin politik yaşam üzerindeki ağırlığından sözümona rahatsızlıklarını dile getirdiler

TC demokrasisi

Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasal rejimi demokrasi olarak adlandırılıyor. Türkiye'yi yönetenler, Ortadoğu'da, Ön Asya'da en demokratik rejime sahip olduklarını ve bu yönleriyle Avrupa ülkelerinden geri kalmadıklarını göğüslerini gere gere söylerler. "Kuvvetler ayrılığı" olarak adlandırılan yargı, yasama ve yürütmenin birbirinden bağımsız olduğunu, tek dereceli gizli oy, açık seçimle işleyen parlamenter bir yönetim sistemine sahip olduklarını iddia ederler.

Fakat gerçeğin böyle olmadığı biliniyor. Söylenenlere hükümet üyeleri, milletten vekilleri dahi inanmamaktadır. Çok partili sisteme geçildiği 1946 yılından bu yana, sıkıyönetim ve olağanüstü halle geçen dönemlerin dışında kalan 20 yıllık "tam demokrasi" dönemlerinde de, Türkiye, demokratik kurallarla yönetilmedi. Yargının, büyük ölçüde yürütmenin bir parçası olan Adalet Bakanlığının denetiminde olmasını bir yana bırakalım, yürütme ve yasama dahil, her üç güç de, Milli Güvenlik Kurulu'nun denetimindedir. Devletin idare ve yönetiminde anayasal hiçbir yetki ve rolü olmayan Milli Güvenlik Kurulu, ülkenin "yüksek çıkarları" için yasa değişikliklerini görüşmekte, biçim ve muhtevası dahil yeni yeni önerilerde bulunmaktadır. Parlamento önerilen yasanın kırtasiye kısmıyla ilgilenmekte, MGK'nın "temenni" ettiği değişiklikleri onaylamaktadır.

MGK saltanatı

Milli Güvenlik Kurulu, sadece ülkenin yüksek çıkarları için parlamentoya "yardım" etmekle yetinmemektedir. Ülkenin birlik ve bütünlüğü ve "hayati meseleleri"nde görüş belirlemekte ve Hükümete "telkinler"de bulunmakla kendisini mükellef saymaktadır.

Türkiye'de yargı, yürütmeye çelişmemek için oldukça "esnek"lik gösteriyor. Ama buna rağmen yargı, yürütmenin de "ilham kaynağı" olan Milli Güvenlik Kurulu'nun "temenni" ve "dilekleri"ne kullak kabartmaktadır.

TC tarihinde, parlamentonun reddettiği hiçbir MGK yasa önerisi yoktur. Ülke ve

dünya sorunlarında, MGK'de şekilenecek görüş ve düşünce hiçbir TC hükümeti tarafından savsaklanmamış, genellikle olduğu gibi benimsenmiştir. MGK'nin ses tonuna göre, bazen yasalar zorlanarak toplum mahkemelerce ceza yağmuruna tutulmuş, bazen de yasalar görmezlikten gelinerek "müsamahakar" davranılmıştır. Yasaların toplumsal meşruiyeti, hukuksal özellikleri zaten başlı başına bir tartışma konusu; ona hiç girmeyelim.

Milli Güvenlik Kurulu, yürütme erkinde yer alan üyelerin dışında, devletin memurları olmaktan başka hiçbir özelliği olmaması gereken askerlerden kuruludur. Askerler, Türkiye'de tüm zamanlarda asıl söz sahibi olan kesim olmuştur. MGK, ne yasama, ne yürütme, ve ne de, bir yargı organı iken, tümünün üstünde ve tümünün de işlevini yapan bir kurum olmuştur. MGK, askerlerin ülke sorunları ile ilgili yürütme, yasama ve

Askerler Türkiye'de tüm zamanlarda asıl söz sahibi olan kesim olmuştur. MGK, ne yasama ne yürütme ve ne de bir yargı organı iken, tümünün üstünde ve tümünün de işlevini yapan bir kurum olmuştur. MGK, askerlerin ülke sorunları ile ilgili yürütme, yasama ve yargı organlarına düşünce ve görüşlerini dikte ettirme organıdır.

yargı organlarına düşünce ve görüşlerini dikte ettirme organıdır.

Genelkurmay Başkanı'nın, Türkiye'de olduğu gibi basın ve televizyonda sık sık boyverdiği, politik ve "demokratik" ülke sorunlarıyla ilgili açıklamalarda bulunduğu başka bir "demokratik" ülke yoktur. Askerlerin askeri sorunların dışında ülkenin, sosyal, siyasal, ekonomik, diplomatik sorunlarını etüd ettiği ve onlara ilişkin önerilerini dillendirdiği başka bir "demokratik" ülke yoktur. Genelkurmay Başkanı'nın yanısıra Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Meclis Başkanı Hüsamettin Cindoruk, Anayasa Mahkemesi Başkanı Yekta Güngör Özden, bir başbakan, bir muhalefet partisi başkanı gibi ülke gündemindeki tüm sorunlarda görüş belirtiyorlar. Ülkenin sağlıkçılarının, madencilerinin, teknikerlerinin, ziraatçıların, istemlerini konuyla ilgili yönetim birimlerine zar zor iletebildikleri koşullarda askerler, devletin en yetkili kurumuna muhtıra vermektedirler.

Askerin gölgesini hazmeden politikacılar

Türkiye'de devlet çarkının böyle işlediğini piyasadaki tüm politikacılar hazmediyor; askerlerin gölgesinde uslu uslu "politika" yapmak "ağırbaşlı devlet adamlığı" olarak kabul ediliyor. "Deneyimli politikacı" oyunun sınırını kestiren, neyi ne kadar yapabileceğini bilen politik tipleri tanımlamada kullanılıyor.

Bu deneyime sahip olmayan veya bu gerçeği görmezlikten gelerek atıp tututanlar ilk devlet tecrübelerinden sonra "değişiyor"lar.

Tansu Çiller'in politik yaşamı çok kısa. Başbakanlığının ilk günlerinde düştüğünü, MGK'dan habersiz ulu orta söylüyordu. Bask modelinin ilginçliği,

Kürtçe televizyonun olabileceği vb. düşüncelerini toplantılarda, ikili görüşmelerde ileri sürüyordu. Kısa bir başbakanlık deneyimi olan Mesut Yılmaz, Tansu Çiller'i uyararak, bu tür konular uluorta söylenmez, önce MGK'da konuşulur, olumlu tepki aldıktan sonra açığa söylenir dedi.

Çiller, artık "deneyimli", sonradan "bilmiyorum", "onu söylemek istemedim" demek zorunda kalacağı görüş ve düşünceleri ileri sürmüyor. Önce askerlerle fikir düzeyinde tartışıyor, olumlu tepki aldıktan sonra MGK'ya uygun bir formülasyonla öneriyor. Çiller'in "ben onunla (Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş) biraz daha farklı bir 'demokratikleşme paketi' üzerinde anlaştım" sözleri, TC'nin demokrasisini, asker-sivil ilişkisini, zımmen de olsa, devleti kimlerin yönettiğini göstermesi bakımından her şeyi ifade ediyor. Bu söz "demokratikleşme paketi" vb. ciddi politik konuların parlamentoda, bakanlar kurulunda ya da siyasal partiler arasında oluşacak mutabakatı değil, askerlerin onayını gerektirdiğinin itirafı oluyor.

Siviller parlamentoda askerler iktidarda

Bu makaleyi yazdıktan sonra, gazete basıma gireceği gün, Başbakan Tansu Çiller'in telefon konuşmasında tanık olunan Türkiye'yi halkın seçtiği politikacıların değil, askerlerin yönettiğini o açıklıkta gözler önüne seren bir başka itiraf, hem de gizli değil, ayan beyan bir şekilde, TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk'tan geldi. H. Cindoruk 15 Mayıs tarihli Sabah gazetesinin "Haf-tanın Sohbeti" sayfasında, Nuriye Akman'a konuk oluyor. Akman'ın bir sorusu üzerine şöyle diyor: "Askeri Şura hem MGK, iki anayasa kurumu fazladır. MGK'nin darbeleri önleyecek bir sübap gibi düşünülmesini ordumuza saygısızlık sayıyorum. Ancak sivillerle askerlerin birarada karar verecekleri bir organa ihtiyaç var. Bunun adı Askeri Şura da olabilir, bir başka bir şey de. Orada sivillerin yani devlet kanadının ağırlıklı olması şarttır". Cindoruk bu sözleriyle, MGK'nın işlevini ve böylesi bir organı oluşturma amacını hiçbir yorumu gerektirmeyecek açıklıkta ortaya koymaktadır. Askerlere siz aleni devleti yönetemezsiniz, dünyaya karşı çok ayıp olur, siviller parlamentoda olur, Askeri Şura'yla sivil-asker koordinasyonu sağlanır, MGK aracılığıyla da talimatlarımızı doğrudan sivillere aktarınız mantığıyla hareket edilmiştir. Onlara denmiştir siviller parlamentoda olacak, fakat düşünceleriniz iktidarda olacak. Askerler, sivillerin bu elpençe kulluklarıyla yetinmemiş, üç defa darbe yaparak, dümeni uzaktan kumanda yerine, bizzat elleriyle yönetmiştir. Cindoruk shov yapma gayesiyle, demagoji yapıyor. Her ne kadar MGK'ya karşı çıkar gibi yapıyorsa da, MGK'nın bugünkü rolünü Askeri Şura'ya veriyor.

Kürt sorunu tamamen askerlere havale

Türkiye'de Kürt sorunu ile ilgili devlet politikasını ayrıntılarına dek askerler oluşturuyor. Bu açıdan Türkiye "istikrarlı" bir çizgi izlemiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında, Kürt sorununa

çözüm bulanlar ve onların çözüm yolları ile bugün bu soruna çözüm arayanların kullandıkları yöntemler arasında görecelide olsa bir farklılık bile yoktur. Askerlerin bugün Türkiye demokrasisi üzerindeki gölgesinin asıl etmeni ve politikadaki derin nüfuzunun başlıca kaynağı, Türkiye'nin Kürt sorununu bir "güvenlik sorunu" olarak algılaması ve bunu tamamen askerlere havale etmesidir. Zaten Türk toplumun kendini "en kahraman" ve en vatansız kesim olarak gören askerler, bu sorunu kendi sorunları olarak görüyorlar.

Kürt sorununun başladığı yer, Türk demokrasisinin sona erdiği yerdir. Kürt sorununun çözümü Türk demokrasisinin demokrasi olma yolunda sıçrama tahtası olacaktır. Bu gerçek aleniye, ülke yönetiminde askerlerin gölgesini kaldıracak, Kürt sorunu konusunda sivil demokratik bir çözümü programlayacak etkin politik oluşumlar, Türkiye siyasi sahnesinde henüz görülüyor. Var olan siyasi partiler, etkin politik kişiliklerin tümü birer figüran olma pahasına, gerçek demokrasi yerine mizansen demokrasiyle yetinme pahasına, Kürt sorununu askerlere bırakma basiretsizliğini gösteriyor. Aslında bu onların ırkçı, aşırı milliyetçi dürtülerinden kaynaklanmaktadır. "Vatanın bölünmez bütünlüğü"nü, Kürtleri ezme ve sömürmede, "birlik ve beraberliği"

Askerlerin bugün Türkiye demokrasisi üzerindeki gölgesinin asıl etmeni ve politikadaki derin nüfuzunun başlıca kaynağı, Türkiye'nin Kürt sorununu bir "güvenlik sorunu" olarak algılaması ve bunu tamamen askerlere havale etmesidir.

bozmamak için, "aydınlar", demokrasi ideallerinin Kürt sorunuyla ilgili kısmını görmezlikten geliyorlar. Genelkurmay Başkanı'nın "Türk Silahlı Kuvvetleri hükümetleri kurma makama veya organı değildir" sözlerini büyük bir özveriymiş gibi ayakta alkışlıyorlar. Genelkurmay Başkanı'nın bu sözleri, onlarda hiç bir refleks oluşturmayacak kadar demokrasi kültüründen uzaktırlar.

Demokrasi bilinci

Türkiye de, dar bir çerçevede de olsa, son yıllarda oluşan demokrasi bilinci varolan tabusal gelenekleri etkileyecek boyutlarda değil. Devletin merkezi yetkililerinin önemli bir kısmını yerel yönetimlere ve uluslararası örgütlere bırakmaya başladığı, demokrasi bilincinin geliştiği günümüzde, Türkiye'de zaptı yönetim şekline demokrasi deniliyor. İnsanlık günümüz demokratik sistemlerin ana omurgasını oluşturan ve ilk formülasyonu Montesquieu tarafından tasarlanan yasama, yürütme ve yargının birbirini denetleme mekanizması olmasını bile yeterli bulunmazken; karışıklı iletişim mekanizmalarıyla halkın yönetime geniş katılımını sağlayacak ve günlük plebisitlere başvurmayı öngören "elektronik demokrasi", "Prigogineci demokrasi" kavramlarının telaffuz edildiği bir dönemde, Türkiye'de, yasama, yürütme ve yargıyı elinde tutan MGK diktasına demokrasi deniyor.

Demokrasi utansın!

Sosyalist birliğe doğru

Bir adım daha

Almanya (Medya Güneşi)-KUK-RNK, TSK ve YEKBÜN tarafından oluşturulan birlik platformu, "Siyasi ve örgütsel birliğin niteliği ve biçimi üzerine

ortak saptamalar" başlıklı bir deklarasyon yayınladı.

Üçlü platform imzasıyla yapılan basın açıklamasında Eylül 1993'ten beri sürdürülen birlik çalışmalarında, sözkonusu dek-

lerasyonda ifade edilen görüş ve yaklaşımlar doğrultusunda, birliğin kapsamı ve biçimi konusunda ortak bir çerçevede anlaşma sağlandığı belirtildi. Birlik çalışmalarının program, tüzük ve birliğe temel oluşturacak diğer belgelerin hazırlanması aşamasına vardığı kaydedilen açıklamada, bu konuyla ilgili çalışmalar sürerken, ortak bir çalışma programı ile koşullara bağlı olarak gerekli görülen alanlarda bazı pratik adımların şimdiden atılmasının kararlaştırıldığı da vurgulandı.

Açıklamada, birlik sorununun kendileriyle sınırlı olmadığı da belirtilerek, "örgütlerimiz, sosyalistlerin siyasal birliği platformunun genişletilmesi gerektiğine inanıyor ve bu inançla diğer sosyalist örgüt ve kadroları da, bu süreçte yer almaya çağırıyor" denildi.

"Siyasal ve örgütsel birliğin niteliği ve biçimi üzerine ortak saptamalar" başlıklı deklarasyonda, 2000'li yıllara varmakta olduğumuz tarihsel bir dönemde, Kürdistan'ın parçalanmış sömürge statüsünün devam ettiği ve ulusal demokratik haklarından yoksun bulunduğu belirtilerek bu durumun bir kader olmadığına, özgürlük ve bağımsızlık için verilen mücadelenin dört parçaya da devam ettiğine ve Güney Kürdistan'da özgürlük şafağının yakalanmış olduğuna dikkat çekildi.

Kuzey Kürdistan'da devletin yürüttüğü "Topyekün savaş"ı karşı ulusal mücadelenin toplumun her sınıf ve tabakasını mücadeleye kanalize ettiği, çok belirgin bir durum kazanmamış olsa da, her toplumsal kesimin kendi siyasal değerleri ve buna uygun çabalarıyla bu sürece katılma eğiliminde olduğu görüşüne yer verilen açıklamada, "kuşkusuz, Kuzey Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi saflarında, 'Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan', hedefini savunan güçlerden, Kürt ulusu için belli bazı ulusal-demokratik hakları talep eden çevrelere kadar, her yurtsever güç ve çevrenin bu mücadeleye içinde yeri vardır ve olmalıdır. Kendi politik örgütünü oluşturma ve ulusal mücadele sürecinde kendisini politik olarak ifade ve temsil etme, her toplumsal kesim için doğal bir haktır. Dünyadaki ve bölgedeki gelişmelerin de yoğun etkisi altında yurtsever, devrimci-demokrat ve sosyalist güç ve çevrelerde ideolojik, politik ve örgütsel yönelim bakımından yeni bir saflaşmaya doğru gidilmektedir. Tüm bunlar önemli gelişmelerdir. Bu gelişmelerin siyasal ve örgütsel düzeyde yaratacağı sonuçlar şimdiden hesaba katılmalıdır".

Sosyalist güçlere, geleceğini bu güçlere bağlayan ve çıkarlarını onlarla birlikte davranmada görenlere tarihsel bir rol düşüğü ifade edilen deklarasyonda, Kuzey Kürdistan devriminin kararlı, emekçi kesimlere dayanan ve onların çı-

Avrupa temsilcimiz Halim Can'ın sosyalist birlik konusundaki gelişmelerle ilgili sorularına TSK Delegasyonu tarafından verilen yanıtı, kamuoyunu aydınlatıcı bilgiler içermeleri nedeniyle okurlarımıza sunuyoruz.

Siyasal birlik yakıcı ve zorunludur

Bilindiği gibi belirli bir süreden beri siyasal birlik çalışmalarını yürüten TSK-KUK-YEKBÜN delegasyonları Nisan ayında ortak bir açıklama yaptılar. Bu açıklamada siyasal örgütsel birliğe temel olacak noktalarda görüş birliğine vardıklarını kamuoyuna duyurdular. Özet olarak 9 madde halinde dile getirilen "ortak saptamalar"da da vurgulandığı gibi başlatılan bu sürecin başarıyla sonuçlandırılabilmesine olan inancı, biz de TSK olarak gazeteniz aracılığıyla bir kez daha kamuoyuna duyurmak istiyoruz. Atılan adımların önemliliği tartışma götürmüyor. Sözü edilen açıklamadan sonraki dönemde platformumuz, önüne somut bir çalışma takvimi koymuş bulunuyor. Bu süreçte birliğin temel perspektifleri olan deklarasyon, program ve tüzük taslakları, tarafların tabanında tartışmaya açılacaktır. Bir taraftan bunlar yapılırken öbür taraftan da değişik alanlarda ortak iş yapma, kadroların birbirlerini tanıması ve kaynaşması, çalışma takvimine denk gelecek şekilde ortak kuruluş kongresinin örgütlenilip gerçekleştirilmesine çalışılacaktır.

Üçlü platformumuz tespit ettiği çalışma takvimini göz önünde bulundurup dışımızda kalan diğer sosyalist yapılanmalarla da ortak bir toplantı yapmayı kararlaştırmıştır. Bu karar gereği platformumuz, Mayıs ayı içinde Kawa-TS-PRK/Rızgari ile bir toplantı yapacaktır. Toplantıdan çıkacak sonuçta göre platformumuzun genişleyip genişlemeyeceği durumu da böylece netlik kazanmış olacaktır.

Öncelikle şunu belirtmeliyiz ki, TSK olarak biz de bir birlik hareketiyiz ve ülkemizde yaşanan çok yönlü ve hiçbir uluslararası kuralı tanımayan sömürge savaş konusunda bizlere dayatılan tarihsel görev ve sorumluluklar büyüktür. Siyasal sürecin önümüze koyduğu görev ve sorumluluklarımızı yerine getirebildiğimiz ölçüde, yakıcı bir hale gelen sosyalistlerin siyasal birliğini gerçekleştirmemizle ancak tarihi misyonumuzu oynayabilir ve sürece radikal müdahale yaparak mevcut durumu ilerletebiliriz. Bu bilinçle hareket eden TSK, oluşturulan platformun olumlu yönde sonuçlanabileceğine inanıyor ve bu konuda kendimize düşen özveriye sonuna kadar göstereceğimizi belirtmek istiyoruz. Bu çalışmaların başarılmaması için hiçbir ciddi neden yoktur. Bu yüzden platformdan beklentimiz büyük, ciddi ve bu ölçülerde de gerçekçidir.

Platformun genişleme durumuna gelince; çağrı yaptığımız her üç siyasal yapılanmanın da ortak toplantıya katılacaklarını belirttikleri, elbette ki, olumlu ve sevindiricidir. Bugün dünden daha kolay bir şekilde sosyalistlerin en geniş birliğini sağlamak mümkün bir durumda gelmiştir. Yeter ki belirli bir takım önyargılardan eskimiş bir takım klasik düşüncelerden kendimizi alıkoyabilelim. Bağımsız Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'ni yaratma temel stratejisini yaratma sosyalist bir perspektifle önüne koymak zorunda olan platformumuz, dışımızda kalan diğer sosyalist yapılanmaların da bu çalışmalara katılmasını istiyor ve bunun çabasını sürdürüyor. Henüz çalışmaların başında olmamız, bu platformun genişleme şansını daha bir artırıyor. Günümüzde adımını attığımız siyasal birlik sorununun, aynı zamanda ülkemizde yaşanan siyasal süreçle de bağlantılı olduğu ortadadır. Şunun altını çizerek belirtmeliyiz ki yaşanan süreç tek tek tüm Kürdistanlı yurtsever güçlerle sosyalist güçleri aşmış durumdadır ve tüm siyasal yapılar süreci geriden izlemektedir. Ayrıca sürece tek başına müdahale edebilecek ve süreci ileriye götürebilecek güç ve yetenekten yoksun olduğu yakıcı bir gerçekliktir. Bütün bu nedenler, sosyalist yapılanmaları bir bütün olarak ciddi ve tarihsel görevlerle başbaşa bırakıyor. Bu yüzden bizlere düşen görev ve sorumluluklar tek taraflı değildir. Karşılıklı samimi ve özveriyle çabıyla amaçlanan alternatifin yaratılması mümkündür. Ülkemizde sosyalistlerin dağınık olduğunu, ciddi bir çekim merkezinden yoksun olduğunu belirtmemize gerek bile yoktur. Hem ülkede hem metropollerde hem de yurtdışında küçümsenemeyecek bir potansiyelin bulunduğu; ancak bu potansiyelin merkezi bir yönlendiricilikten yoksun oluşundan ötürü kendilerine düşen misyonu yerine getiremedikleri de ortadadır. Kısacası soruna hangi açıdan bakılırsa bakılsın, bizler açısından önemli görev ve sorumluluklarla karşı karşıya olduğumuz besbellidir. Bu görev ve sorumluluklarımızı yerine getirmek için ciddi çaba sarfetmeliyiz.

karlarını temel alan bir yolda gelişmesinin, bu güçlerin siyasal-örgütsel birliklerini sağlayıp kendi etkin alternatiflerini oluşturarak sürece müdahale etmelerine bağlı olduğu vurgulandı.

Deklarasyonda, çok geniş bir

Avrupa temsilcimiz Halim Can, YEKBÜN, RNK-KUK ve TSK'dan oluşan birlik platformunun taraflarıyla görüşü. Platformun niteliği, birlik çalışmalarının boyutu ve geleceği ile platform dışındaki güçlerle ilişkiler konusundaki sorularımıza RNK-KUK yetkilileri tarafından verilen yanıtı, kamuoyunu aydınlatıcı bilgiler içermeleri nedeniyle okurlarımıza sunuyoruz.

Süreç siyasal-örgütsel birlikleri dayatıyor

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi yeni bir döneme girmiştir. Ulusal hareket her sınıf ve tabakadan oluşumun tüm kesimlerini kapsama sürecindedir. Özgür ve bağımsız yaşama istemi artık sınırlı bazı kesimlerin istemi değil, değişik sınıf ve katmanlarıyla ulusun istemi haline geliyor. Son yıllarda ulusal bilinçlenme olağanüstü bir gelişme göstermektedir. (...)

1980'li yıllar Kürt ulusal hareketinin ulusal düzeyde ve uluslararası alanda yeni ve farklı bir sürece girdiği bir dönemdir. Doğruları ve yanlışlarıyla 1984'ten beri PKK tarafından sürdürülen silahlı hareketin bu yeni sürecin oluşumunda önemli bir yeri vardır. Ama bu süreçte asıl olan 30 yılın ulusal-demokratik potansiyelidir. Bu potansiyeli planlı-programlı doğru hedeflere yöneltmek gerekiyor.

(...) Bu süreçte dünya görüşleri birbirine yakın olan, aynı siyasal zeminde bulunan, ülke devrimine bakış açıları çakışan, ilkesel düzeyde anlaşılabilir biraraya gelmelidirler. Bu konuda iradeli ve radikal devrimci kesimlerin, sosyalist güç ve çevrelerin siyasal birliği kendisini dayatan bir görev oluyor. Sorun, ulusal ve sınıfsal bazda sosyalist güçlerin daha etkin olma, tarihsel görevlerini yerine getirme sorunudur. Sosyalist güçler sürece daha aktif olarak müdahale etmek, ulusal kurtuluş mücadelesinin etkin bir gücü olmak ve sürecin dayattığı tarihsel rolü oynamak istiyorlarsa, siyasal bir örgüt içinde bir araya gelmelidirler.

KUK örgütü olarak, sosyalistlerin siyasal birliği sorununa bu açıdan bakıyoruz. Geline aşamada, sorun, belli bir yapıyı korumak ve geliştirmek sorunu değil, ulusal kurtuluş mücadelesine yön vermek ve geleceğin demokratik toplumunu kurmak hedefinde aynı tarihsel rolü üstlenen güçlerin birliği sorunudur. Böyle olmazsa, KUK hareketi olarak, tarihimiz ve ulusal-demokratik mücadeledeki yerimiz bilinmiyor.

KUK, TSK, YEKBÜN olarak sosyalistlerin siyasal birliğini hedefleyen çalışmaları yeni sürecin gerekli kıldığı bir adımdır. Biz, bu sürecin gerekliliğine ve başarısına inanıyoruz. Elbette ki dışımızda başka sosyalist güçler de vardır ve bu nedenle süreç bizimle sınırlı değildir diyoruz. Kawa, KKP, TS, Sosyalist Gelenek vb. içinde yer aldığı bir başka platform vardır. Biz sosyalistlerin, radikal devrimci güçlerin mümkün olan en geniş düzeydeki siyasal birliğinden yanayız. Bu nedenle PRK (Rızgari) de dahil adı geçen örgütlerle ortak bir toplantımız olacaktır. Bu toplantıda süreci ve tüm sosyalistlerin birliği sorununu tartışacağız. Olumlu bir sonuca ulaşacağımıza, somut adımlar atabileceğimize inanıyoruz. Ayrıca, mevcut siyasal örgütler içinde yer almayan çok geniş bir devrimci, sosyalist potansiyel vardır. Bir yerde sorun, bu geniş potansiyelin sosyalist bir program etrafında biraraya getirilmesidir. Bu anlamda, sosyalistlerin siyasal birliği sürecinde, örgütlü yapıların, bu işe öncülük yapmaları fakat en geniş anlamda sosyalist kadrolara, bu devrimci potansiyelle bir program sunmaları gerekiyor.

Elbette bu iş kolay olmayacak; sorunlar, zorluklar ve sancılarla karşılaşacağız. Salt ideolojik ve siyasal tespitlerde anlaşmak da yetmiyor. Kaldı ki, Sovyetler Birliği'nin dağılması ve onu takibeden gelişmelerden sonra, birçok suni ayrılık ortadan kalkmıştır. Artık, Sovyet-Çin-Arnavutluk çekişmesi yoktur. Bu son derece önemli ve olumlu bir gelişmedir. Sosyalizmin genel yorumunda biraraya gelmek mümkündür. Bununla birlikte bizce önemli olan Kürdistan devriminin temel sorunlarında anlaşmaktır. Tabi ki bu da yetmiyor. İşin pratik yanı, yani siyasal birliğin pratik süreci önemlidir. Kadrolarımız uzun bir dönemdir farklı siyasal yapılar içinde şekillenmiştir. Farklı köken ve geleneklerden geliyoruz. Bir senteze varmanın zor fakat gerekli ve zorunlu olduğuna inanıyoruz. Deney, tecrübe ve başarılı yanlarımızı birleştirerek örgütsel alanda güçlü bir alternatif yaratabilir, sürecin önünü açabilir ve tarihsel rolümüzü oynayabiliriz. Sosyalist güçlerin siyasal birliği Kuzey Kürdistan ulusal-demokratik güçlerinin sürdürmekte olduğu "Ulusal Demokratik Cephe" çalışmalarına da ivme kazandırabilir.

Sosyalistlerin siyasal birliğini belirsiz bir geleceğe ertelemek doğru değildir. Süreç olgunlaşmıştır, gecikme bu fırsatı ortadan kaldıracaktır. Bu nedenle çalışmaların bir programa bağlanması ve belli bir zaman sürecinde sonuçlandırılması lazımdır diyoruz. Bu da sağlıklı bir yol ve yöntemin izlenmesine bağlıdır. Bu konularda tartışmamız, sonuca gitmemiz, bir senteze varmamız gerekiyor.

SİTÊRKA GEŞ

Felat DILGEŞ

Axxx! Nezanî Nezanî!

Ax nezanî, ax nezanî, ax nezanî!.. Nezanî bindestî û xizanî; jarî belengazî û perîşanî, em bi te nizanin tu bi xwe dizanî. Ma ne bes e tu dîgerî li vî welatî, hey ma ne bes e! Tu dernakevî ji vî canî. Tu bûyî kul ketî dilê me, bûyî mar ketî paşila me. Hey dexesî, hey dilreşî, hey diltengî, hey xêrnexwazî; ma tu ji vî laşê jar çi dixwazî! Ev tu qedê î, ev tu kul û kederî; hey tu bi Xwedê kî! Ji bo çi tu xwe nadî alî ji devê vî derî.

Kurd xwîna hevdû dirêjin!

Dijmin ji çar aliyan de bi ser welatê me de agir dirêjin. Nizanîm ji bo çi hê jî em wek mirîşkên serjêkirî gêj in. Ji hevdû re mêrxas, ji hevdû re gernas, ji hevdû re fêris; tola mirîşkên xwe ji hevdû re nahêlin; li hember hevdû wekî gurên har in, li ber dijmin sitûxwar in. Ji bo pariyekî nan, ji bo zeviyekê, ji bo darekê, ji bo karekê, an ga, an çêlek, an mirîşkekê; em dikarin li hevdû xin, ji hevdû re bibin neyar; hin ji me dikarin xwe bavêjin himbêza neyar; ji dijmin re bibin dost û yar û xerab bikin li gelê xwe war û diyar.

Kurd hevdû dikujin!

Dijmin xwîna me dirêjin, me ji welatê me diavêjin, ji bo çi em vî rastiyê nabînin û nabêjin. Welat çû ji destan, berê me dan der û dertûnan, em bûn sêwî ketin kuçan, li ser axa welatê xwe bêwelat man; bêzar û bêziman û perîşan man. Dijmin xwîna me dirêjin; ma qey ne bes em bi ser de hevdû dikujin.

Gernasî, mêrxasî û qehremaniya me; fêrisî û egîtiya me, şervanî û şoreşgeriya me, ku ne li hember dijmin be! Xwelî li serê me! Nelet were li vî karê me! Em ketine ber hevdû, gelo dê îro kî rake barê me?

Welat ne perçek zevî ye; welat ne warekî xalî ye; welat ne dar û devî ye; welat ne rez û bostan e; welat ne dizî û talan e û welat ne axura keran e! Mixabin, gelek mixabin nezan nizan e; fahm nake naxwaze bizane; pêzan li welat nema ne, ji bo vî yekê îro talan e.

Kurd xwîna hevdû dirêjin!

Eyb e, şerm e, fedî ye; kesî tîştêkî weha nediye. Namûs, şeref û xîret zanabûn û serbilindiye; ne bindestî û sitûxwariye.

Mêranî û şeranî li hember dijmin xweş e; her kî ku birayê xwe bikuje ew bêbext û dilreş e; nezan û serxweş e; ew gelek bextireş e.

Kurd hevdû dikujin!

Dijmin welat talan kir, Kurdistan bû dojah bi vî tewrî, hê jî Kurdên nezan li hev mane heyrî.

Ji bo çi em li hember hev Rostem, li hember hevdû Selahedîn; ji dijmin re Rostem, ji dijmin re Selahedîn; ji bo gelê xwe, ji bo welatê xwe nezan, nefahm û dîn in.

Gidî eyb e, gidî şerm e; di roja îroyîn de çavên tevê dinê li ser me; ka me digot wa ye azadî tê welatê me; em jî azad dibin, ji zîlm û zora bi hezar salan, serbilind dijîn wekî dost û hevalan; ala rengîn berjor dikin pêl bi pêl; êdî najîn wek eşîr û êl; dibin welat, dibin gel; ba û bahoz, bager û babelîsk nikarin me ji hevdû belav bikin wekî pel.

Kurd xwîna hevdû dirêjin!

Ax nezanî, ax nezanî, ax nezanî; nezanî bi serê me de hatiye birawî! Nezanî bi serê me de hatiye xwişkê! Dayikno, hey dayikno! Ji bo çi hûn biratiyê hînî me nakin û ji bo çi hê li welatê me bira hevdû dikujin?!

görüştüne yer verilerek, sosyalizme inanan ve ulusal kurtuluş mücadelesine bu perspektiften bakan örgüt, parti, grup, çevre ve kadroların ortak bir program etrafında biraraya gelerek örgütsel birliklerini sağlamalarının, sürecin de dayattığı tarihsel bir sorumluluk olduğu ileri sürüldü.

Sosyalist birlik konusuna çeşitli boyutlarıyla değinmelerde bulunan ve önemli noktalara dikkat çeken deklarasyonda, platformda yer alan örgütlerin, siyasal-örgütsel birliğinde temel olacak hangi konularda görüş birliğine vardıkları maddeler halinde şöyle özetlendi:

1) Örgütlerimiz; sosyalizme inanan, işçi sınıfı ve emekçi kesimlere dayanan ve onların çıkarlarını esas alan yeni bir siyasal birliğin yaratılmasını amaçlamıştır. Bu birliğimiz, Kürdistan'da ulusal kurtuluşun sağlanması ve demokratik bir toplumun yaratılması gibi temel, tarihsel görev ve sorumlulukları yerine getirmeyi öngören yeniden bir yapılanmanın ifadesi olacaktır.

2) Siyasi birliğimiz, yukarıda belirtilen çerçevede bir partinin yaratılmasını hedeflemekle birlikte; bunun biçimi, işleyişi ve program hedefleri, Kuzey Kürdistan toplumunun içinde bulunduğu ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme düzeyi; ülke ve ulus olarak parçalanmışlık ve bunun getirdiği sorunlar; ulusal kurtuluş hareketimizin özgül koşulları; uluslararası koşullar ile toplumumuzun nesnel ve düşünsel birikim ve gereksiniminin ışığında belirlenecektir.

3) Birliğimiz, Kuzey Kürdistan ulusal-demokratik hareketinin bütünselliği içinde, bu birliği oluşturan örgütlerimizin tarihsel mirasçısı olduğunu belirtir, bundan hareketle sözkonusu tarihin politik perspektifleri, örgütsel yapılanması ve mücadele anlayışına eleştirel bir yaklaşım ile çıkarılacak dersleri günümüzün deney ve birikimiyle bütünleştirerek yeni bir senteze varmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle de, birliğimiz, ulusal kurtuluş mücadelemizde yeni bir dinamizmin yaratılması olarak anlaşılmalıdır.

4) Örgütlerimiz, siyasi ve örgütsel birlik için temel ilke ve hedeflerde birleşebileceklerine inanmaktadır. Bununla birlikte, örgütlerimiz ideolojik-politik konularda olası ayrılık noktalarının, birliğin pratik gelişme süreci ve birliğin hukuksal ifadesini oluşturacak olan ortak platformlarda çözülebileceğine inanmaktadır.

5) Örgütlerimiz, siyasi ve örgütsel birlik için program ve tüzükte anlaşmanın, temel olmakla birlikte tek başına yeterli olmadığına inanmaktadır. Bu nedenle de, siyasal birlik sürecinde, üyelerimizin kaynaşması ve bütünleşmesini sağlamak için pratik çalışmaların her düzeyde yakınlaştırılması gerekiyor. Ancak böylece yeni bir siyasi yapıda sentezleşip organik bir bütünselliği sağlayabileceğimize inanıyoruz.

6) Siyasi ve örgütsel birliğin, bu amaca yönelik olarak örgütlerimiz tarafından başlatılan çalışmanın ve yaratılan olumlu zeminin bizimle sınırlı olmadığını özellikle belirtmek isteriz. Sosyalistlerin birliğine inanan ve bu yolda çaba içinde olan diğer tüm güçlere tarihsel görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bu konuda çalışmalarımız sürecinde üzerimize düşen görev ve sorumluluklarımızı yerine ge-

tireceğiz.

7) Ulusal kurtuluş ve demokratik toplum yaratma mücadelemizin çetin ve çok boyutlu gerçeğinden hareket eden Birliğimiz, silahlı mücadele dahil, tüm siyasal mücadele araçlarının kullanılmasının gerekliliği ve meşruluğuna inanır. Bu nedenle de, koşullara uygun olarak mücadelemizin gerektirdiği tüm araç ve yöntemlerin bir bütünlük içinde yaratılması ve kullanılmasını, başarının ön koşulu sayar.

8) Ülkemizin parçalanmış siyasal ve tarihsel gerçeğinden hareket eden Birliğimiz, diğer parçalardaki ulusal kurtuluş güçlerinin, Kuzey Kürdistan ulusal demokratik devriminin stratejik müttefikleri olduğunu tespit eder. Kürdistan'ın tüm parçalarındaki

ulusal güçler arasında sıkı bir koordinasyon ve işbirliğinin gerekliliğine inanır ve bunun için çaba sarfeder.

9) Kuzey Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi'nde birlik sorunu çok yönlü ve değişik düzey ve biçimlerde gündeme gelen bir sorundur. Bu bağlamda Kuzey Kürdistan'da var olan yurtsever ve demokratik güçlerin en geniş ulusal birlik platformunun yaratılması, sürecin dayattığı acil görev ve sorunlardan biridir. Birliğimiz, Kuzey Kürdistan'daki tüm yurtsever güçlerle iyi ilişkiler içinde olacak ve bu güçlerin en geniş düzeydeki birliği yolunda atılmış adımların amacına uygun biçimde başarıya ulaşması için, üzerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirecektir."

Avrupa temsilcimiz Halim Can'ın sosyalist birlik konusundaki gelişmelerle ilgili sorularına YEKBÜN Delegasyonu tarafından verilen yanıtı, kamuoyunu aydınlatıcı bilgiler içermeleri nedeniyle okurlarımıza sunuyoruz.

Birlik Platformumuz mücadelemizin ihtiyaçlarına uygun bir adımdır

Kürdistan Birleşik Halk Partisi (YEKBÜN), Kürdistanlı sosyalistlerin siyasal birliğinin sağlanmasının gerekliliğini, Haziran 1992'deki kuruluş kongresinin önüne koyduğu önemli hedeflerden biri olarak, kendi politik çalışma gündemine koymuş ve bu doğrultuda kuruluşundan beri aktif bir tutum sergilemiştir. Bu nedenle de, 4 Nisan 1994'te kamuoyuna resmen açıklanan RNK/KUK, TSK ve partimiz YEKBÜN'un sosyalistlerin siyasal birliği için yarattıkları siyasal platform ve "ortak saptamalar" metninde dile getirilen düşünsel zemin, partimiz açısından sadece bir beklentiyi değil, aynı zamanda ısrarlı ve samimi bir birlik politikasının somut ürünlerini ifade etmektedir.

Bugün, RNK/KUK ve TSK ile yürüttüğümüz sosyalist siyasal birlik çalışmalarımızın vardığı düzeyde, kendisi birlik hareketi olan YEKBÜN'un Kürdistanlı sosyalistlerin siyasal birliği konusundaki tutumunu, bir kez daha kısa da olsa hatırlatmanın, kamuoyumuz açısından önemli olduğu kanısındayız. Kürdistan Birleşik Halk Partisi, kuruluş kongresinde konuya ilişkin perspektifini şöyle saptamıştı: "Birlik Kongresi... Kürdistan Birleşik Halk Partisi (YEKBÜN)'un kurulmasının Kürdistan sosyalistlerinin birliği sorununu gündemden kaldırmadığını belirtir. Kongremiz, Kürdistan sosyalistlerinin birliğine büyük önem veriyor. Bu nedenle, birlik kongresi Kürdistan'da yaşanan politik sürece sosyalist bir parti ile müdahale edip, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesini başarıya götürmeyi amaçlayan bütün parti, örgüt, grup ve kadrolarla daha geniş, kapsamlı bir siyasal birliğin oluşması için çaba ve girişimlerin kararlı bir biçimde sürdürülmesini kararlaştırır." Kuruluş kongresinin saptadığı bu perspektif ile tüm MK toplantılarının gündeminden çıkmayan partimizin çabaları, bu süreç içinde, kamuoyuna sunulan bildirilerde de ifade edilmiştir. Bu nedenle de, RNK/KUK, TSK ve partimizin birlik çalışmaları, özellikle vardığı düzey ile bu çalışmaların öznesi olarak platformumuzdan öte, halkımızın ve Kürdistanlı sosyalist kadroların beklentilerini ve aynı zamanda ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelemizin önemli gereksinimlerinden birini karşılama yönünde bir adımdır ve bu bizim açımızdan sevindiricidir.

Partimiz, Kürdistanlı sosyalistlerin siyasal birliğini gündemde tutmaya çalışmasından dolayı, karşı karşıya kaldığı tüm eleştirilere rağmen, tutumunda ısrarlı davranarak attığı pratik adımlarla ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin önemli bir ihtiyacını karşıladığı inancındadır. Bir birlik hareketi olmamızın bize kazandırdığı deneyimler ve birlik hareketi olarak 2 yıllık mücadelemizin yarattığı pratikler de bu konuda başarılı olma olumlu bir zemin yaratmıştır.

Partimiz, sosyalistlerin siyasal birliği sorununu, sosyalizmin özellikle son yıllarda tüm dünyada tartışılan ideolojik sorunlarını çözümlenmesi esas alan, bu anlamda da bu konuyu bir sürece yatacak yaklaşımdan öte, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelemizde sosyalist kimliği bir politik program sorunu olarak görüp bu birliği bir zaman dilimi içinde yoğunlaşarak sağlamayı esas almaktadır. Bu yaklaşım, mevcut birlik çalışmalarımızın sonuç alıcı olmasını da kolaylaştırmıştır.

Kuşkusuz, "ortak saptamalar" metninde de dile getirildiği gibi ne platformumuz ne de partimiz sosyalistlerin siyasal birliğini sadece bizlerle sınırlı olarak görmemektedir. Bu konuda partimiz üzerine düşen sorumlulukların bilincinde davranmaya devam etmektedir. Platform olarak üç örgüte çağırımız, bu tutumun bir ifadesi olarak algılanmalıdır. Sorun, açıktır ki sadece bizim istemimizle sınırlı değil; aynı zamanda bu sorun daha geniş birliği koşullarının hazır olması ya da sosyalist bir kimliği esas alanların "birliği" kendi gündemlerinde tutup tutmamları ile ilgili bir sorundur.

Partimiz, mevcut birlik platformumuzun içinde bulunduğu aşamayı, platforma taraf örgütlerin birliğe ilişkin ideolojik, politik, örgütsel olarak daha hazırlıklı olmalarının ve bu konuda samimi bir çaba içinde bulunmalarının bir sonucu olduğu inancındadır. Partimiz, bu çalışmaların öngörülen perspektif ve yöntemler ile sonuçlandırılması konusundaki kararlılığımızı bir kez daha ifade etmeyi gerekli görüyor.

IHD Diyarbakır şubesi kongresi yapıldı

Diyarbakır (Medya Güneşi)- İHD Diyarbakır şubesinin genel kurulunda tek aday olarak seçime katılan Halit Temli şube başkanlığına seçildi.

IHD Diyarbakır şubesi 11 Mayıs'ta 4. Olağan Genel Kurul toplantısını yaptı. Toplantıda, divan üyeleri seçildikten sonra, yönetim kurulunun bugüne kadar yapılan çalışmalar üzerine hazırladığı raporlar okundu. Daha sonra yapılan seçimde 46 üye, tek liste için oy kullandı. Oylama sonucunda Halit Temli başkan seçilirken, yönetim kurulu şu isimlerden oluştu: **Asil Üyeler:** Halit Temli, Nimetullah Gündüz, M. Hayri Veznedaroğlu, Mahmut Bakar, Abdullah Çağır, Hüseyin Yıldız ve Melik Alp. **Yedek üyeler:** Rezan Alıcıoğlu, Nazdar Kahramaner, Adalet Dağtekin, Yusuf Bozaslan, Hamza Akalın, Nalan Alıcı ve Vedat Çetin seçildiler. Bu arada yine seçimle 40 kişi genel merkeze delege olarak seçildi.

Perodayîsê Meksîka

Dr. Alî Kiliç / Parîs

Meksîka jê welatê ma Kurdistanî esmer çekî girê dê. Xortûne **Emiliano Zapata'y**, rosta çekê kalikûne hu gureta. Ses sukê Meksîka eve **Hêzê Çekdariyê Xelaskariya Zapata'y** (HÇXZ) zeft kerdê. Vatena tayîne ke rast a, 400 xortê Zapata'y merdê. Yîne ve eskerê Hokmatê **Carlos Salinas** ra dove pêro, Ma Televîzyon de dî, gonîya xortûne Zapata'y rişîye wela (herra) Meksîka ser. Tayê xortê Zapata'y pê guretê, tayê ling û destê ci girê dê jê sevkanûnê ma yê Dersimî. Nika tanq, top û tayreyê hukmatê Carlos Salinas'î koyûne Meksîka bomba kenê. Verva adir, kile û çekî, dismala tertelê xortûnê Zapata'ya azadiya Meksîka wa. Meksîka welatê perodayîsî yo, welatê sevkanûn o. Hata nika birayûne mayê Riesurî karê welatê hu niguret destê hu. Xeylê kes vejîya bi general, ame welatî ser. Hema Meksîka destê yine nikoti. Ewrû dewuz (dewij) û qışlaciye Meksîka çekî girê dê, vejîyê ro koyû ser. Danê pêro.

Nû senê perodayîs o? Kam ve kamî ra dano pêro? Na perodayîsî ser o vatena ma çik a? Eve zovîna qese, perodayîsê Meksîka çik o? Dêmdayîse Meksîka ser o ma çî zoneme? Emiliano Zapata kam o? Yi se kerd? Çutirî û kotî ame kiştene? Panço Villa kam o? Yîne verva kamî û seveta çinayî, çutirî dove pêro? Dêmdayîşê Meksîka çina rê rîjiya? Xeta yine çike viye? Ewrû seveta çinay danê pêro? Eve linga çekî hata koti perodayîsê Meksîka sono?

Ave, ma wazeme, Meksîka ser o vatena hu keme zolale. Peyê cu perodayîsê Meksîka ceme destê hu. Do ra tipiya HÇXZ sero vatena hu keme araze.

Meksîka

Jê welate ma Kurdistanî binê hardê Meksîka hewl o, dewleti yo. Meksîka 300 scrre de, dinya re zern û sê m kirisna. Her serre, Meksîka de 800 ton şem (şem), 3500 kilo zern vejîno û şemê Meksîka jê yê Kurdistanî ont berd. Milletê Meksîka rê çaren bêkesênî, vêsaniye mende. Zift, osin (asin), paxir binê hardê Meksîka de zof (zaf) o. Hema Meksîka neçar a. Serra 1980 de Meksîka de 68 milyon kes bi. Ewrû jêde kes esto.

Historiya Meksîka

Serra 1942 de deryabere İtalyani **Ameriko Vespuççi** ame, name da Amerika. İngilizî, İspanyoli amey Amerika. Uska (wica) qulê na welatî day kiştene, qirkerdi. İngilizûnî Amerika ya Corî serra 1776 de dewleta hu saz kerdê. Riesurê (Çermsurê) Amerika Cêr û Corî birayê mayê Reisurî kotî binê bandira yine. Yine rê bî koley, bî kolejî.

Serra 1808 de **Napoleon** kot İspanya.

Serra 1810 de **Papaz Hidalgo'y** xevera terteli de. Bazarê (şaristanê) **Quanajuato** guret, te de İspanyolî qirkerdî. Serrê do ra tipiya asma amunanîya diyina 1811 de Hidalgo ve hu ame kistene.

Serra 1813 de **Acapulco**, bazarê **Chilpancingo** de Kongre Meksîka saz biye. Azadiya Meksîka arde ra zû (ziwan), koletênî dê we.

Serra 1814 de **Qanunê Bingeyin** e **Republika Meksîka** ame virastene.

Serra 1821 de **Augustin de Iturbide** azadiya Meksîka kerde araze. Zu serre ra tipiya diktator **Antonio Lopez de Santa Anna**, **Republika Meksîka** riznê. Diktator Lopez heta serra 1847'e mend. Peyê cu eskerê Amerika ame, û da waro.

Plane Ayutia serra 1845 de kerd sire, demokrasi wast. Hirê serrî do ra tipiya **Benito Juarez** bi pilê **Republika Meksîka**. Na dafae eskere Fransa serra 1862 de kot

Meksîka, **Benito Juarez** rema, **Maximilien** bi qirale Meksîka.

Serra 1863 wexto ke **Napolen III** eskerê hu peyser ont, taxtê **Maximilien** rîjiya, û ve hu kişîya.

Serra 1876 de diktator **Diaz** bi serdarê Meksîka hata 1910. Diaz bi hu **Riesurî** ra vi. Sîstemê diktatoriya **Porfirio Diaz** hîre qeremanûnê Meksîka rizna: **Panço Villa**, **Emiliano Zapata** û **Francisko Madero**.

1- Panço Villa (1878-1923) kam o?

Mordemo çekin **Panço Villa** serra 1878 de ame dîna **Namê** huyo rast **Dorotheo Arango** o. Piyê **Panço Villa'y** morava vi, û ve piyê hu ra piya gureyênê. Yi vatena wayirê dewû qewul nikerdênê. Wexto ke û 17 serre vi seveta waya hu **Martina** mordemê kist, rema şî gilê koyû. Peyê cu namê yi bi **Panço Villa**. Eskerê

dewa **Anenecuilco** vi. Cêrê **Mekiko** de yine seker ontenc. Cêrê **Meksiko** de 9 milyon dewujî bê wele ('erd) vi. **Zapata** eve qesa raste liderê perodayîsê Meksîka o. Waxto ke yelçi şî **Panço Villa'y** dime ke bêro verva eskerê diktator **Diaz** pêro do, **Panço Villa** na qewul kerde. Ame rutbê albay guret. **Panço Villa** Meksîka **Corî** de gerilla gurete destê hu. Têde qışlê eskeriya diktator. **Diaz** kerdî tolî, depo ra çekî guretî ardi day ve dewuzû. **Roza** 7. a asma **Xeilas** (**Xedilas**) a serra 1911 de **Panço Villa** garnizonê **Ciudad Camargo** serde (sero) kerd. Peyê cu **Ciudad** kot destê **Panço Villa'y**. Destê **Panço Villa'y** de diktator **Diaz** kotivi tenge.

Demdayîsê Meksîka

Meksîka Cêrî de **Emiliano Zapata'y** gerillayîye kerde derge. Verva 500 eskerî şeş rojî peroz pesewe da pêro. Sîstemê

Zapata'y dismala terterlî kerde berze. **Zapata'y** va "*Ya wele ya kî azadî*". **Madero'y** verva **Zapata'y** qumandanî sero qumandanî vurnay. **Madero'y** pê destê dîsmenî guret. Dewî wesnay, dewujî day kiştene. **Raya** perodayîsî sas kerde. Pêye cu **Madero** rema şî şîlî.

Hurendîya **Madero'y** **Qumandan Huerta'y** gurete. **Huerta'y** **Don Gonzales Abraham** est zere, da kiştene. **Papa Pic X.** hetê dîtator **Huerta'y** guret. **Panço Villa'y** hetê **Madero'y** guret, **Meksîka** **Corî** de gerilla fetelênê.

Panço Villa qerar dano ke têde **Meksîka** **bijêro** (**bigîro**) destê hu. 6 Mart 1913 de û ve hot havalûnê hu ju sewe (şewe) de sonê **Rio Grande**. Serrê ra tipiya hot generalî kunê binê mayata (**maîyeta**) **Panço Villa'y**.

Payîzê serra 1913 de **Panço Villa** kuno ra **raya Meksîka** Cêrî. Têde çekdarûnê hu keno zerê trene, yeno ju sewe de suke cêno.

Diktator **Huerta**, vera **Emiliano Zapata'y**, **General Robles**'î rusneno (erşaweno). **Robles** milletî qirkeno, Dewû fino ra ci. **Zapata** rem dano eskerê yine, têde trenûnê eskerîye sabaotaj keno, 75 eskerûne yine ju raye de kişeno. **Zapata** kafa yine ano, eve destê hu generalê yine kişeno. Cêr de **Zapata**, cor de **Panço Villa** diktator **Huerta'y** cênê (**gênê**) wertê adirê hu. 15.07.1914 de diktator remeno. 6.11.1914 de **Emiliano Zapata** ve **Panço Villa** piya kunê bazarê **Meksîko**.

Panço Villa kincûne generalî gêno pa (**pira**), **Zapata** hu nîvurneno. **Panço Villa** mordemê koy vî, **Zapata** dewuz vî. **Emiliano Zapata'y** seveta wela dewuzû çek guret, seveta yine ceng kerd, eve comerdîye da pêro. **Panço Villa** kî morderode çer vî. Wertê ho de nîamey hure. **Emiliano Zapata** serra 1919 de kişîya, **Panço Villa** serra 1923 de. Ewrû **Perodayîsê** xortûne **Meksîka** newe de vejîyo. Mesela **dêmdayîse** çik a! **Hêzê Xelaskariya Zapata'y** çik o? Des û ponc rojî na ra avê, **Xortûne Zapata'y** şeş bazarê **Meksîka** zaft kerdî. Eskerê diktator **Carlos Salinas** eve tanq, top, teyarû û helikopterû aylim kerd. 400 gerillayê **Zapata'y** kiştî. **Qumandanê Zapata'y** vano "**Carlos Salinas** bêro ma de hureno, ma çek name ro. Va **Amerika** hetê **Carlos Salinas**'î nicêro, çekû yî nêdo. Ma kî yeme hure. "**Carlos Salinas**, **Ministere** (**Wezîrê**) **Karê Zerî** kar ra est. **Delegasyonê** hu rusna va "*Va domone Zapata'y bêrê ma qesey bikerîme.*" Hetê ra **Carlos Salinas** her roj xortûnê **Zapata'y** dano kiştene, heto bîn ra vano "*Ez wazon sîma de qesey bikerîne*", delegasyonê hu rusneno.

Çinay rê? Seveta çinay? Na politika diktator **Carlos Salinas** ya? Eve qesa raste, **Amerika** **Bonê Sipî** hetê diktatorûnê **Amerika Latîni** cêna. Serra 1992 de **Amerika** 11.3 milyar kapîtal da **Arjantînî**, 16.5 milyar da **Meksîka**. Serra 1989 de dênê **Meksîka** 4 milyar vi. Nika dênê **Meksîka** 23 milyar dolarî yo. **Carlos Salinas** tenge der o. Verva **Xortûnê Zapata'y** ke pêro do, keno vînd. Têde neçarî, bêkarî, dewujî kunê hetê **Zapata'y**.

Eve qesa raste, sarê **Meksîka** wêsan o, neçar o. **Sendika** dewuzû û qışlaciyû çîna. Her waxt, **Amerika**, kilîsey hetê diktatorû gureto. Na ra tipiya kilîse sarê **Meksîka** nêxelesneno. Kilîse ve diktatorê eskerîya **Amerika Latîni**, **Zapata'y** ardî qirkerdene. **Perodayîs** ra qeerî xelasê **Zapata'y** çîno. Nû xelesnayîs **Meksîka** ra tever vo. Têde **Amerika Latîni** bêro ra lingû ser, çekûne hu bijêro. Eve qese kar nêbeno. Yeno ra mi vîr **Emiliano Zapata'y** vatîv: "**Hokmatûne** zalimû ra eve vileronayîs nî, eve kila çekê hu, rastîye biwaze".

diktatorû **Panço Villa'y** ra vatenê "*dizdê mali*", "*dizde gilê koyû*". Vanê yi mal do piro berdo. Tayê rayû ra mordem ser de kerdê. Se beno va bivone, û dismene diktatoriya **Diaz** bi. **Emiliano Zapata** zovîna mordemê baqil vi.

2- Emiliano Zapata (1889-1919) kam o?

Hal û wexrê ma û piyê **Emiliano Zapata'y** rind vi, mal û gayê birayê **Zapata'y** bî. **Zapata** dewleta **Morculosî** de muxtarê

Porfirio Diaz rizna. Peyê cu **Washington**î hetê **Francisko Madero'y** guret **Madero** bi serokê dewleta **Meksîka**

Zapata ame roza virêne şî çê (**key**) **Madero'y**. Piya mesela wele ('erdî) mesela dewuzû û neçarû qesey kerde. **Zapata'y** wastênê ke wele dewuzû do, dewujî hardê hu bijêrene. **Francisko Madero** na nêwaste. **Madero'y** wast ke çekûne nîne dest ra bijêro. **Roza** vine dawê pêro, 50 mordemê **Zapata'y** amê kiştene.

Asma payîj a diyina serra 1911 de **Za-**

Şefika Ana ve tükenmeyen umut

M. Nehir

Sadece sevgili **Eduardo Galeana**'nın ülkesi Urugay'da ya da Şili'de, Arjantin'de, "yaşamak bir tehlike, düşünmek bir günah; yemek ise bir mucize" olmadı.

İşkence, zindan, kayıp, kaçırma, kurşuna dizme, toplu kıyımlar, yerinden yurdundan sürme hatta mezar taşlarına kadar tahrip etme... Kürdistan coğrafyasında "idari" uygulamanın rutin hali durumuna geldi. Ve bu coğrafyada "düşünce kusturma" metodları geliştirildi.

Liderler, başbakanlar, cumhurbaşkanları ve hükümetler değişti. Ancak ırkçı, sömürgeci anlayış hep özünü korudu. Yeni zulüm ve kirli savaş metodları geliştirildi ülkemizde.

Evren'le başlayan, Özal'la kabuk değiştiren, Demirel'le devam eden ve Madam Çiller, diğer namıyla "nylon Başbakan"la hala sürdürülen kanlı bir süreç... Bu süreçte sadece Şefika Ana'nın başına gelenler bile ırkçı, militarist TC devletinin içyüzünü yeterince gösteriyor sanırım.

Şefika Ana'nın kendi anlatımıyla çok güzel bir evleri vardı Diyarbakır'da ve iki erkek çocuğu... Evlerinin hemen yanında onların bir de bakkal dükkanı vardı, mütevazı ve mutlu bir yaşam sürdürüyorlardı. Oğlu Baki 20 yaşında, Hafız ise 18'indeydi.

Baki liseyi bitirmişti, Hafız henüz ortaokuldaydı; günleri kalem, defter ve kitapla geçiyordu. Arada bir evin sokağında top oynarlar, birbirleriyle güreş tutarlardı. İki dost gibi içten iki yoldaş gibi uyumluydular. O dönem Diyarbakır surları aş, ekmek, özgürlük ve bağımsız Kürdistan gibi, sloganlarla süslüydü. Hafız ve Baki'nin kafasında ise bir dizi cevapsız soru dolaşıyordu. Şefika Ana, yoğun annelik duygusuyla onları babalarından bile kıskandığını belirtiyor.

Ve 12 Eylül 1980... Daha tan yeri ağarmadan saat 00.04'te bir zulüm dalgası sardı her tarafı. Tankların paletleriyle sarsıldı sokaklar... Gök mavisi yerini kara bulutlara terketti. Kentin kalabalığı adeta bir ölüm sessizliğine gömüldü... İnsan mezbahaları kuruldu ve ordular sürekle avında...

Şefika Ana anlatıyor: Askerler Baki'yi evin sokağından aldılar. 16 gün boyunca işkenceden geçirdiler. Vücudunun her tarafını yara bere ve çürükler içinde bıraktılar. Seni yaşıyacağımız dediler. Ancak her ne hikmetse Baki'yi 'serbest' bıraktılar. Baki eve geldiğinde işkenceden dolayı tanınmaz hale gelmişti.

Şefika Ana'nın yüreği dağıldı Baki'nin bu durumuna. Oğlu ne yapmıştı? Suçu, günahı neydi, neden böyle yapmışlardı? Bu soruların cevabı sadece şu olabilirdi: Bu coğrafyada Kürt olarak doğmak... Aradan üç ay geçmedi. Baki, bir gün evden çıktı. Ancak gidiş o gidiş bir daha geri dönmedi. Şefika ana'nın gözleri hep yolda, kulakları kapının zilinde kaldı. Ana Baki'nin yokluğunu ve acısını hissettikçe bir kat daha Hafız'a sarıldı. Hafız'ı gözlerinden bile esirgedi. Sanki Baki, Hafız'ın ruhuna ve bedenine gömülmüştü.

İç burukluğu, hüznü ve sevgi birbirine karışıp gidiyordu... Derken Özal'ın faşist Kenan paşadan devraldığı icazetli kukla hükümeti kuruldu. Şefika ana, yeni kurulan hükümetin de ezi-

Şefika Ana: "Barbarlar, Hafız'ın ölüsüne de zulmetmeye başladılar... Habire Hafız'ın mezarını tahrip edip durdular." (Foto: M. Güneşi)

yetlerini gördü; geride kalan biricik oğlu Hafız, siyasi düşüncelerinden dolayı yakalanarak cezaevine konuldu. Hafız, ünlü Diyarbakır zindanında kurulan sistematik işkence tezgahlarının tümünden geçirildi. Ancak teslim olmadı. Faşist subayların uyguladığı "düşünce ve beyin kusturma" metodları Hafız'a işlemedi.

Buna ana yüreği mi dayanır?... Şefika Ana'nın dünyası karardı. Büyük oğlunu bozuk para gibi harcayan bu düzen, geride kalan biricik Hafız'ını da kan ve irin dolu pençelerine almıştı. Ancak ufuklar henüz kararmamıştı... Umut diriydi ve Hafız yaşıyordu. Sevgili Hafız'ının ziyaretine gitmeliydi... O'na temiz elbiseler ve sıcak yemekler götürmeliydi. Bu nedenle dimdik ayakta kalması gerekiyordu. Şefika Ana, ak pak yumuşacık iç çamaşırlar, temiz ütülü elbiseler hazırladı. Özenle çok nefis sarmalar yaptı ve Hafız'ını görmek umduyla cezaevinin yolunu tuttu. Cezaevine gittiğinde ne görsün? Kalın taş duvarlar ve üzerinde yükselen dikenli teller; etrafta ölüm mangaları... duvarların arkasından bir uğultu gibi gelen marş sesleri... Cezaevi kapısında kuyrukta bekleyen yüzlerce acılı, hüznü insan...

Şefika Ana'nın yüreğindeki ana sevgisi ne kadar saf ve temizdi; askere şefkatle yaklaştı ve elindeki eşyaları göstererek, yürek sızlatan bir ses tonuyla "bunları oğluma getirdim verir misin evladım!" dedi. Askerin yüreği yürek değil, sanki zindan duvarı. Eşyaları hoyratça aldı. Önce elbiseleri yere attı ve sarmaları üzerine döktü, daha sonra çizmeyle üstüne çıkıp ezerek, "Al sana, oğluna götür, yesin oğlun. Ha, görüş mörüş de yoktur" dedi.

Şefika Ana, böylece Diyarbakır'ın zindan vahşetiyle tanıştı. Ve oğlunun hangi şartlarda yaşadığını anladı. Nefret edilesi düzen bütün çıplak vahşetiyle bir samar gibi inmişti Şefika Ana'nın yü-

züne. Ve ana yüreği bir kez değil bin kez parçalandı.

Şefika Ana Diyarbakır, Eskişehir ve Aydın zindanlarının kapılarına 7.5 sene gidip geldiğini ve hep zulüm gördüğünü söylüyor. Cezaevi idaresinin insanlık dışı uygulamalarına karşı tutsakların başlattığı açlık grevinde Hafız'ın tam 52 gün kaldığını belirtiyor. "Kalıbım dışarda ruhum içerde, işkencede, açlık grevinde ve direnişte, hep Hafız'la birlikteydi" diyor.

Hafız, hapisten çıkmadan iki ay önce babası da bir trafik kazasında hayatını kaybediyor. Ve Şefika Ana ortada kalıyor, yapayalnız. Bütün umudunu, yaşama gücünü Hafız'ın bir gün çıkıp geleceği güne bağlıyor.

Ve Şefika Ana'nın umuduna güneş doğuyor. Hafız 1991'de cezaevinden çıkıyor. O günlerde, gök ne kadar maviydi Şefika Ana'nın dünyasında! Gök maviliklerinde yüzen kar bulutları ne kadar ak! Şefika Ana'nın yüreğinde mutluluk tomurcukları uçuşuyordu. Acıları silbaştan yapan yeni bir hayat başladı Şefika Ana için. Hayat iksirine yaşama sevincine, mutluluk tomurcuğu olan biricik Hafız'ına kavuşmuştu. Hemen ona çeyiz hazırlamaya başladı.

Hafız ise, tamam mı devam mı sorusunu bile çok saçma buldu. Zaten devamı. Ve mücadelenin dışında hiçbir seçenek düşünmüyordu. Onun için en uygun araç da kalemiydi. Önce Yeni Ülke'de çalıştı. Daha sonra Özgür Gündem gazetesinde devam etti. Devletin, her alanda topyekün bir kirli savaşın bütün yoğunluğuyla sürdürdüğü ve devlet güdümlü İT (İşkence Timleri), MİT, TİT, Hizbullah, Kontrgerilla... cümle cinayet şebekelerinin hergün can aldığı, her karış toprağı kana bulandırılmış bir coğrafyada olayların tanığı ve sorugulayıcısı olma amacı. Ve büyük bir azimle çalışıyordu. Şefika Ana'nın ise

ilk baştaki huzuru ve mutluluğu içten içe gölgelenmeye başlamıştı. Faili meçhul cinayetlere ilişkin haberler duyuyordu. Hergün birileri bir yerde öldürülüyordu. Hafız'ın bir çalışma arkadaşı Batman'da öldürülmüştü. Şefika Ana, etrafında bir korku ve bela yelinin estiğini hissetti. Sabahları gizliden gizliye Hafız'ın arkasından gazete binasına kadar gitmeye başladı. Hafız, bu durumu farkedince onun kaygılarını yatıştırmaya çalışırken annesi, "birkaç tane altınım var, satıp sana bir tabanca alalım" dedi. Hafız buna tepki gösterdi. "Ne, anne ben adam mı öldüreceğim, ne diye bana silah alıracaksın, işte en büyük silahım kalemimdir" dedi.

Ancak vahşetin tanığa ve doğru yazan kaleme fazla tahammülü yoktu...

Tarih, 8 Haziran 1992... Kiralık katil kallesçe arkadan yaklaştı... ve kahpece Hafız'ı arkasından kurşunladı.

Gökten bir yıldız daha kaydı! Hafız, uğruna ölümlere gidip geldiği sevdanın bağrına, bir daha kalkmamacasına yığıldı... Devir, Demirel'in devriydi. Hafız, militan bir gazeteciye. Bu nedenle Demirel'in nezdinde Hafız'ın öldürülmesi, o günlerde diline pelesenk ettiği "Paris Şartı"na aykırı değildi!

Şefika Ana'nın hayat damarları kesildi. Görüş mesafesi tümden bulanıklaştı... Ve yer yarıldı, yaşama dair herşey toprağın derinliklerine gömüldü.

Barbarlar, Hafız'ın cenaze törenine de tahammül edemediler. Cesedini kaçırıp zorbalıkla gömdüler. Şefika ana'nın dizlerinde kuvvet, gözlerinde fer kalmadı. Sanki ruhu Hafız'la birlikte gömüldü. Kalıbı da mezar taşı. Hafız'ın yanı başından hiç ayrılmamacasına günlerce mezarına kapanıp kaldı.

Barbarlar, Hafız'ın ölüsüne de zulmetmeye başladılar... Habire Hafız'ın mezarını tahrip edip durdular. Hafız'ın mezarını tahrip etmenin "onuru" da Tansu Çiller'e; "nylon başbakan"a nail olmuştu.

Şefika Ana artık bundan böyle Hafız'ın mezarı için yaşamalıydı. Ana yüreği ile devletin tankına, topuna, ordusuna göğüs gerip, devletin zulmüne karşı Hafız'ın mezarını korumalıydı. Şefika Ana'nın gözlerinde yeni bir yaşam kıvılcımı çaktı ve Hafız'ı yeniden bü-yütürcesine mezarına baktı. İlk önce Lice'ye bağlı Sis köyü karakol komutanı yüzbaşının yakasına yapıştı. "Ne istiyorsunuz oğlumun mezarından niye rahat bırakmıyorsunuz? Oğlum sadece kitap okurdu ve yazı yazardı. Başka bir suçü günahı yoktu. Öldürdünüz. Şimdi de mezarına zulmediyorsunuz." dedi. Yüzbaşının ifadesi ruhsuz ve duygusuzdu: "Ne olacak, sen yap biz kıracamız."

Ve Şefika Ana şimdilerde, bir parça vatan toprağını oğluna çok görenlere karşı girişeceği dişe diş bir mücadeleye güç biriktiriyor. Şefika Ana nere, uluslararası hukuk nere! Fakat kararlı Şefika Ana, Avrupa insan Hakları Komisyonu'na başvuracak. Tarihte ilk kez, yaşamayan bir insanın korunması için AİHK'ye başvurulacak. Şefika Ana, yüreğinde evlat acısı, elinde mezar taşı, hukukun uluslararası kulvarında hak arayacak. Oğlunun yüreği kadar büyük umudu, inancı kadar büyük sabırla, iğneyle kuyu kazarak gencecik bir felsefe yeşertiyor. Hafız'a ve mücadelesine adanacak...

Umudun anlamı tükenmemekse, ellerinden öpülesi Şefika Ana, ne de güzel anlatırsın yeniden doğmayı ölümlerde!...

PARADİGMA

M. ALİ URAL

Donma!..

Kapitalizm, bir önceki sosyal formasyona göre nasıl iyi ve ilerici bir karaktere sahipse; kendi sosyal formasyonunu olgunlaştırır olgunlaştırmaz, gerek kültürel açıdan gerek felsefi ve ideolojik açıdan, kendi bünyesindeki her dinamik gelişmeye karşı katı bir gericilik zırhının ardına sığınarak toplumun ruh ve bilinç dünyasını dondurmaya başlar. Kapitalizm, kendi gelişimini tamamlar tamamlamaz ölü bir kültür ve felsefe ağacının kuru dallarına tutunarak, ısrarla varlığını devam ettirmek için direnir. Artık, yapacak pek fazla bir şeyi kalmamıştır; her yönüyle çürümüş, insanları tatmin etmekten uzaklaşmış, başlangıçta toplum genelinde halkın büyük kesimi için geliştirdiği nisbi özgürlüklerin sınırları tamamen kapatılmıştır. İlerlemek için değil, eriştiği dayanakların çürümeye yüz tuttuğu noktada her şeyi dondurmak için olanca gücüyle çaba sarf eder. Statükoyu şiddetle korumaya başlar. Toplumun bütün olanakları bu yolda heder edilir. Soygun, talan, hile, yürütülen siyasetin tipik özellikleri olarak biçimlenir. Devlet ve düzene hakim statükocu sınıf halkın politik tepkisine karşı olağanüstü bir duyarlılıkla önlemler, baskı yasaları, şiddet yüklü uygulamaları sürekli canlı tutar. Toplum dipten tepeye kadar bu politik uygulamalar paleti altında pres edilir. Çürüyen kapitalist statüko dayandığı sosyal zeminin bütün canlı gelişimini kurutur. Toplum yaşamı, ekonomi, siyaset, hukuk, kültür ve ideoloji, hatta sosyal psikoloji donar...

Tıpkı, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerindeki istibdat rejiminin yaptığı gibi.. Tıpkı İttihat ve Terrakicilerin ardından gelen ve Cumhuriyet rejiminin Türk ve Kürt halkına yönelik olarak geliştirdikleri baskı, korku ve kıtlık uygulamalarının eğitimde, kültür ve felsefede, siyaset ve ekonomide yolaçtığı derin tahribatların sonucunda ortaya çıkan toplumsal çoraklaşmayı sağlaması gibi... 12 Eylül rejimi bunu daha ileri götürdü. Topluma dayattığı '82 Anayasası'nın ürünü olan hükümetlerin hiçbirisi 12 Eylül rejiminden geri kalmadı. Onlar da topluma her yönden yüklendiler. En son, Çiller-Karayalçın koalisyonunun gelmiş geçmiş bu baskı rejimlerini aratmayacak ölçüde Kürt ve Türk halkına karşı geliştirdiği beyin engizasyonu ve toplumsal depolitizasyon da çürümüş bu düzenin can çekişen yüzünü gizlemeye hizmet eden çabalara örnektir. Baskı, işkence, insana kıyıcılık, şiddet ve toplumsal sefaleti doruğa ulaştırdılar. Bunlar ne Osmanlı geleneğinden ne de Cumhuriyet rejimiyle birlikte oluşturulan "Yeni Türkiye Devleti Resmi İdeoloji"sinden kendilerini koparamamışlardır; koparamıyorlar. Baskıyla halkın ruhsal dünyasını hapsediyorlar. Siyasetle kitleleri oradan buraya savurarak kendi gerçekliklerinden uzaklaştırıyorlar. Darma dağılık bir ulusal felsefeye sahiptirler, bu yüzden bir türlü kendilerine gelemiyorlar. Kimi zaman Amerikancıdır, kimi zaman Avrupalı kimi zaman da İslamcıdır. Kur'an ve İncil'i birlikte okumak ve ikisini de toplum planında istismar etmekten kaçınmazlar. Yabancı kültürle oturup kalkarlar, basını ve televizyonu "pembe diziler"le doldurarak halkın hem eziklik duygularını kamçılar, hem de beyinlerinin merkezlerine melankolik bir hülya alemi yerleştirip ilinti duygusunu yok etmeye çabalarlar.

Türkiye'de, yürütülen siyaset toplumu işte böyle çok yönlü bir biçimde köreltmekten başka bir işlev görmüyor. Ne yazık ki, çok sayıda insanı aydını, demokrasi ve siyasetçiyi de kör etmeyi başarmıştır bu uygulamalar. Bunların rejime karşı tepki gösterme, cesaretleri dondurulmuş Halk boyunu eğişin ve teslimiyetin giridabında kendi gerçekliğine karşı yabancılaşmış buluyor.

Bizler de bu etki altındayız; her şey şu ya da bu ölçüde bizi kendi alanına çekebiliyor. Çaresiz değiliz gerçi; ancak ciddi siyasal hatalar yaparak ele geçen fırsatları hep kaçırmıyoruz. Halkın dostları olarak, gerçekçi, atılcı ve gözcü işlerde yoğunlaşarak yeni umutları ulusun yüreğine taşımak, onu bu hülya aleminden uyardırmak bugün çok daha zor bir iş olsa da, başımızın üstünde lanetli bir bela gibi dolaşan bu hunhar iktidarın insafsız politikalarına karşı, bunu mutlaka başarmalıyız.

Bunu kırmak, bu rejime karşı halkla birlikte gerçekçi istemler planında bir mücadele geliştirmek gerekiyor. Toplumun dondurulmuş olan ruh, bilinç ve duygu dünyasını yeniden canlandırmak için dönemsel koşulları iyi tahlil edip kısa ve uzun erimli hedeflere ulaşabilmenin uygun, doğru, pratik yol ve yöntemlerini yaratmaktan başka çaremiz yok.

La Plume d'Ararat

● Rojen Xerzî

Fransa- La Plume d'Ararat navê rojnama Komela Çandîya Kurd û Fransîz e. Bi Kurdî mana wî "Pênûsa Ararat" e. Rojnameyek mehaneye û ji Çileyê Paşîn û vir vê se hejmarên wî derketine. Nivîsên wî zêdetirîn bi zimanê Fransîzî ne, lê di her hejmarê de bi Kurdî jî çend makale hene. Hejmarên rûpelên wî heşt e.

Komela Çandîya Kurd û Fransîz dema meha Sibata 1993'an de ji alî welatparêzên Kurd û Fransîzên dostên gelê Kurd ve hatibû avakirin, derxistina kovarekê weha kiribû programa xwe.

Herçiqas armanca derxistina rojnama "Pênûsa Ararat" beriya her tiştî agahdarkirina endamên

La Plume d'Ararat
Bulletin d'information de l'Association Culturelle Franco-Kurde

Avec la Communauté Kurde de Val de Reuil.

Nous avons fêté Newroz: Le nouvel an kurde

Lidée venait des Kurdes de Val de Reuil L'ACFK la concrétise

Les fêtes ont été organisées le samedi 13 mars 1994 au Centre Culturel de Val de Reuil. La soirée a débuté par une minute de silence pour nos frères de guerre du Kurdistan et du monde entier. La première partie était un concert de nos artistes du pays, et qui se terminait par la domination de quatre pays opposés, puis aux femmes des armes.

De 8 à 15 avril 1994, une "Semaine Culturelle" au volant "Internationale et plurilingue" s'est déroulée à Pont de l'Arche. Préparée par Susan Adig et le Théâtre des Filles, soutenue par la Ville de Pont de l'Arche et le Crédit Agricole, la semaine était ouverte pour les artistes de différents pays et rencontres artistiques ou échanges quaternaires dans et pendant quatre quartiers d'annonces une semaine par jour.

"IDENTITÉ":
UNE SEMAINE DE MANIFESTATIONS CULTURELLES VIENT DE SE DÉROULER AU PONT DE L'ARCHE.

Edito
Nous publions le troisième numéro de notre bulletin d'information qui, nous l'espérons, vous plaira avec son contenu varié, grâce à nos contributions.

Dans ce
La langue kurde
La Plume au
Election municipale
Recherche et construction

wî li ser xebat û rewşa komelê be jî, her wusa ji bo çareserkirina

pirsên Kurdên penaber yê li Fransa qebûl dike.

Di hejmarê 3'ya meha Nîsan 1994'an de nivîsên li ser zimanê Kurdî bi navê "La langue kurde: sauvegarde de la nation kurde et construction nationale" (Pêşdebirina kîbûna Kurd û çêkirina netewî) ji alî endamê Komelê û sosyolog **O. Duard**, rexneyek li ser filima "Kilamek ji bo Beko" yê N. Ariç ji alî endamê rojnamevan **L. Cordier**, nivîsek li ser hilbijartinên herêmi yê Tirkîyê û çend nivîsên şîrovekirin û nasandina dirok û gelê Kurd hene.

Ji bo abonetiya salane hun dikarin 50 Frankê Fransîzî bişênin li ser navnîşana Komela Çandîya Kurd û Fransîz, c/Uçar, 5, rue Climuche 27100 VAL DE REUIL/Fransa.

Londra Üniversitesi'nde Kürdistan Öğrenci Derneği

Londra (Medya Güneşi)- Londra Üniversitesi'ne bağlı Doğu ve Afrika ile İlgili Çalışmalar Okulu'nda öğrenim gören Kürt öğrenciler, geçen gün döneminde bir öğrenci derneği kurdular. Birkaç öğrencinin çabaları ile açılan derneğe katılım hala sürmektedir.

Şu anda dernekte çalışanlar üyelik konusunda Kürt olma kısıtlaması koymuş değiller. Mücadelenin sesini duyuracak ve destek olacak her türlü aktivitenin, konuya ilgi duyan in-

sanların da katılımı ile gerçekleştirilmesinden yanalar.

Dernek, bu yıl kış döneminde Özgür Gündem dostları ile birlikte Türkiye'de basın özgürlüğü ile ilgili oldukça büyük ilgi gören bir panel düzenlemişlerdi. Özgür Gündem üzerindeki baskılar toplantının ana konusunu oluşturmuştu. İkinci olarak Mart ayında, Kuzey Kürdistan'a giden 27 kişilik bati delegasyonun (19-29 Mart tarihleri arasında) içinde bulunan bazı kişilerin konuşmacı olarak

katıldığı seçimler ve Newroz öncesi ve sonrası Kuzey Kürdistan ile ilgili gözlemlerini sundukları bir toplantıyı **Kürtlere karşı savaş durdurun** çağrısı ile gerçekleştirdiler.

Dernek üyeleri şu sıralarda İngiltere'deki ve hatta bütün Avrupa ülkelerindeki Kürt öğrencilerin iletişim içinde olabilecekleri ve birlikte hareket edebilecekleri bir platform oluşturulması için çaba sarfediyorlar.

Kürt illerinde hayvancılık bitiş noktasında

Uzmanlar, canlı hayvan ihracatında yüzde 59'luk bir artış olduğunu söylerken, besiciler mevcut savaş koşullarında artık üretim yapılamadığını, üreticilerin özellikle son iki yıl içerisinde hayvanlarını satıp kent merkezlerine yerleştiğini dile getiriyorlar.

● Delil Yurdatapan

Diyarbakır- Devlet güçlerinin köy yakma, boşaltma politikasının, yaylalara getirilen yasakla birlikte, bölgenin yegane gelir kaynaklarından olan hayvancılığı bitiş noktasına getirdiği besicilerce öne sürüldü. Uzmanlar, canlı hayvan ihracatında yüzde 59'luk bir artış olduğunu söylerken besiciler mevcut savaş koşullarında artık üretim yapılamadığını, üreticilerin özellikle son iki yıl içerisinde hayvanlarını satıp kent merkezlerine yerleştiğini dile getiriyorlar. Ayrıca özellikle Diyarbakır çevresinde yapılan ahır hayvancılığında devletin teşvik kredisi ödemelerini yapmaması nedeniyle gerileme yaşandığını belirttiler.

Diyarbakır hayvan pazarında kendileriyle görüştüğümüz besiciler, bölgede en yaygın yapılan hayvancılığın mera, diğer adıyla yayla hayvancılığı olduğunu belirterek, son yıllarda devlet güçlerinin köy yakma ve boşaltma uygulamaları nedeniyle artık mera

hayvancılığının yapılamadığını dile getirdiler. Besiciler, yayla hayvancılığının daha çok kuzeydeki Kürt illerinde ve baskıların daha az olduğu Viranşehir, Gaziantep civarında geliştiğini belirttiler.

Adını açıklamak istemeyen bir besici "Bölgede daha önce iki tür hayvancılık yapıyordu, sadece Diyarbakır çevresinde yapılan ahır hayvancılığı ki, bugün burada gördüğünüz hayvanların çoğu ahır hayvancılığı üretimidir. Bir de bölge genelinde yaygın olan mera hayvancılığı yapıyordu. İlk besicilere yayla yasağı kondu. Yaylalarda PKK'ye yardım edildiği gerekçesiyle sonra askerler gelip köyleri yaktılar. Köyleri zorla boşalttılar. Besiciler hayvanlarını satıp kent merkezlerine yerleşti, artık birkaç korucu dışında kimse yayla hayvancılığı yapamıyor." dedi. Bu arada ahır hayvancılığında da, besicilerin devletten teşvik paralarını alamadıkları için bir düşüş yaşandığı besicilerce dile getirildi. Ayrıca, yaylalarda besicilik yapanların hayvanlarını sat-

malarından dolayı, canlı hayvan ihracatında artışa neden olduğu iddia edildi.

Bu arada hayvan ihracatı konusunda açıklamada bulunan Güneydoğu Anadolu Bölgesi İhracatçılar Birliği (GAİB), Viranşehir, Şanlıurfa, Diyarbakır ve Gaziantep'te bu yılın ilk üç ayında canlı hayvan ihracatında 2.59'luk bir artış olduğu, 44 milyon 586 bin dolarlık gelir elde edilerek 15 bin 876 ton canlı koyun ihraç edildiği bildirildi. GAİB yönetim kurulu başkanı Ali Şahindal, ihracatın artmasına karşın, canlı koyun fiyatının düştüğünü belirterek, geçen yıl tonu 3 bin 479, bu yıl 2 bin 808 dolardan ihracat yapıldığını, bu yıl ayrıca yüzde 15'lik bir artışla 1 milyon 484 bin dolarlık 552 ton soğutulmuş koyun eti, 317 bin dolarlık koyun bağırsağı, 117 bin dolarlık canlı kıl keçi ihraç edildiğini belirterek "körfez krizinden bu yana ambargo uygulandığından Irak'a ihracat yapamıyoruz. Körfez ülkelerine kara yoluyla tek güzergah olan Suriye'den transit taşımacılığı da bu ülkenin engellemeleri nedeniyle gerçekleştirilmiyor. Irak'a uygulanan ambargo kaldırılır ve Suriye'nin engellemesi giderilirse ihracat daha da artar" dedi.

DÜNYA TURU

Güney Afrika

Çoğunluğunu ANC'nin oluşturduğu Güney Afrika hükümetinin 27 bakanlığına kimlerin atıldığı açıklandı. Kabinedeki 3 bakanlık Inkatha Özgürlük Partisi'ne verildi. IÖP lideri Margarutu Buthelezi içişleri bakanı olarak atandı. Nelson Mandela'nın ayrı yaşadığı eşi ANC kadın örgütlenmesi lideri Winnie Mandela bilim, kültür, sanat ve teknoloji bakanı oldu. Öte yandan 4 siyahın öldürülmesinden sorumlu bulunan 6 ırkçı-faşist, yargılandıkları mahkemede ölüm cezasına mahkum edildiler.

Küba

Güney Afrika'yı ziyaret eden Fidel Kastro ve Küba heyeti, Güney Afrika'nın yeni yöneticisi ile görüşmelerde bulunuyor. İki ülkenin dışişleri bakanları arasında süren görüşmeler ekonomik ve kültürel işbirliği çerçevesinde sürüyor.

Yemen

Kuzey ile Güney Yemen arasında başlayan şiddetli çatışmalar sürüyor. Çatışmalar ülkede tam bir kaosa yol açmışken siviller de ülkeyi terketmenin yollarını arıyor.

Filistin

İlk Filistinli polislerin ülkelerinde göreve başlamaları, binlerce insanın sokaklara dökülerek gösteriler yapmasına yol açtı. Filistin'de görev yapacak ilk güvenlik güçleri ekibi, sürgünde yaşayan Filistinlilerden oluşuyor.

Bosna-Hersek

Boşnak ve Sırp güçleri arasında çatışmalar sürüyor. Son olarak Boşnaklar Sırp denetimindeki Barça'ya saldırdılar. Saldırıda 4 kişi öldü, 10'u aşkın yaralı var. Misilleme olarak Sırlar da Birleşmiş Milletler'in "güvenlikli bölge" olarak tespit ettiği Tuzla'ya saldırdılar. Bu saldırıda iki kişinin öldüğü, 18 kişinin de yaralandığı gelen haberler arasında.

Almanya

Rusya Devlet Başkanı Boris Yeltsin, Almanya Başbakanı Helmut Kohl ile yaptığı görüşmeden sonra yaptığı açıklamada Avrupa ile güvenlik ve barış konusunda işbirliğine hazır olduklarını açıkladı; NATO ile ortak çalışma yürütmeye hazır olduklarını belirtti. Yeltsin "3 milyonluk ordusuyla Rusya önemli bir güçtür" dedi.

Ruanda

Birleşmiş Milletler, Ruanda'daki savaşı önlemek için 5500 kişilik yeni kuvvet gönderileceğini açıkladı. BM genel sekreteri Butros Gali'nin Paris'te yaptığı tümü Afrikalılardan oluşan bir Barış Gücü oluşturma çağrısına Gana, Nijerya ve Tanzanya olumlu yanıt verdiler.

'94 Mayıs'ında tarihe iki önemli kayıt düştü

Seyda Alışen

'94 Mayıs'ında tarihe iki önemli kayıt düştü. Batılı tüccarların Afrika'yı keşfetmeleriyle birlikte başlayan ucuz emek için köleleştirme ve talan için sömürgeleştirme süreci zamanla yerini yeni sömürgecilik terketti. Klasik sömürgecilik örneği çok azalmışken "resmi" düzeyde ikinci sınıf yurttaşlığın sürdüğü Güney Afrika, 27 Nisan'da yapılan çok ırklı seçimlerle beyaz egemenliğine siyah tarihinin en önemli darbesini vurdu. Güney Afrika'da beyaz egemenliği resmen son buldu.

1940'lardan sonra, bu defa batı desteğinde Yahudiler tarafından sömürgeleştirilen Filistin, özerklik antlaşması çerçevesinde sürgündeki Filistinlilerden oluşan ilk güvenlik güçlerini özerk bölgeye gönderdi. Güvenlik güçlerinin bölgeye girmesi binlerce Filistinlinin sevgi gösterileriyle kutlandı.

ANC'nin büyük çoğunlukla aldığı seçimlerden sonra (üçte iki çoğunluktan biraz az) Nelson Mandela olağanüstü bir törenle görev yeminini yaptı.

ANC ve FKÖ, yıllardır sürdürdükleri mücadelenin üzerine oturttukları ideallerini; biraz törpüleyerek, biraz erteleyerek, biraz da geleceğe yönelik hesaplar yaparak günlük pratik yaşamın kitaplarında yazılı olmayan yargısına sunacaklar.

İdealler üzerine kurulmuş programlar, sloganlaştırılmış üst başlıklar, yazılı oldukları kitapçık ve duvarlardan inerek sınanmak için günlük yaşamın acımasız pratiğine inecekler. ANC ve FKÖ'nün ilk çağrılarını ulusal diyalogu, tartışma, bilgi alışverişinde bulunma ve birlikte çalışmayı içeriyor. Nelson Mandela oluşturduğu ilk hükümeti beyazlar ve Zuluların kurarak çağrısını ete kemiğe büründürdü.

Güney Afrika'nın zenginliklerini talan eden beyaz azınlığın ve kendileri için yarattıkları devasa zenginliğin siyahlarla paylaşılması ANC'nin politik-pratik yeterliliğinin göstergesi olacak. Öte yandan ANC'ye karış işbirlikçi konuma getirdikleri Zuluların manipülasyonları da düşünülürs ANC'nin işi pek

ANC ve FKÖ, yıllardır sürdürdükleri mücadelenin üzerine oturttukları ideallerini; biraz törpüleyerek, biraz erteleyerek, biraz da geleceğe yönelik hesaplar yaparak günlük pratik yaşamın kitaplarında yazılı olmayan yargısına sunacaklar.

kolay görünmüyor. Elbette ülkedeki işsizlerin ve işçi sınıfının temelini oluşturan siyah çoğunluğun yönetimi, kendisini toplumsal refah düzeyinin artırılmasında somutlayacaktır. ANC'nin bunu yanıtlamak-taki başarısızlığı "dalgakıran" olma riskini beraberinde getirebilir.

FKÖ'nün durumu da kolay değildir. Bağımsız devlet idealinden oldukça sınırlı bir alanda özerkliğe gerileyen FKÖ bir taraftan siyonist Yahudilerin provakasyonlarını hesap ederken, diğer taraftan azımsanmayacak güçteki Filistinli örgütlerin bağımsızlık talebiyle mücadeleye devam edebileceklerini gözönüne alacaktır. İsrail adeta Filistinleri bilinçli bir iç çatışmanın içine yuvarlamıştır. Elbetteki bu oyuna düşmemek de tamamen FKÖ önderlerinin politik-pratik becerilerini ortaya koyacaktır.

Filistin'de bundan böyle çatışmanın biçimine ve yoğunluğuna halk karar verecektir.

Eğer yılların savaş ortamından bıkmış oranı yüksekse (ki öyle görünüyor) mücadelenin bir dönem dondurulabileceği söylenebilir. Bu mücadelenin yavaşlatılması sürecinde Filistinli örgütler karşılıklı güçlerini ortaya çıkaracak, kitlesel yoğunluk oluşturacak eylemlilikler oluşturabilirler. Belki bu süreç dön Filistinli güçlerin ortak politik çalışma yöntemlerinin kapısını da aralayabilir. Ortak çalışmayı kalayamama durumunda Filistin'deki bağımsızlık mücadelesinin biçimlerine özerk bölgedeki ilk seçimlerde oy kullanılacak olan Filistin halkı karar vermiş olacaktır.

Örnek olsun ANC, beyaz yönetimle görüşmelere başladığında beyazlar ilk olarak ANC'yi parçalamayı hedeflemişlerdir. ANC'ye "içinizdeki komünist grupları dışlayın görüşmeleri sürdürelim" provakasyonu ile yaklaşmışlardı. Ancak ANC önderleri bu provakasyonu sezmiş ANC'in dağılması tehlikesini bertaraf ederek görüşmeleri sürdürme becerisini göstermişlerdi. Ancak FKÖ'nün görüşmeleri bu düzeyde politik usullikle götürdüğü söylenemez.

Ulusal kurtuluş hareketlerinde başarı; kesinlikle ulusal oluşturan toplumsal dinamiklerin politik güçleriyle oluşturulmuş Ulusal Cephe, ulusal konsensus programlarıyla mümkündür. En azından ileriye doğru atılmış her adım toplumsal dinamiklerin parçalanması tehlikesini ortadan kaldıracaktır. Bu anlamda Kürt politik hareketlerinin ulusal ve uluslararası bazda sunacakları çözümler toplumsal işbirliğinin programlaştırdığı ülke gerçekliğine denk düşen çözümler olmalıdır. Hayatın her alanında kurumsallaşma, Kürt sorununun çözümünü hedefleyen, Kürdistan'da yaşamı düzenleyici perspektifler taşıyan somut pratik çalışmalar bugünden oluşturulmalıdır. Kürtler sömürgeci devletin yönetimlerine talip olamazlar. Kürtler ancak kendi ülkelerinin politik iktidar organlarına ve onları kurmaya aday olabilirler. Kendi kurumlarını oluşturma, bölge halklarının sorunlarına duyarsızlaşmayı gerektirmez onlarla dayanışmayı engellemez.

Kürt hareketi, uluslararası ilişkilerde sempati kazanabilmek uğruna kendisini, legal politik çalışma talepleriyle sınırlamamalıdır.

Kürt hareketi ideallerini; Ortadoğu'da ulusal demokratik haklarına kavuşmuş Kürdistan istemini, günlük pratik hayatın talepleriyle boğmamalıdır. Günlük pratik hayatın talepleri için mücadele, bir bütün olarak ulusal demokratik haklarını kazanma, eşit uluslar birliğine katılma istemine bağlı olarak yürütülmelidir.

Güney Afrika'da ve Filistin'de tarihin tekerleği ileriye dönüşünü sürdürüyor. Kürdistan'da bunu dondurmamak mümkün mü?

Londra Üniversitesinde toplantı:

"Kürtlere karşı savaşı durdurun!"

● Bahar Zerin

Londra-9 Mayıs 1994 günü Londra Üniversitesi'ne bağlı oryantal ve Afrika ile ilgili çalışmalar okulunda Kürdistan Öğrenci Derneği Kürtlere karşı savaşı durdurun konulu bir toplantı düzenledi.

Toplantıya seçimler ve öncesi Newroz öncesi Kuzey Kürdistan'a giden ve 19-29 Mart tarihleri arasında orada incelemelerde bulunan 27 kişilik delegasyondan 7 kişi katıldı ve herbiri gözlemlerini sundu. 200 kişiye yakın bir öğrenci, gazeteci ve diğer çeşitli kuruluşlardan izleyici grubunun bulunduğu toplantıya konuşmacı olarak Lord Eric Avebury (Parlamento İnsan Hakları Grubu Başkanı), Mary Brodwin (gazeteci), Tim Gopsill (gazeteci),

Micheal Feeney (Westminster Katolik kilisesi danışmanı-İnsan hakları ile ilgili) ve Chris Hadley (öğrenci-London Student'in editörü) ve Serhat Bucak katıldılar. Konuşmacılar arasında Kuzey Kürdistan'daki gelişmeleri uzun süreden beri izleyen ve aktif olarak çalışanlar (Lord Avebury, Micheal Feeney) gibi Kürtlere ve bölgedeki konularıyla yeni ilgilenen kişilerin de (Chris Hadley gibi) olduğu gözlemlendi.

Oturum başkanı, kürtlerin 20. yy. da durumunu kısaca özetledikten sonra açış konuşmasını yapan Lord Avebury Kuzey Kürdistan'da köylerde ve şehirlerde devlet güçlerinin uyguladığı baskı politikalarından sözetti. Avebury, Brüksel Konferansı'na mesaj gönderen A. Öcalan'ın ille de ayrılığı dayatmadığını görüşmeler sonucunda

gündeme gelebilecek diğer politik çözümlerin de düşünüleceğinin altını çizdiğini belirtti. DEP'lilere ve DEP'in çeşitli yerlerdeki ofislerine karşı düzenlenen silahlı ve bombalı saldırılar, cinayetler hemen bütün konuşmacılar tarafından dile getirildi.

Tim Gopsill ve Serhat Bucak, Özgür Gündeme ve gazetecilerine yönelik baskı ve tutuklama kampanyasından söz ettiler. Michael Feeney ise Kuzey Kürdistan'daki asker ve güvenlik görevlisi sayısının söylenildiği gibi 250 bin değil 400 bin civarında olduğunu belirterek, hükümetin bütçenin yüzde 10.5'in askeri harcamalara ayırıldığına işaret etti.

Delegasyon daha önce Türk hükümetinden şu taleplerde bulunmuştu.

1- Sıkıyönetimin kaldırılması ve

bütün askeri güçlerin Kürt bölgesinden çekilmesi.

2- Türk ordusu tarafından bombalar ve baskı politikaları sonucu köylerinden göç eden on binlerce köylüye evlerini ve yurtlarını kendi köylerinde yeniden inşa etmeleri için tazminat ödemesi.

3- Kürtlerin bütün sivil, sosyal, kültürel, ekonomik haklarının, kendilerini özgürce ifade etme haklarının, etnik kimliklerini her çeşit politik ve kültürel biçimde korumaları ve geliştirmelerinin güvence altına alınması.

4- Kürt politik partilerinin yasa dışılaştırılması, diğer tutuklu bulunan gazeteci ve insan hakları çalışanlarının serbest bırakılması, diğer tutuklu bulunan gazeteci ve insan hakları çalışanlarının serbest bırakılması, milletvekillerinin (DEP'li) dokunulmazlıklarının iade edilmesi.

5- Uluslararası İnan Hakları normlarına aykırı bütün yasaların (Anti terör yasası da dahil) kaldırılması.

6- Koruculuk siteminin kaldırılması

7- Kısıtsız basın özgürlüğünün oluşturulması.

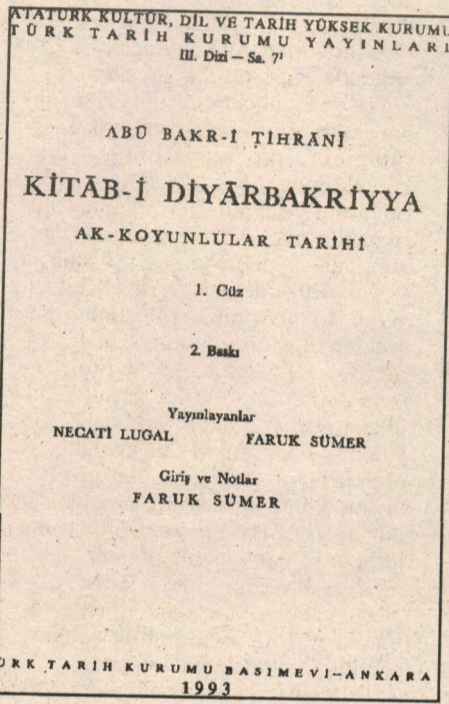

Tarih hırsızlığı

Zeynel Zinar

Hırsızlığın gayri meşru bir olay olduğu herkesçe bilinmektedir. Lakin yer yer maalesef oluyor. Bu olay çoğu kez ekonomik durumları iyi olmayan kişilerce yapılır ve çaldıkları o eşyalarla kendi geçimlerini sağlarlar. Hırsızlık yapanlar, adil devletin hukuk mekanizması tarafından cezaya çarptırılır ve hak ettikleri cezayı bulurlar.

Ama eğer devlet hırsızlık yaparsa ne olur? Hem de halkın mal ve mülkünden ziyade, eğer tarihi belgeleri çalıp kamuoyundan gerçekleri gizlerse ne olur? O halde devlet dünya kamuoyu önünde güvenilirliğini kaybeder, devlet olma şahsiyetini yitirir ve dolandırıcılığın listesine girmekten kurtulmaz.

Yukarıda Kitâb-i Diyarbakriyya'nın kapağı, aşağıda kitabın içindekiler bölümü

TC devleti, 1923'lerden yani, devlet olarak ortaya çıkışından bugüne kadar, Kürt ve Kürdistan ile ilgili olarak kö-tülüğün, akla ve hayale gelmeyecek barbarlığın ve de sinsice hırsızlığın her çeşidini yapmıştır. Gerek askeri baskılarla olsun, gerek her türlü fiziki işkence metodlarıyla olsun, Kürt varlığını ortadan kaldırma ve de hırsızlık yolu ile tarihi belgeleri çalıp ortadan kaldırmak için akla ve hayale sığmayacak kötülüklerden geri kalmış değildir. Cumhuriyet hükümetleri Kürdistan dışında kalan tarihi belgelere dahi el uzatıp, içinde Kürtlük adını taşıyan ve Kürdistanı anlatan bölümleri birer birer toplayıp, mezkûr kısımları çıkarmış ve içinde yokmuş gibi yeniden basılmış, dağıtılmış ve kara yüzünü renkli bir şekilde bir kez daha dünyaya göstermiştir. Yukarıda anlattığım bu hırsızlık olayının bir benzeri "Kitab-ı Diyarbakriyya" adlı tarihi eserde açıkça görülmektedir. Adı geçen eser, 14. asırda yer yer İran, Irak ve Kürdistan'da egemenlik kuran Karakoyunlular'ı ve Ak-Koyunlular'ı anlatıyor.

Kitabın gerçek ismi Kürtçe olmasına rağmen, onu bile tahrif ederek bugünkü Türkçe telafuzuna göre yazmışlar.

Kitab-ı Diyarbakriyya adlı kitap, Farsça olarak tarihçi Ebubekir tarafından kaleme alınmış ve 14. asırda Ortadoğu'nun merkezi olan Kürdistan'da cereyan eden olaylar hakkında bilgi veriyor. Karakoyunlular'ın, Akkoyunlular'ın durumu ve Fars, Arap ve Kürtlerin münasebetleri, bu arada aralarında çıkan savaş ve diğer ilişkileri dile getiriyor.

Fakat eserin birinci baskısı 1962, ikinci baskısı 1993'te her ne kadar "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu Yayınları" tarafından yeniden Farsça olarak basılmış ve iki cilt haline getirilmişse de, birçok tahrifatlara uğramıştır ve Kürtler ile ilgili bölümler içinden sökülüp atılmıştır.

Faruk Sümer imzasını taşıyan söz-konusu eserin 9 Nisan 1962'de Ankara'da basılan müshasının 1. cildinin "Önsöz"ündeki malumat kısaca şöyle:

"Diyarbakriyya'nın -bu esire ta-nıyanlarca malum olduğu üzere- tek bir nüshası mevcut olup, bu da Irak'da Basra şehrindeki Avukat Muhammad Amin Bey'in kütüphanesinde bulunmaktadır. Bu eserin bir mikro filmi elde edebilmek için 1950 yılından beri tarafımdan birkaç teşebbüs yapılmış ise de bunların hiçbirisi müsbet bir netice vermemiştir. En sonunda Milli Kütüphane'nin kurucusu ve onun dirayetli müdürü sayın Adnan Ötügen'in gayretleri ve eserin sahibi Avukat Muhammad Amin Bey'in lütüfkar müsaadeleri ile Diyarbakriyya, ümidin kesildiği bir zamanda, Ankara'ya kadar geldi, tarafımdan incelendi ve fotokopisi de alınarak geri gönderildi." Faruk Sümer'in sözleri şöyle devam ediyor. "Diyarbakriyya'nın son cüzünü teşkil edecek olan kısmı da basılmakta olup, yakında ilim aleminin istifadesine sunulacaktır"

Yukarıda adı geçen eser, iki hafta önce değerli dostum F. İzolî tarafından bana İstanbul'dan yollamıştı. Ben eseri görünce çok sevdim ve hemen okumağa başladım. Lakin zaman geçmeden şaşkınlığa uğradım. 1. ciltte 208-224 sayfaların olmayışı ile tedirginliğe kapıldım. İlk önce gözlerime inanamadım ve tekrar sayfa numaralarını baştan başa gözden geçirdim. Evet, meğer gözlerim yanılmamıştı ve doğruyu görmüştü; hem de bir tahrifatı ortaya çıkarmıştı. Öyle bir hırsızlıktır ki, milyonlarca insanın ortak olduğu bir servetten. Hem de Türk devletince yapılan büyük bir hırsızlık bu.

Evet, alim demek doğruyu söylemek, halka ve halklara gerçeği anlatmak, tarihi olaylara saygılı olmak, onları savunup gerçekliğini muhafaza ederek gelecek kuşaklara yansıtma demektir. Fakat bilim adına, tarihi belgelerde tahrifat yapmak, bilinç ve insanlığa hiyanet etmekten

214	کتاب توجیه صاحب قران بجانب اکراد
216	کتاب ایلاغر رستم ترخان احشام صاحب قران
	کتاب کتکاش آخضر در ترخان با امر او ارکان دولت
228	که توجیه بکدام جانب التی می نماید
	کتاب ایلاغر فرستان جهان شاه میرزا بدیاربکر بعد از تسخیر
241	عراق و فارس
	کتاب توجیه جهانگیر میرزا بجانب عراق بلازم جهان شاه
250	میرزا
	کتاب قشلاق مایون در قرون جمعی از امرای بقصد فیروز
258	کوه فرستان
263	تذکره عیاریه صاحب قران با رسم ترخان و ظفر یاقق
282	الطنامه
XXVI	قدمه زبان ترکی

başka birşey değildir. Bu gibi şeyleri yapan kişi, kurum ve kuruluş ve devletler ergeç tarih sahnesinde maskelerini düşürecek ve gerçek yüzlerini ortaya koyacaktır.

Kitabın içindekiler (Fihrist) bölümünün son sahifesindeki birinci sırada Kürtlerle ilgili bir madde mevcuttur. Lakin o madde, 209. sahifeden 224. sahifesine kadar olan bölümde yer almaktadır. Maalesef kitabın söz-konusu edilen baskısında mevcut değildir.

Bende bu bilgiyi ilim aleminin bilgisine sunmak istiyorum ve satırlarımı saygı ile noktalıyorum.

Istanbul İHD raporuna göre:

Son 3 ayda 376 ölü

Savaş bitmelidir. Çünkü savaş bölgesinin doğal güzellikleri yok olmasın, çünkü çocuklar annesiz basızsız kalsın, savaşa giden harcamanın işçinin ekmeğinden keislesin" çağrısı yapan İstanbul İHD Şubesi Kürt Hakları Komisyonu son 3 ayın (Şubat, Mart, Nisan) kirli savaş bilançosunu şöyle çıkarıyor;

Yakılan-boşaltılan köy 64, gözaltı 2115, gözaltında kayıp 39, gerilla-asker çatışması 97, çatışmada ölen korucu 34, silah bırakan korucu 92, faili meçhul ölüm 61, Mayın patlaması yaralananlar 32, devlet güc-

lerinin sadırısında ölen sivil 109, gerilla saldırısında ölen sivil 16, gerilla saldırısında ölen sivil 1, faili meçhul yaralı 25, devlet güçlerince yaralanan sivil 37, korucuların öldürdüğü sivil 11, Hizbullah içi çatışma ölü 15, Hizbullah içi çatışma yaralı 4, Sınır ötesi saldırıda ölen insan 29, korucuların kaçırdığı sivil 28, gözaltına alınan Hizbullahçı 41, cezaevlerinde yaralanan yargısız infaz 3, metropollerde kayıp 1, gerilla bombalaması (metropollerde) ölü 1, gerilla bombalaması (metropollerde) yaralı 3.

DIYARBAKIR NOTLARI

Rakamlarla Diyarbakır Ekonomisi

Delil Yurdatapan

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası'nca "Diyarbakır ve Bölgesel Gelişme" adlı bir kitap hazırlanmış. Rifat Dağ ve Dr. Atilla Göktürk adlı uzmanlarca hazırlanan kitap; Diyarbakır'ın sosyo-ekonomik profili, ekonomik gelişmede Diyarbakır, tarihsel süreç ve Diyarbakır, bölgesel kalkınmada temel yaklaşımlar ve bölgesel gelişme stratejileri gibi ilginç konuları işliyor. Oldukça geniş bir kaynakçaya sahip kitabın, yine ilginç bir tarafı, bugüne kadar su yüzüne çıkmamış ve genelde bölgenin ve özelden de Diyarbakır'ın ekonomisini en iyi anlatan rakamlara sahip oluşu. Siz sevgili okurlar için kitaptan seçtiğim rakamlar şöyle:

1990 yılından itibaren Yatırım Teşvik belgeli yarım kalmış özel sektör yatırımları, imalat sanayi açısından şöyle: Gıda, içki, tütün işletmeleri; 3 adet yem fabrikası, 2 adet süt fabrikası, 2 adet soğuk hava deposu, 1 adet un fabrikası, 1 adet örme fabrikası. Dokuma giyim; 7 çırçırılama, 1 adet örme fabrikası. Metal eşya sanayi; 1 adet çelik eşya, 1 motor yenileme, 1 akümülatör Metal ana sanayi; 1 adet galvanizleme tesisi. Tarım sektöründe 21 adet besicilik işletmesi, hizmet sektöründe 1 adet 460 öğrenci/yıl kapasiteli özel okul. Yani 21 tarım, 21 imalat sanayi ve bir de hizmet sektörü olmak üzere toplam 43 işletme mevcut. 1993 rakamlarına göre bu teşvik belgeli yatırımların yüzde

84'ünün sabit yatırımları gerçekleşmiş, bundan da anlaşılın, kimse teşvik paralarını başka yerde kullanmamış. Bu özel sektör yatırımlarının tamamlanabilmesi için gereken finansman 22 milyar lira. Bu projelerin toplam istihdamı 1.565 kişi. Bu rakamı, 300 bin işsiz bulunduğu kabul edilen Diyarbakır için böyle ahım şahım bir rakam olmadığı kolayca anlaşılır.

1980 yılında Shell ve TPAO firmalarının Diyarbakır'dan elde edilen ham petrol, Türkiye üretiminin % 56'sını karşılar. TPAO, Shell ve Alaaddin Me tarafından 1990 yılında Diyarbakır'dan elde edilen petrol daha da artarak 4 bin 458 metrik tona ulaşmıştır. Günümüzde Diyarbakır'ın Türkiye petrolünün % 60'ını sağladığı uzmanlarca belirtiliyor.

1927 yılı sanayi sayımı Diyarbakır'da 772, sanayi işletmesi olduğunu ve bu işletmelerde 3 bin 276 kişinin istihdam edildiğini gösteriyor. 1970 sanayi sayımında da istihdam edilen kişi sayısının 2 bin 466'ya düştüğü görülüyor. 1927'deki işletmelerin 199'unun dokuma, 133'ünün ise maden ve makine imalatında faaliyet gösterdikleri kaydediliyor. Dokuma alanında Diyarbakır, İstanbul'dan sonra Türkiye'nin 2. önemli merkezi kabul ediliyordu. Bu rakamlar da Diyarbakır'ın Cumhuriyet'in ilk yıllarında önemli bir sanayi potansiyeline sahip olduğunu gösteriyor. Sanırım burada söylenecek en güzel söz "nereden nereye" olacaktır!

Ah şu bölge muhabirliği!

Gazetemizin önceki sayısında yayımlanan ve bölgedeki gazeteciler üzerinde mevcut bulunan baskıları anlatmaya çalıştığım "Gazeteci Olmanın Dayanılmaz Ağırılığı" başlıklı yazıma gelen eleştiriler ve özellikle gazeteci (!) dostların tepkileri, bende önceki yazımda bazı eksiklikler olduğu inancını yarattı. Bu yazımda siz sevgili okurlara, geçen yazımda eksik kalan bölge muhabirlerinin trajikomik gerçekliklerini anlatmaya çalışacağım.

Bölgedeki çoğu masum gencimizin hayalindeki meslek olan gazeteciliğe meraklıysanız, M. Ali Birand ile meslektaş olacaksınız, ya da yazılarıyla büyüdüğünüz Uğur Mumcu, İlhan Selçuk gibi devrimci (?) gazetecilere öykünmeniz son bulacak. Belki Savaş Ay'ın sahip olduğu yeleden de giyeceksiniz, büyük (!) insanlarla konuşacak, sorularınızla onları sıkıştıracağız ve daha nice güzel, heyecanlı olaylar...

Belli başlı gazetelerin bölgedeki bürolarında çalışmak için, ille de basın-yayın mezunu olmanıza gerek yoktur. Tercih nedeni olan daktilo, bilgisayar gibi büro malzemelerini kullanmayı bilip bilmemenize bakılmaz ya da telefoto, telefax, uzak-yazıcılar gibi, gazeteciliğin teknolojik vaziyetinden haberdar olup olmadığınız da sorulmaz. Zaten bölgedeki gazetecilerin yazım kurallarını daha bilmeleri, başlı başına bir yetenek sayılır. Övünç kaynağı

olur. Bunun içindir ki bölgedeki gazetecilerin yüzde 50'si noktayı nereye koyacağını bilmez. Belli başlı bir gazetenin bürosuna kapağı atıktan sonra, birkaç aylık bir pratikle günlük gelişmeleri takip etmeyi, haberleşmeyi öğrenirsiniz, bu aynı zamanda bölge muhabirlerinden beklenendir.

Sosyalist ya da ulusal basınımlar cephesinde de durum aynıdır. Bu içerikli yayınların bölge bürolarında çalışabilmeniz için; yayın organının sahip olduğu yayın politikasını bilmeniz yeterlidir. Bazı yayın organları için de "kaba" bir yurtseverlik ya da "sol"culuk yeterlidir. Yukarıda belli başlı gazeteler için saygı duyduğum konuları bilmenize hiç mi hiç gerek yoktur. Sosyalist basın için, diğerlerinden farklı olarak, daha doğrusu doğal olarak biraz daha geniş bir genel kültüre sahip olmanız ve büyük bir ihtimalle de yazım kurallarını bileceğiniz kuşku götürmez.

Gazetecilikte, muhabir ve gazeteci kavramlarının arasındaki farkı anlatmak için getirilen yaygın tanım; "muhabir" günlük gelişmeleri takip edip haberleştiren kişi, gazeteci ise "saklı" gelişmeleri gündemleştiren kişi şeklindedir. Bölgede çalışanların birkaç belli başlı gazete temsilcisi dışında tamamı muhabirdir ve gazeteci olabilmeleri çok uzak bir ihtimaldir.

PIRİSK

Mîrza Bextiyar

De were safî ke!

Ev serê çendekiye, ji serê birakujî, Kurdistanê Başûr bûye gola xwînê. Cînar berê tivingên xwe didin hev; gund dibin du bend; di kolanên bajaran de mirov ji siya xwe ditirsîn. Miletêk bi hev ketiye, goştê canê hev dixwin. Avayiya ku wan distrîne ku bi keda deh salan, bi xwîna hezar canan hatiye holê, bi destê xwe xera dikan. Hêvî û baweriya geleke difetisîn.

Birakujî ji Kurdistanê Başûr re ne xerîb e. Şerê birakujî ji salên 70'yî ve ewreke tarî ye li ser têkoşîna Kurdistanê Başûr. Li kuçeyê Dihokê û Silêmaniye qandî mirov rastî sêwiyên şehîdên şerê li hember kolonyalistên Baasê tê. Hewqas mirov rastî sêwiyên şerê birakujîye tê. Lê di vî 10 salên dawî û taybetî jî piştî ev du salên prosesa avakirina Kurdistanê azad me digot êdî ev şerê birakujî li pişt xwe hîşt.

Du sal berê dema ez çûm Kurdistanê Başûr mirov hîn êş û birînen birakujîye hîs dikir. Yekcarîna, dema em ji herêmê derbas dibûn, rêberê me an ew kesên ku me bi hev re rêwî dikir, digotin "A li vê newalê me ji Partiyê 15 kes kuşt", "Li serê vî çiyayê me ji Yekîtiyê 10 kes kuşt". Dema qala van bûyeran dikirin, axîn, şermezarbûn, poşmanî di rûçik û ji tonên dengê wan diyar dibû.

Şevêkê em bûn mewanê Cîgirê Sekreterê Yekîtiyê Nîştîmanî Kurdistanê Noşîrvan Mustafa. Di şevbêrkê de navê çiyayê Qendîl derbas bû. Noşîrvan bêhemdî got "Li wê derê me ji Barzaniyan 90 kes kuşt". Di ton û melodiyê dengê wî de ji xwe poşmanî diyar bû, herweha wek bibêje "ew rojên xerab li paş man".

Ya rastî dema mirov li hwest û hesasiyeta berpişyar û karbidestên PDK-Iraq û YNK'ê didit mirov digot ew rojên birakujîye li paş man. Ji bo nexweşî û bûyerên xerab rûnedin, rêvebirên her du partiyan jî bi hesasiyeteke mezin helwest digirtin. Ji aliyê xwe ve fedekarî dikirin, lêdubuhurîn...

Rêvebirên her du partiyan jî baş têgihîştibûn ew bi kuştinê nagihîjin tu derê û wê nikaribin dawiya hev û din jî bînin. Herweha baş dizanin di navbera çar dewletên neyar de, dema ew nikaribin yekîtiya xwe çêbikin tu mafê jiyane ji wan re tune. Tecrûbên Helebçe, "Enfala Reş" di mêjiya wan de hîn jîndar in. Herweha "bînfirehî" û bêdengiya kûr a dinyayê û di qada navnetewî de bêkesiya Kurda jî bi çavên serê xwe dîtin.

Lê ev hesasiyeteke, durbîrî di nav alîgir û pêgirtiyên Yekîtiyê Partiyê de tune. Herçiqas piraniya xelkê, taybetî jî bajarî û kesên xwenda naxwazin navê birakujîye bînin bîra xwe jî, lê hîn hejmarek ne hindik, bûyerên kevin ji bîra nekirine; qaçilên birînen kevin dixwînin, bêtehemulî, bîntengiya xwe ya li hember hev didin der. Nexweşî û neyartiyên malbatî, eşîrî rengên kesk û zer* digirin. Helwestên derbarê problemên rojane rengê siyasî digirin.

Jixwe li Kurdistanê, ji tunebûnê, ji bêistîkrariyê, ji tarîxa qirêj a mêtîngêkarî, hezar bûyer der didin. Mesela, gelşên axê... Bi fermana dîktatorên Bexdadê li Kurdistanê çî bigre her ax sê-çar caran dest guhertiye. Di dema Îngilîzan de erdên hinekan ji wan hatiye stendin û dane hinekê din. Piştî Şerê Dudyarî yê Duniyayê, dema serbixwebûna Iraqê, qanûnêkî nuh ya axê derketiye. Dema derba Baasiyan bi navê "Şoreşa Erd", xwediyên gelek zeviyan hatine guhertin. Sala 1978'an Saddam qanûnêkî nuh ya axê derxist, li gor wê qanûnê gelek ax dest guhert. Salên 80'yî bi valakirina gundan, fiilî erdên "bêxwedî" jî eşîr û axayên alîgirê Saddam re man. Nuha çî bigre ji bo her zeviye, bi tapo û bi wesîqe 4-5 xwediyên cûda hene. Hemû jî ehlên cîne û hemû jî hemwelatîyên Kurdistanê Federe ne...

Li gor agahdariyên di destê me de ne, ev şerê dawî jî, ji problemeke weha derketiye. Aliyên bûyerê ji alîgirî Partî û Yekîtiyê bûne. Dû re bûyerê ji çavtengiya Yekîtiyê Partiyê jî bûyerêkê adî ya rojane derketiye bûye bûyerêkê siyasî. Li gor ajansa ÎRNA di van heft rojan de li dor 2800 kes hatine kuştin... Heger pêşî lê neyê girtin ev bûyerê wê hin firehtir bibê, gelek xwîn bê rêtin û gelek cendek têkeve erdê. Nuha ne wek 10-15 sal berê ye ku şer dema pêşmergehê her du aliya li geliyekî an li dolekê pêrgî hev bîn. Nuha di hemû fi-rehiya Kurdistanê û hemû cîwarên wê de alîgirên her du partiyan hene.

Berpişyarî û bûyerê, bêyî ku mirov lêbipirse ku çawa derketiye û kî derxistiye, rêvebirîya her du partiya ne. Heqê wan tune ye hêvî û baweriya miletekî bifetisîn! Ji xwe çar aliyê me gurr in... Bi vê bûyerê rewşa Kurdistanê Başûr tevîyî bû kafirkeratî...

De were safî ke!

*Kesk, rengê amblema YNK'ê ye. Zer jî rengê amblema PDK-I ye.

Halkın direnişi doğru temellerde örgütlenmelidir

Sezgin Karacadağlı

Yerel seçim sonuçlarıyla iyice açığa çıkan ve devletin kirli savaşının yanı sıra ulusal güçlerin bazı yanlışlarından da kaynaklanan bazı gelişmeleri, bugün soğukkanlılıkla değerlendirmek gerekmektedir.

Bugün şu somut durumu iyi görmemiz gerekir. Kürt ulusal mücadelesi 89-92 yılları arasındaki hareketlilik ve canlılıktan uzaklaşma sürecindedir. Devrimin önemli güçlerinden biri olan Kürt köylüsü köyleri boşaltıp göçe zorlanmakta veya koruculaştırılmaya çalışılmaktadır.

TC'nin pervasız, acımasız saldırıları yanında PKK'nin ülke gerçeğinden çok kendi subjektif gerçeği çerçevesinde strateji ve taktikleri kitlelere dayatmasıdır. Yani sorun TC'nin saldırı ve imha politikası değil sorun yüz yıllardır sürdürüle gelen jenosit ve imha politikalarına karşı direniş ve kurtuluşu doğru örgütlenmedir.

Tarihsel süreç ve ülke gerçekliğimiz göstermiştir ki, ulusal uyanış ve diriliş adına yapılan çaba ve çalışma hedefi ne kadar doğru olursa olsun, pratikteki kimi tutum ve yanlış yönelimlerimiz halkı koruculuğa, işbirlikçiliğe ve muhbirliğe zorlayabilir.

Peki nedir bu yanlış yönelimler: Kürdistan genelini irdelemek uzun bir yazı ve polemik

konusu olacağından, son bir yıldır Urfa bölgesinde olagelen olayları ve halkın karşı devrimci saflara kayışını ele alacağım.

Kürdistan tarihinde tescilli işbirlikçi Bucak aşireti, PKK'nin yanlış pratik yöneliminden faydalanarak, sınıfsal kinini TC'nin kendisine sunduğu (ayda 3 milyar para, sınırsız silah ve araç gereç) olanakları da arkasına alarak Siverek ve Urfa bölgesinde terör estiriyor.

Yıllarca ulusal güçlerin merkezi olmuş, nitelikli kadrolar yetiştirmiş, '70-'80 yılları arasında işbirlikçi feodal Bucak aşiretine karşı yiğitçe (doğru ve yanlışlığı tartışılır) savaşmış, direnmiş Siverek halkı bugün sessiz kahıyorsa bunun nedenini iyi düşünmek gerekiyor.

Siverek halkının sorunu bugün birilerinin iddia ettiği gibi yorulup işbirlikçi Bucak aşiretine teslim olma sorunu değildir. Peki sorun nedir; sorunun ana kaynağından biri PKK'nin kimi pratik tutumlarının Kürdistan genelinde oluşturduğu bazı rahatsızlıklardır.

Zorla para toplama, iş yapma, kimi zaman zorla barınma, zorunlu askerlik yasası, yanlış istihbaratlarla adam öldürme (buna Karakum'daki olaylar, Viranşehir'deki ölümler örnek gösterilebilir). Bazı uygulamaların, bu sonuçların oluşmasındaki etkisi enine boyuna düşünülmelidir. Yıllarca ulusal mücadeleye emek vermiş

kimi köyler bugün PKK'yi kendi köylerine bırakmıyorlarsa bunun nedeni üzerinde iyi durmak gerekir.

Sorun salt PKK sorunu değil, PKK dışındaki kimi ulusal güçlerin de eksik ve yanlışlıklarıdır. Yıllarca Siverek gibi yerde örgütlü olmalarına rağmen orda örgütlenmeyi derinleştirip yaygın hale getirmediler.

Tabii bütün bunları söylerken, ulusal mücadelenin önemli güçlerinden olan köylülüğün değişen karakterini de görmek gerekir. Siyasal mücadele ili ilgili eleştiri ve yaklaşımlarda, gerçeğin hep sevimsiz yanını görürüz.

Objektif bir değerlendirmeye yönelirsek Kürdistan'da bugün salt bir taraf değil, bütün tarafların halkın ve özellikle Kürdistan köylüsünün ulusal, psikolojik, sosyal ve ekonomik taleplerini iyi tahlil etmeleri gerekiyor.

Sonuç olarak: ülkemizdeki bu karamsar yöneliş ulusal kurtuluşu ve sosyalist güçlere büyük sorumluluklar yüklemektedir.

Ülke sevgisi, demokrasi bilinci ile hareket eden insan, grup ve partilere, Kürdistan halkının çıkarlarının savunulmasında ve korunmasında, mücadele ortamını olumsuzluklardan arındırmada büyük görevler düşüyor.

Yeniden ulusal birlik için

● Fuat Turan

21. yüzyıla ramak kaldığı günümüzde Kürt halkının yaşadığı trajedi, emsali görülmemiş bir vahşetle devam ediyor. Devlet, Kuzey Kürdistan'daki katliamlarla yetinmeyerek, PKK bahanesiyle Güney Kürdistan Federe hükümetini işlevsiz bırakma ve tanpon bölge oluşturma çabasıdadır. TC'nin bugünkü uygulamaları yeni olmadığı gibi, geleneksel işgalci karakterini tekrarlamakla beraber, uluslararası hukuku da hiçe saymaktadır. TC, Güney Kürdistan'da oluşan ulusal kurum veya bir başka deyişle mevcut fiili durumun diğer parçalardaki etkisini iyi hesaplamaktadır. KDP'lerin oluşmasının bile parçalar arası bir etkileşimin ürünü olduğunu unutmamak gerek, diye düşünüyorum. Bir parçadaki yapılanma veya daha açık bir deyişle Kürt Federe Hükümeti'nin yaşaması, parçalar arası ilişkilerin yaratacağı değişimler, sömürgecilerin uygulamaları kaçınılmazdır. Güney Kürdistan'ın işgali, bu "tehlile"yi önceden gören Özal ve yeni cumhuriyetçilerin, Güney Kürdistan Federe Devleti'ni

kendilerine bağımlı bir duruma düşürmek için, daha önce geliştirdiği projenin pratik uygulamasıdır.

Kürt halkının tarihsel deneyiminden çıkaracağı birçok ders vardır. Tarih tekrardan ibarettir, anlayışına veya yanlışlığına düşmemek için Kürtler, dününü ve bugününü iyi hesaplamak ve değerlendirmek zorundadır. Sömürgeci güçlerin geleneksel Kürdü Kürde kırkırtma politikalarına alet olmamak için her Kürt siyasal yapılanması, ulusal değer ve kurumlarını ayakta tutma politikasını ön plana çıkarıp grup, parti çıkarlarını tali plana atmak zorundadır; çünkü yaşadığımız sürecin gereği budur. Bu bağlamda, PKK'nin Güney Kürdistan'daki Federe Hükümete karşı almış olduğu hiç de dost olmayan, tavırlarından vazgeçmesi lazım. Dost da, düşman da iyi biliyor ki, Güney Kürdistan Federe Hükümeti'nin yaşaması, Kürt ulusunun çıkarına olduğu gibi, ulusal çıkarlarımızı ileri bir düzeye götürecektir bir gelişmedir. Sömürgeci güçlerin provakasyon ve birbirine kırkırtma politikalarına karşı hassas davranmadığımız süreç, politikaların kuramsal durumu ne olursa olsun, pratik sonuç itibarı

ile ulusal güçlerle çatışmanın yarattığı tahribatları iyi görmek lazım. PKK'nin KDP ile savaşması veya savaştırılmasının ulusal çıkarlarda yarattığı tahribatları tahmin etmek zor olmasa gerek.

Başta KDP olmak üzere tüm güneylileri, ulusal güçlerimizin 1975 ve 1980 yenilgilerinin neden ve sonuçlarını iyi değerlendirmeleri lazımdır. Federe Hükümeti'nin yaşatılması için kendilerine daha çok iş düşmektedir. Ulusal ve bölgesel uluslararası alanda güdeceği politika yarımını iyiye veya kötüye götüreceğinin kanıtı olacaktır. Kendi aralarında olduğu gibi diğer ulusal güçlerle de kardeşçe ilişkilerinde hassasiyet göstermeleri lazım. Doktor Kasımlı'nun deyişiyle: "Dost her zaman dosttur, her zaman seni savunmasa da; düşman da her zaman düşmandır, ara sıra seni savunsa da".

TC'nin işgalci ve ulusal değerlerimizi tahrip edici politikalarına ulus olarak, tek vücut olarak karşı koymalıyız.

KISA * KISA * KISA

1 Mayıs günü Diyarbakır'ın İskenderpaşa Mahallesi'nde İlhan Boçkum adlı 19 yaşındaki genç, kendilerine ait kasap dükkanında kimliği belirlenemeyen 1 kişinin silahlı saldırısına uğradı. Ticaret Lisesi öğrencisi olduğu bildirilen İlhan Boçkum, ağır yaralandığı saldırı sonucu kaldırıldığı Diyarbakır Devlet Hastanesi'nde yaşamını yitirdi.

4 Mayıs günü Mardin'in Derik ilçesinde, Hadi Kabak, Metin Yapıştırın, Mehmet Dayan, Recai Özcan, soyadı öğrenilemeyen Bülent ve adı öğrenilemeyen Azlak soyadlı 6 kişi gece geç saatlerde devlet güçlerince evlerine düzenlenen baskında gözaltına alındı. Aynı gün bir başka operasyonda gözaltına alınan Şeyhmus Karakaç adlı 90 yaşındaki imamın, eşiyile birlikte polislerce dayaktan geçirildiği bildirildi. İlçede daha önce, İrfan Tarhar, Seydoş Daniş, Reşat Sazan, Mehmet Çalışturan ve M. Hadi Önen adlı kişiler gözaltına alınmıştı. Gözaltına alınanların sorgulanmak üzere Mardin'e götürüldükleri öğrenildi.

4 Mayıs günü Mardin'in Kultepe ilçesinde, gece saat 22.00 sularında İbrahim Ertaş adlı kişi, camiden eve döndüğü sırada kimliği belirlenemeyen kişilerin silahlı saldırısına uğradı. Saldırı sonucu olay yerinde yaşamını yitiren İbrahim Ertaş'ın Belediye Başkanı Ali Ertaş'ın kardeşi olduğu bildirildi. Saldırıyla ilgili süpheli 2 kişinin gözaltına alındığı öğrenildi.

4 Mayıs günü sabah saat 09.00'da Diyarbakır'ın Melik Ahmet semtindeki Melik Ahmet Lisesi 2. sınıf öğrencisi Remzi Bingöl adlı genç, kimliği belirlenemeyen kişilerin silahlı saldırısına uğradı. Saldırı sonucu ağır şekilde yaralanan genç, kaldırıldığı Diyarbakır Devlet Hastanesi'nde tedavi altına alındı.

5 Mayıs pazar günü Diyarbakır'ın Ergani ilçesi Devlet Hastanesi Başhekimi Dr. Necati Acar, gece geç saatlerde polislerce evine düzenlenen baskınla gözaltına alındı. Daha önce de Ergani eski başkanı Belediye Başkanı Zülfi Karataş yine polislerce evine düzenlenen baskınla gözaltına alınmıştı. Karataş ile Acar'ın PKK'ye yardım ve yataklık etikleri gerekçesiyle gözaltına alındıkları öğrenildi. Bu arada Ergani ilçe merkezi ve civar köylerinden son 1 hafta içinde gözaltına alınanların sayısının 100 civarında olduğu öne sürüldü.

5 Mayıs günü Diyarbakır'ın Kulp, Lice ve Bingöl'ün Genç ilçeleri kırsal alanında devlet güçlerince bir operasyon düzenlendi. 9 Mayıs gününe kadar devam ettiği bildirilen operasyon sırasında, devlet güçlerinin Kulp ilçesine bağlı Gomag, Zikte, Deyas (Elmalı), Şimşor, Herta (Karpuzlu), Kıran, Kafa, Lice ilçesine bağlı Pecar (Güldiken, Genç ilçesine bağlı Riz (sağgöz), Satoz (Yazikonak), Arxat (Yolçatı), Azlem (Geyikdere) köy ve mezarlarına baskın düzenlendi. Baskın sırasında devlet güçlerinin evleri yaktıkları, köylülere ait tütünlere ateş verdikleri bildirildi. Bu arada askerlerin Zikte köyü civarında 3 çobanı öldürdükleri köylülerce öne sürüldü. Ancak haber doğrulanmadı. Bu arada, devlet güçlerinin bu köyleri hala abluka altında tuttuğu ve operasyonun yayılarak devam etmesinin beklendiği köylülere dile getirildi.

6 Mayıs günü Diyarbakır'ın İskenderpaşa mahallesi Melik Ahmet Camisi civarında devriye görevi yapan bir polis otosuna, sabah saat 09.00 sularında kimliği belirlenemeyen bir kişi tarafından bombalı saldırı düzenlendi. Polis otosunun ön camından yere düşen bombanın patlaması sonucu araç şoförü polis memuru Hakkı Karadede ile yoladan geçmekte olan Mehmet Bayer, Yusuf Çakır, Mehmet Çelik, A. Baki Yıldırım, Mehmet Kayar ve Çelebi Demir adlı 6 kişi yaralandı. Yaralıları Diyarbakır Tıp Fakültesi Hastanesi'nde tedavi altına alındı. Görgü tanıklarının 15 yaşlarında olduğunu ve saldırı sonrası kalabalığa karıştığını ifade ettiler.

6 Mayıs günü Diyarbakır PTT Başmüdürlüğü binasının 4. katında bulunan, başmüdür yardımcısı Muzaffer Ercan'ın makam odasında bomba bulundu. Siyah bir deri çanta içinde odaya terk edilmiş olarak bulunan bomba görevlilerce PTT'nin arka bahçesine atıldı. Daha sonra olay yerine gelen polisler bombayı etkisiz hale getirdi. Bombanın kimler tarafından ve ne amaçla konulduğu öğrenilemedi.

10 Mayıs günü Diyarbakır'ın Huzurevleri semtinde öğle saatlerinde, taksi durağında bekleyen taksi şoförü Nizamettin Kaya, kimliği belirlenemeyen kişilerce silahlı saldırıya uğradı. Saldırı sonucu vücudunun baş ve göğüs kısmından aldığı kurşunlarla olay yerinde yaşamını yitirdi. Görgü tanıklarının saldırıların iki kişi olduğunu ve saldırı sonrası ara sokaklara dalarak kaçtıklarını söylediler.

10 Mayıs günü Diyarbakır'ın Melikahmet semtindeki Melikahmet Lisesi son sınıf öğrencisi Ömer Evren kimliği belirlenemeyen bir kişinin silahlı saldırısına uğradı. Saldırı sonucu vücudunun çeşitli yerlerinden aldığı kurşunlarla ağır şekilde yaralanan Evren, kaldırıldığı Diyarbakır Devlet Hastanesi'nde tedavi altına alındı.

11-13 Mayıs günleri arasında Mardin'in Derik ilçesinde yapılan operasyonlar çerçevesinde birçok kişinin gözaltına alındığı bildirildi. Evlerine baskın düzenlenerek gözaltına alınanlardan adlarını öğrendiğimiz şunlar: Mehmet Yapıştırın, Levent Yılmaz, Kutbettin Vural, Kerem Koyuncu soyadını öğrenemediğimiz Tahsin.

1'ê Gulanê bi girseyî hat pîrozkirin

Navenda Nûçeyan- Roja yekîtî, piştgirî û têkoşînê bi xebatkarên cihanê re, di 105'emîn salvegera xwe de, wek li hemû cihanê li welatê me jî, tevî zordestî û qedexekirina kedxwaran bi girseyî hat pîrozkirin.

Parîs

Wek sala çuyî isal jî 1'ê Gulanê, Partiya Yekbûyî ya Gelê Kurdistanê (YEKBÛN), Rizgarîxwazên Netewî yên Kurdistanê (KUK) û Teverga Sosyalîst a Kurdistanê ku dikin yekbin bi hev re pîroz kirin.

Endam û aligirên her sê rêxistinên bi sitran û sirûdên (marş) Kurdî li Parîsê, ji meydana Républiqueê heta meydana Nationê bi rêve çûn.

Her wiha belavokek hevbeşhate belavkirin ku tede bi kurtayî wiha hatibû nivîsandin: "... 1'ê Gulanê ne tenê roja yekîtî, piştgirî û têkoşînê ya bi karkeran re ye, herwiha jî ya bi têkoşîna civakî û neteweyî ya gelên bindest e...

Divê cihan guh li hawar û qîrîna zarok, jin, kal û hîn insanên din ên bê guneh çî Tirk, çî jî Kurd ragire...

Ji bo çareseriyek rast û li ser bingeha wekhevîyê ji pîrsa Kurdî re, divê em gavan bi lez bavêjin. Me bi yekîtiya hêzên xwe, gaveke polîtîk ber bi yekîtiya netewî ve avêtîye".

Entab

Li Zanîngeha Entabê, 1'ê Gulanê bi çalakîyên cihê cihê hat pîrozkirin.

2'yê Gulanê roja duşemê, bi beşdarbûna li dor 500 xwendevanî civînek çêbû. Axavtinek di derbarê wate (mane) û giringiya rojê de hat kirin. Di vê axavtinê de hate gotin ku, sedemên "kirîz" a aborî ya li Tirkîyê şerê qirêjî yê li Kurdistanê ye. Dewleta Tirkî bi vî awayî renca karker û xebatkarên didize û şerê Kurdan dike. Lê ev "tedbîr" nikarin rê li têkoşîna

gelan bigrin, dê nakokiyên navbera renê û sermayê tujtîr bikin û wê mercên maddî yên şoresê bistewînin.

Piştî bi dardakirina pankarta ku li ser "Bijî 1'ê Gulanê û biratiya gelan" hatibû nivîsandin û ku Xwendevanên Şoresger û Netewî, Xwendevanên Netewî, Xwendevanên Demokrat û Xwendevanên Sosyalîst îmze kiribûn, civîn bê büyer belav bû.

İzmîr

1'ê Gulanê li İzmîr jî bi qelebalixiyek mezin ji aliyê Platforma Demokrasiyê ve hat pîrozkirin. Ji ber ku di Platforma Demokrasiyê de, sendikayên wek Hak-İş, Turk-İş û hwd. beşdar bûbûn, dixwestin vê rojê wek rojên cejnên fermî yên dewletê, bi srûd û ala Tirkî pîroz bikin. Lê şoresgerên Kurd û Tirk yên li der û dorê rojnâme û kovarên sosyalîst wek Medya Güneşi, Azadî, Ozgur Halk, Stêrka Rizgarî û yên Tirkî ev yek protesto kirin û dixwe pêşandanê de duruşmên şoresgerî û Kurdî hildan.

Xwepêşandanê bi kombûna xelkekî pir li Konakê destpêkir û li meydana Cumhuriyetê bi axaftinên li ser giringiya rojê tamam bû.

Stembol

Li Stembolê, daxwaza Platforma Demokrasiyê ya ji bo meydana 1'ê Gulanê (Taksîm) ji aliyê parêzgarê (walî) Stembolê ve

nehat pesinandin û ji ber wê jî, 1'ê Gulanê li meydana Abîde-î Hurrîyetê hat pîrozkirin.

Xwendevan û xebatkarên rojnâme me jî, bi pankarta xwe ya ku li ser "Medya Güneşi" hatibû nivîsandin û bi duruşmên; "Bijî 1'ê Gulanê!", "Bijî Kurdistanê Yekbûyî!" û "Bijî biratiya gelan!" beşdarî xwepêşandanê bûn.

Di vê navê de grûbekê pankarta bi navê "Civanên Şoresger û Netewî" vekir. Lê, dema ku wê bi ketana meydana polis nehişt.

Platforma Demokrasiyê li Stembolê jî, ji sendikayên wek DİSK, HAK-İŞ û Platforma Sendikayên Xebatkarên Kamuyê, Rêxistinên Demokratîk û Platforma Weşanên Sosyalîst pêk hatibû.

Dema xwepêşander belav bûn polis êrîşî wan kir û li dor 30 kesî birindar kir û 50 kes jî girt.

Enqere

Li Enqereyê, 1'ê Gulanê bi sirûda 1'ê Gulanê û sitranan hat pîrozkirin û li dor 10 hezar kes beşdarî xwepêşandanê bûn. Xwepêşandan dîsan ji aliyê Platforma Demokrasiyê hatibû organîzekirin.

Dema ku xwepêşanderan xwestin ber bi Kizilayê de herin polis bi cop û daran êrîşî wan kir. Her wiha polisyan parlamentêrê SHP'ê Salman Kaya û birazyayî Elif Kaya xistin nav xwe û bi hişkederban ew li erdê rastkirin.

Köy boşaltmaları devam ediyor

Haber Merkezi- Kirlî savaşın uzantısı ve TC'nin hedeflerinden biri olan köy yakma, yıkma ve boşaltmalara her gün yenileri ekleniyor. "Korucu ve ihanetçi ol" baskılarına karşı direnen köylüler, göçe zorlanıyor. Buna da direnenlerin geçim kaynağı ürünlerine ya el konuluyor ya da baskınlarda yağmalanıyor.

Buna benzer yüzlerce örnekten birkaçı da, son günlerde boşaltılan Bismil'in Başko ve civar köyleri ile Silvan'ın Gundêcano ve Çıçık köylerinde meydana gelen olaylardır. Çocukları gerillaya katılan ailelerin evlerine baskınlar düzenleniyor, eşyaları yağmalanıyor ve aile bireyleri gözaltına alınıyor.

Tüm bu baskılara rağmen köylerini terketmeyen köylüler de, göçe zorlanıyor.

Azadi Gazetesi de Kapatıldı

Haber Merkezi- Yurtsever ve devrimci basına yönelik baskılar bütün hızıyla devam ediyor. Öldürmeler, cezalandırmalar, işkence ve kapatmaların ardı arkası kesilmiyor. Son iki hafta içerisinde; Mücadele ve Azadi gazeteleri de 15'er gün kapatma cezasına çarptırıldılar. Azadi ve gazetemiz Medya Güneşi'nin son sayıları toplandı. Özgür Gündem gazetesinin Yazışmaları Müdürü Mustafa Kemal Akkaya da tutuklandı.

Azadi gazetesi sahibi Behram Alabay, yaptığı açıklamada; Azadi'nin 13 Mayıs'tan geçerli olmak üzere 15 günlük kapatma cezasına çarptırıldığı ve gazetenin eski sahibi İkrametin Oğuz ile eski Yazışmaları Müdürü Sedat Karakaş'ın 2'şer yıl hapis ve 250'şer milyon lira para cezasına çarptırıldığını bildirdi.

Alabay, özgür basına yönelik susturma çabalarını protesto ettiğini belirtti.

Xelekek din a zincîra cîmayetên qisas "ne" diyar

Diyarbakir (Medya Güneşi)- Şerîf Avşar, di 22'yê Nîsanê de, ji aliyê 7 kesên ku xwe wek polis dan naskirin, ji ciyê karê wî hat girtin û heta roja cendekê wî yê ku piştî işkence du gulle bera serî dabûn û avêtibûn kêleka rêya navbera Diyarbakir û Farqînê nehat dîtin, tu salix jê ne hat hilandin. Şerîf Avşar 28 salî li Diyarbakir hat veşartin.

Nûnerê Rojnâme Ozgur Gundemê yê Ewrûpa û birayê Şerîf Behcet Avşar dibêje; "dewlet ji kuştina birayê min berpîrse. Ji ber ku, birayê min ro li nîvro jî alî hêzên dewletê ve hat revandin û Serokwezîr û berpîrsên din jî derhal hatibûn agahdarkirin. Lê, ji bo ronîkirina büyerê kesî tu gav neavêt."

Antep İHD 3. Olağan Kongresi yapıldı

Antep İHD 3. Olağanüstü Kongresini yaptı. Güney Kürdistan'a gitmek zorunda bırakılan binlerce Kürt insanının durumunu incelemek için İHD bir heyet gönderiyor.

Antep (Medya Güneşi)- 8 Mayıs günü İHD 3. Olağan kongresi yapıldı. Kongre, İHD eski başkanı Reşit Ali Osmanoglu'nun açış konuşmasıyla başladı. Daha sonra kongrede DEP il Başkanı Mevlüt İlik, İHD Antep şubesi eski başkanı Bayram Çelik, il yönetim kurulu üyesi İ. Hüseyin Özharat, İHD yedek yönetim kurulu üyelerinden Vakkas Kılınç, Eğitim-Sen yönetim kurulu üyesi Mehmet Bozgeyik, İHD üyesi ve eski sendikacı Atilla Karataş, İHD üyesi Cuma Dal sırasıyla söz aldılar. Konuşmalarda, ülkemizde oynanan demokrasi oyununun gerçek yüzünü her şekilde gös-

terdiğine, insan hak ve özgürlükleriyle çelişen uygulamaların katmerleşerek artmakta olduğuna dikkat çekilerek; işkence, sokak ortası infazlar, faili belli cinayetler, köy yakmalar ve boşaltmalar, gazete ve dergi kapatmalar, çalışanlara verilen hapis ve para cezalarının tüm şiddetiyle devam ettiği vurgulandı.

Daha sonra yapılan seçimlerde, imam Hüseyin Özharat şube başkanlığına, Mustafa Yılmaz Yönetim kurulu üyeliklerine M. Şerif Karakurt (Medya Güneşi Antep Temsilcisi), Z. Abidin Demir ve İskender Ağcabay'da yönetim kurulu üyeliğine seçildiler.

Türk ordu birliklerinin baskısı sonucu, başta Hakkari, Şırnak, Uludere olmak üzere, Sınırdan bulunan tüm il, ilçe, kasaba ve köylerden sınırı geçip, Güney Kürdistan'a gitmek zorunda bırakılan binlerce Kürt insanının durumunu incelemek için İHD bir heyet gönderiyor.

İHD Genel Başkanı Akın Birdal 12 Mayıs 1994 tarihinde, perşembe günü İHD Antep şubesinde şu açıklamayı yaptı: "İHD Genel Merkezi olarak, bu insanlar için inceleme komisyonu oluşturulacağını ve Güney Kürdistan Bölgesine inceleme amacıyla heyet göndereceklerini ve AT'ye başvurup insani yardım talebinde bulunacaklarını" açıkladı. Konuyla ilgili daha geniş açıklamayı ilerki tarihlerde yapacağını belirtti.

Kürt kadınları Leyla Kasım'ı andı

Haber Merkezi- Ulusal kurtuluş mücadelesinin seçkin kadın militanı Leyla Kasım, katledilişinin 20. yılında İstanbul'da Kürt kadınları tarafından düzenlenen bir toplantıyla anıldı. 15 Mayıs'ta Kürt Hak ve Özgürlükler Vakfı'nda yapılan anma toplantısına 50'nin üzerinde kadın katıldı.

Güney Kürdistan kadınlarının yaşamlarından kesitlerin sunulduğu dia gösterisinin ardından, Can Gülşenoğlu'nun Leyla Kasım şiiri okundu. Leyla Kasım'ın hayatını ve mücadelesini anlatan konuşmacının ardından Devrimci Ulusal Kadınlar adına da bir konuşma yapıldı. Güney Kürdistan'daki kadın hareketinin devrim öncesi ve sonrası mücadelesinin dile getirildiği konuşmada KDP ve YNK'ya bağlı "Yekitiya Afretên Kurdistanê" ve "Yekitiya Jinên Kurdistanê" adlı kadın örgütleri hakkında ayrıntılı bilgiler sunuldu. Daha sonra Fatma Karahan da "Savaş ve kadın" konulu bir konuşma yaptı. Savaşların en çok kadınlara zarar verdiğini ifade eden Karahan, sömürge ülkelerde kadınların düşman askerleri tarafından özellikle hedef seçildiklerini belirtti.

Toplantı, gelecekteki etkinliklerin daha geniş katılımı ve görkemli olması dileğiyle sona erdi.

DİSK-Genel-İş 10. Olağan Genel Kurulu yapıldı

Ankara (Medya Güneşi)- Türkiye ve Kürdistan'dan gelen işçilerin, delegasyon ve çeşitli ülkelerden gelen sendika temsilcilerinin yanı sıra genel kurula katılan SHP, CHP, SBP, İP gibi partilerin katılımıyla DİSK-GENEL-İŞ 8 Mayıs tarihinde 10. Olağan Genel Kurulu yapıldı.

Genel kurul toplantısında konuşan DİSK-Genel-İş Başkanı İ. Hakkı Önel, başta demokratikleşme paketi, Kürt sorunu ve '82 Anayasası üzerinde düşüncelerini açıkladı. Genel Başkanın konuşmasından sonra söz alan konuşmacılar da ülkenin içinde bulunduğu durumu hakkında görüşlerini sundular. Kamu çalışanları Sendikalar Platformu adına söz alan Vicdan Baykara Kürt sorununa değindikten sonra, Kamu çalışanlarına grevli, toplu sözleşmeli sendika hakkının alınması konusunda mücadele edeceklerini söyledi.

10. Olağan Genel Kuruluna seçilen Genel Yönetim Kurulu Genel Başkanı İ. Hakkı Önal başkanlığında 10 Mayıs günü yaptığı ilk toplantısında görev ve iş bölümü yapıldı. Merkez yürütme kuruluna seçilen Diyarbakır 9. bölge temsilcisi Naif Aydın, Araştırma Daire Başkanlığına getirildi.

Mûçink Amadekar: Bawer Andok

Mirov çawa dikare ji bela Kurdan rizgar bibe?

Tirk, Faris û Ereb bi salan e ji bo ku ji bela Kurdan xelas bibin, wan dikujin. Lê çi heye ku Kurd bi wan kuştinên wan naqedin. Baş e, gelo ewê vê mesela Kurdan çawa bibe? Ewê Tirk, Faris û Ereb bikaribin ji bela wan xelas bibin? Li gor dîrokzanekî Kurd, riya çareserkirina vê pîrsê heye. Ji xwe em jî li ser vê meselê bi dîrokzanê Kurd re peyivîn.

Mûçink- Kek ji kerema xwe re tu dikarî xwe bidî naskirin?

Dîrokzan- Bi Xwedê hûn min baş nas nekin dê çêtir bibe. Lewra ez tu car ji tiştên bi xêr napeyivim. Li min biborin, lê ez di dîroka me de rastî tiştêkî bi xêr ê ku dê mirov bikaribe bi dilekî rihet jê qal bike nehatim.

Mûçink- Ev çawa dibe?

Dîrokzan- Ê keko ez li ser dîroka Kurdan dixebitim; ma te negot ezê çawa ji tiştên bi xêr qal bikim!

Mûçink- Çima? Çi bûye bi dîroka Kurdan! Kurd di mîrxasiya xwe de bi nav û deng in.

Dîrokzan- Bi Xwedê ji hevdû re şêr in; mîrên di ser pozê xwe re ne.

Mûçink- Çima li hember dijmin?

Dîrokzan- Ê keko pîrî ku bi hev re şer kirine, keysa wan neketiyê ku bi dijminên xwe re şer bikin.

Mûçink- Baş e, sedemên şerên di navbera Kurdan de bi pirranî çi ne?

Dîrokzan- Sedem bi pirranî yek in. Carna seriyek pîvaz sedemê şerek giran e. Bi Xwedê carna jî li ser kevirên sîoran şer dikin. Mesela mensûbê eşrekî dibêje, "Kaka ev sînor ji wî kevirî dest pê dike," yê din jî dibêje, "Na Kaka, ev sînor ne ji wî kevirî, lê ji wî kevirî dest pê dike." Yek ji viya, yek ji wiya şer derdikeve.

Mûçink- Baş e, ev şer çawa dibe şerê partiyan?

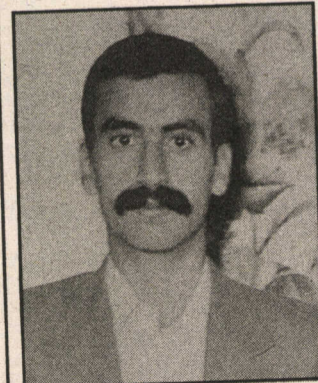
Dîrokzan- Bi pirranî yên ku şerên mezin derdixin ji eşîr û partiyên cihê ne. Bi wî awayî şerê du kesan dibe yê du eşîran; şerê du eşîran jî dibe yê du partiyan. Hevalên vê partiye û hevalên partiya din jî dikevin şer û herweha şer pê re li her derê belav dibe.

Mûçink- De malava tu jî hêviya mirov dişikênî!.. Kurd ji bo azadiya Kurdistanê şer dikin. Evqas sal eli hember dijmin li ber xwe didin.

Dîrokzan- Heyran bila kes nebihîze, bi serê bavê te dijminên me ehmeq in! Hema bibêjin, "Ha ji we re Kurdistanê we! Hûn çi dikin hûn dizanin!" Tu wê gavê were hafa şer. De bi Xwedê di nav panzdeh rojan de emê qira hevdû bînin. De îcar te fahm kir!..

Pêşmergekî bê nav û bê nîşan
Û qevdekî ji pencara welat im.
Ez duh şehîd bûm
Îro, nûhat im.

Seydoş Ayebe

Emê rihê wî
yê şoreşger di
têkoşîna xwe
de bidin
jiyandin

Ji Dêrikê hevalên wî yên
Şoreşger û Netewî

Bîranîn

İsmail Bozyil, Bayram
Yılmaz û Şefik Yılmaz

Di salvegera düyemin a
şehîdbûna we de em we bi bîr,
tînin û we di şerê azadî
û serxwebûna
gelê Kurd de didin jiyandin!

Li ser navê hevalênwan
Rojen XERZÎ

Ronekbîr, siyasetmedar û
pêşengê gelê Kurd

Edîb Karahan

Bîranîna te wê di têkoşîna
me ya rizgarîxwaz de
wê her û her bijî!

Xebatkarên Medya Güneşi

MEDYA GÜNEŞİ

ÇARÇIRA Basın ve Yayıncılık Ltd. Şti. adına • Sahibi ve Yazışmaları Müdürü: Murat Yeşilirmak • Genel Yayın Yönetmeni: Mahmut Metin • Ortadoğu Temsilcisi: Ahmet Cemal • Güney Kürdistan Temsilcisi: Azad Şatehî AvrupaTemsilcisi: Halim Can • Muhabirler: Bavê

Azad (Krefeld) Mahmudê Malazgirtî (Hamburg) • Sinan Alabay (Köln) • Ali Karaaslan (Giessen) • Cumali Gökalp (Hollanda) • Bavê Zerdest (Danimarka) • Seyda Alpsen (İngiltere) • Halis Kınalı (İsviçre) • A. Kadir Bozyil (Norveç) • Seyid Şahin (Fransa) • Şoreş Fırat (Rusya) • Baran Jiyan (Yunanistan) • Genco Hasan (Bulgaristan) • Yönetim Yeri: İnebey Mah. Valide Camii Sok. No: 50, Kat:4 Aksaray-İstanbul / Tel: 530 68 31 Fax: 586 22 31 • Diyarbakır Bürosu: Şair Sırrı Hanım Sk. Maruf Apt. Kat:1 Ofis-Diyarbakır/Tel-fax:(412) 221 80 74 • Antep Bürosu: Karagöz Cad. Gören İşhanı Kat 4 No: 45 Tel.: (342) 234 59 31 • İzmir Bürosu: 859. Sk. Saray İşhanı Kat:2 No:3/203 B. Blok Konak/

Adana Bürosu: Ali Münif Cad. Büyük Adana İşhanı Kat:4/30 / Tel-Fax: (322)359 94 92 • Mersin Bürosu: İstiklal Cad. Camii Şerif Mah. 29. Sok. No: 5/6 /Tel:(324)2370477 • Avrupa İlişki Adresleri: H. Can Box:15216, 161 15 Bromma-Sweden; M. Malazgirtî, Amadande Str.58, 2000 HH 56 Germany • Abone Koşulları: Yurtiçi/ 1 Yıllık:250 000 TL; 6 Aylık:120 000 TL; Yurtdışı/ 1 Yıllık: 75 DM, 50 \$ • Yurtdışı Fiyatı/ İsveç: 15 SKR, Danimarka: 15 DKR, Norveç: 15 NKR, Almanya: 5 DM, Fransa: 15 FF, İngiltere: 2 Pound, İsviçre: 4 SFr, Hollanda: 3 Florin • Hesap No: Nusrettin Yüksekaya, Yapı Kredi Bankası, İstanbul Aksaray Şubesi, 0076859-8 Nolu Hesap • Baskı: Serler A.Ş. Tel:(232)4454650

Hevpeyvînek bi şair û nivîskar Diya Ciwan re:

“Ji sawa zordaran jiyan xwe nade alî me”

Medya Gûneşî: Mirov çî karî bide pêşiya xwe, mercên dijwar têne pêşiya mirov, nemaze ku mirov jin be... Heta ku te karî navê xwe di qada toreyî Kurdî de biçespênî, tu pêrgî çî dijwarî û astengan bûyî?

Diya Ciwan: Rast e. Dibêjin “Pariyê necûtî naçe xwarê”. Dema ku pariye mirov nanê genimî an zîwan û dasî be, gelo wê çawa be? Bawerim hemû kelem û kortalên têne pêşiya torevanên ji nezaniyê tîn, ne girîng e, torevan kî be, ji kû be, jin-be-yan mêr be. Di hemû çax û deman de, dijminayîya karê baş, ji hêla nezanan ve hatiye kirin. Tore jî yek ji wan karên baş e. Tore, tîra di singa nezaniyê de ye.

Heger mirov karibe bizanibe hejmarê qenc û xiraban çend e, hingê mirov dê bizanibe ka çendî şerê tore û torevanên dijwar e. Bi rastî ez jî, ji rik û kîna ku ji zikê nezaniyê têne der, ne bêpar im, lê mirovek di jiyana min ya tevahî de heye û bi taybetî di jiyana min ya toreyî de, ku her dem singa xwe dike çeper ji hemû niçandên ku ber bi min da tîn, ew hevjinê min “Bavê Ciwan” e.

Ji bo rastiye dibêjim; ez ji pir torevanên dema xwe bextiyartir im, ji ber ku piraniya kesên dan û standina min ya toreyî bi wan re heye, kesên xwedî wijdan û naqî in.

Medya: “Pêlek ji deryayê kovanên min” pirtûka te ya çapkirî ye. Ji pirtûkê diyare ku derd û êşên te pir in. Tu dikarî hindek ji wan kovanên pêşberî me bikî?

D. Ciwan: Di jiyana her mirovî de, kul û kovan tiştinê xuristî ne. Her dem jî kovan û derd di jiyana mirovan de ji xweşî û şahiyên pirtir in. Lê mirovên mîna min Kurd, derd û kovanên kesîtiya wî û mala wî, piçûk dimînin li hemberî êşên mîletê wî yên mezin. Ez bawer im tiştên bi serê Kurdan de hatine û hîn jî tîn, ji bilî mirovê Kurd tu kes nikare bi gotin û nivîsandinê salix bide. Ji ber ku, tu mîletên cihanê yên din ew tişt nedîtine. Hingî derd û kulên Kurda li pey hev tîn, dorê nadin şahiya, hîn birînek di dilê me de qemûşk negirtiye, tîrek din tê lê dikeve û kurtir dike. Em dixwazin bijîn û bi pey jiyana dikevin, lê herwekî ku jiyan jî ji sawa zordaran xwe dide aliyê wan. Dê çî bêjim û çî nebêjim; dikarim bi kurtî bêjim: Heger mirovê Kurd, be û birame û xwe binase tu carî ranazê.

Medya: Rola jina Kurd di hola toreyî Kurdî de gelekî kêr e. Tu dikarî sedemên vê rewşê ji me re bidî xuyankirin?

D. Ciwan: Di nêrîna min de, toreyî cihanê hemû ji bal jinê dest pê dike, nemaze jinên ji mîletên bindest, mîna mîletê Kurd. Tu li dîroka mîletê Kurd vegeftî û li rûpelên wê binêrî, dê tu bibînî çî cûreyên sîtem û bindestiyê ku bi ser jina Kurd de hatine, hemû bi çîrok, lorik û stîran di ber hejandina dergûşa xwe re çarekiriye. Ji vê pê ve jî, di şeran de, di şoreşan de, di qirkirinan de, di bexwedan û zindanan de, stran, lorik, lîlandin û navtêdana wê xurtirin ji berikên tivingan. Jina Kurd guhên

Diya Ciwan jineke Kurd e. Kurdistanî ye. Wateyên (maneya) vê gotinê hemû hildigre. Di sala 1953'an de li gundê Kondeş, li herêma Botan hatiye dinê. Lê binemala wan ji gundê Şûz e. Ji sala 1966'an ve heta îro ji taliya biyaniyê vedixwe, lê her çendî ji welatê xwe dûr e jî, ew çend nêzik û pê ve girêdayî ye. Herwekî di pirtûka xwe de dibêje: “tevî sitem û taliya biyaniyê jî deydarê wê me, ji ber ku ewê bi min da zanîn; çendî welat buha û şêrîn e”. Ji alîkî din ve jî dayik e û ew dayikan bingeha jiyanê dibîne. Lewra dibêje “gazinda ji min neke

dayê. Dixwazim pesnê te bidim, lê gotin hemû bêbuha ne. Çendî li tîpan digirim, tev fedîkar û wundane. Ma ez dikarim çî bêjim, cihan ji te dest pê dike. Navê te bi xwe jiyan e”.

Diya Ciwan xemkêşa jihevketina mîletê Kurd e. Azadiya mirovan di rastiye de dibîne û azadiya mîlet di hev-girtinê de dibîne.

Diya Ciwan bêrext û tiving berê xwe dide nêçîrê, Bi neynokan tehtan dikole. Rêça serfirazî û rûmetiyê jina Kurd firehtir dike û pê de diçe.

Medya Gûneşî li Şamê, li taxa Kurda, li mala wê ev hevpeyvîn li gel wê kiriye.

zarokên xwe bi hejandin û mêjandinê re hînî helbest û awazan dike. Hingî girêdanê di navbera jin û torê de dibînim, bawer im ku navê jinê ne jin be, dê navê wê tore ba ya.

Lê çîma heta roja îro iin ii hola nivîsandina toreyî dîr e, bi rastî ev çîhê pîrsê ye! Ez bi xwe di roja îro de tu sedem û keleman di riya jinê de nabînim ku ew bixwaze yan bikaribe kar bike.

Medya: Tu çawa wextê xwe di navbera xwendin û nivîsandin û karê malê de par ve dikî?

D. Ciwan: Hinek jin hene, dema ev pîrs ji wan dibe dibêjin: Pir hêsane, lê di nêrîna min de ev ne rast e. Ji ber ku ez yek ji wan jinên ku sê çar karan bi hev re pêk tînin im. Gelo bi hêsani? Helbet na. Hela ku hêjayî navê “dê” bim, divê berpirsiyariya min a pêşîn xwedîkirina zarok û kevanîtiya malê be. Ya duwem, di warê aborî de alîkariya malê be. Ya sêyem; mîna her jinek Kurd, divê berpirsiyariyên xwe yên civakî pêk bînim. Lê tore ji xwe di ber van hemû tiştan re dibe. Dema zarokên min biçûk bûn, li ser dengê giriyê wan şiyar dibûm. Nuha li ser dengê tîpekê, rêzekê û helbestekê şiyar dibim. Bi rastî dema xwe, li gorî karîbûna xwe di navbera hemû kar û berpirsiyariyên xwe de par ve dikim. Lê tore bi parvekirinê qayil nabe, çax û dem li ba wê tune ye û kengî bixwaze mêvan e.

Medya: Me gelek ol ditine û bihistine, ji parastina agir û pûtan heta ku bighêje Xweda. Lê heta nuha min ji bilî te, ji kesî din, min çiyaperestî ne bihistiye. Her wek te di pirtûka xwe de gotarek bi sernivîsa “Çiyaperestî” nivîsiye, ji bo çî Diya Ciwan çiyaperest e?

D. Ciwan: Berî her tiştî ez çiyayî me, heger tu ji dîr ve li gundê me binêrî, tu dê bibînî ku mîna gulekê ye bi singa çiyê ve. Ji vê pê ve jî; bawerim çiya sedemê pêşîn, ê mana Kurdan e. Yê ku bixwaze bizanibe çîma çiyaperestî im, bila devê pirtûka dîroka Kurdan veke û li rûpelên wê binêre, dê bersivê tê de

bibîne. Bawer bike tu carî pênûsa min li ber pîrsan ranewestiyaye, mîna pîrsa “çiya”. Ji bo min, dema tu pîrsa çiya dikî, wek tu pîrsa mîletêkî bikî, pîrsa dîroka wî bikî. Pir zor e, pênûsek, ramaneke van mirovek karibe nesnê wî bi çîh bîne. Bi kurtî dikarim bibêjim; yên ku dighêjin serê çiya, nêzikî Xweda dibin. Gelo jî vê pê ve dê çawa çiya ne çiyê perestîne be?!

Medya: Di civaka Kurd de, tu tîkiliyên jin û mêr çawa dibîni?

D. Ciwan: Tîkiliyên di navbera jin û mêr, binyata avakirina malê ye. Berpirsiyariya wê tîkiliyê, berpirsiyariya avakirina mîlet û welat e. Bi rastî heta roja îro di Rojhilatanavîn de, tîkiliya jin û mêr ne li ser mercên rast û wekhev ava bûne. Bi nêrîna min, ev yek dibe sedema herî mezin a paşketina mîletê me. Ger ev tîkili li ser bingehê rast, durist û bi wekhevî ava nebe, ez bawer nakim bibin stuna pêşketina civakê. Rast e; jiyan mîna balindeyekî(teyrekî) ye, balinde bi alîkariya du çeng(bask)an difire û bilind dibe. Ger nexweşiyek di çengêkî de hebe, balinde nikare bifire.

Medya: Gelo berhemên te yên destnivîs hene? Çine û wê kengî bêne der?

D. Ciwan: Berhemên min yên bi hêvî me ku, wê di demeke nêzik de bînin der, birek gotarên rexnegirî yên civakî ne. Ji wan pê ve jî, min tebabek çîrok, kurteçîrok û gotinên pêşiyên berhev kirine.

Medya: Gotina te ya dawîn, bi gellemperî, ji nivîskar û xwendevanên me re çî dixwazî bêjî?

D. Ciwan: Xwendevan ne pêwistî şîreta ne. Lê dema du nivîskar pêrgî hev dibin; wek ku ew bê kêmasî be, ji yê din re dibêje “bixwîne, xwendin ji te re pêwist e”. Ya baş ew e ku, her yek ji me, ji xwe re vê gotinê bibêje.

Di dawiyê de, bi hêviya serkevtin û azadiyê, ji Medya û xwişkên wê re û sipas.

Me çend helbest ji pirtûka Diya Ciwan a bi navê “Pêlek Ji Deryayê Kovanên Min” hilbijartin û li jêr pêşkêşî xwendevanên xwe dikin:

Dilê Min

Dilê min neynikek bû.
Çawa dizivirandin.
Ayîna welatê min xweş
têde diyar dibû.

Rahiştinê, li bin guhê erdê dan,
kirin sed perçe...
Dema li perçên wê nêrîn,
dîtin ku ji ayînekê, bûne sed ayîn!..

Çiyaperestî im

Dê nimêj bikim ji wî çiyayî re,
ew çiyayê ku tu carî li ber berf
û bahoze nelerize û serê
xwe natewîne.

Dê nimêj bikim, ji wan teht
û latan re yên ku;
tu carî eniya xwe ji ber tîr
û topên dijminan nazivirînin.
Dê nimj bikim, ji wan gelf
û newalan re, yên ku;
ji cendekên lehengan dagirtî ne.
Û dê nimêj bikim ji wan dayikan re,
yên ku;
her roj bi zolîkên kezeba xwe
birînen welat pîne dikin...

Sonda Min

Ey çiya!..
Sonda min hîn û hîn, bi serê te ye,
hîn ji hîna bûkaniyê.
Ji axa ser singa te ye,
hîn jî çavên mişextiyên.
Li vegeftî li bate ye,
ayînek di çav de maye,
ew ayîna bejna te ye.